

**NATIONAL ASSEMBLY OF
SEYCHELLES**

Friday 16th December, 2022

The Assembly met at 0901am

National Anthem

Moment of Reflection

Mr Speaker in the Chair

MR SPEAKER

Bonzour tou Manm Onorab, nou zofisyé Lasanble, manm piblik ki pe zwenn nou pou sa lazournen, byenveni dan nou konpani.

Bon nou ava komans travay sa lazournen mon annan en *Right of Reply* pou partaz avek Lasanble e sa i sorti kot *APEX Supplies Limited*.

E i lir koumsa;

“We want to express our concern around the confusion surrounded APEX’s thirteenth month salary and performance bonuses as was expressed by a Member of the National Assembly recently.

As many of you may be aware, the National Assembly recently heard from Honorable Sandy Arissol who raised concerns about paying these salaries and bonuses.

We want to assure our staff and the citizen of Seychelles that APEX is committed to paying the thirteenth month salary and performance bonuses in accordance with the law.

The thirteenth month salary is mandatory, and we will pay the 50percent on December 15th together with the December salary.

As for the performance bonuses we have until January 21st to complete the performance appraisals and we will pay the bonuses with the January salaries including the salary increases on January 23rd.

We want to assure Honorable Arissol that we are following the proper procedures and protocols concerning the payments of salaries and bonuses.

We have done everything correctly so far. The payment of the 50percent mandatory thirteenth month and the performance bonuses must be paid before January 31st.

We have communicated with the Ministry of Employment which has confirmed that we are compliant with the law.

Sinyen

Eric Crutzen, General Manager.

Mersi.

Onorab Pillay napa *matter* ki'n *arise* ki bezwen komanter. *Right of Reply* pa demann komanter. Si i annan lot pwen ou ti'n devret kontakte mon pli boner. Alor mon pa kapab donn ou larepons la. Mon pa kapab donn ou laparol la.

Silvouple aksepte sa Onorab Pillay. Nou a kontinyen avek *Order Paper*, avek Prezantasyon Dokiman, Madanm Clerk.

MADAM CLERK

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour tou bann Manm, tou bann *staff* sekretarya, tou dimoun ki a lekout.

Bann Papye ki pe ganny prezante i *comme* swivan Mr Speaker.

Report of the Auditor General for the year 2021.

Seychelles Human Rights Commission's Annual Report for the Financial year 2021.

Seychelles Petroleum Company Limited Annual Report for the Year 2021.

Development Bank of Seychelles Annual Report for the Year 2021.

Development Bank of Seychelles Director Report and Financials Statements for the Year ended 31st December, 2021.

Seychelles Fisheries Authority Annual Report for the Year 2019 – 2020.

Housing Finance Company Annual Report for the Year 2021.

Seychelles Pension Fund Annual Report for the Year 2021.

National Information Services Agency Financial Statements for the year ended 31st December, 2021.

Seychelles Ports Authority Financial Statement for the Year ended 31st December, 2021.

Air Seychelles Limited – Consolidated Financial Statements for the Year ended 31st December, 2018.

Air Seychelles Limited – Consolidated Financial Statements for the Year ended 31st December, 2019.

Air Seychelles Limited – Consolidated Financial Statements for the Year ended 31st December 2020.

Petro Seychelles Limited – Financial Statements for the year ended 31st December, 2021.

Seychelles Commercial Bank – Annual Report for the Year 2021.

Public Utilities Corporation – Annual Report for the Year 2021.

Seychelles Postal Services – Annual Report for the Year 2021.

Seychelles Public Transport Corporation – Annual Report for 2021.

Property Management Corporation – Financial Statements for the Year ended 31st December, 2020.

Mr Speaker tou sa bann rapor nou'n deza fini sirkil avek bann Manm. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Madanm Clerk. Bon nou a kontinyen avek nou biznes Lezislasyon. E nou pe ozordi adres *Home Care Agency Bill, 2022.*

E koman sa osi pa'n ganny 7 zour *notice*, nou ava apel *Leader* Biznes Gouvernman pou anmenn Mosyon pou *waive* sa *requirement*.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour tou bann Manm Onorab. Bonzour tou Sekretarya Lasanble e tou bann dimoun ki pe swiv nou dan lakour.

Mr Speaker anba *Order 97(1)* mon le *move* pou ganny ou permisyon pou sispann *Order 69(1)* nou *Standing Orders*, pou permet ki *the*

Seychelles Home care Agency Bill 2022 i ganny lir en Dezyenm Fwa malgre ki sa peryod 7 zour depi ki i ti ganny lir pou Premye Fwa pa ankor ekspire.

E anba *Order 97(2)* rezon pou sa Mr Speaker, se ki sa *Bill* ti pe ganny drafte ziska dernyen minit e bann dimoun ki pe drafte sa *Bill*, bann *sponsors* sa *Bill* pa'n kapab Gazet li avan ki nou pran li ozordi.

E nou bezwen pran sa *Bill* avan ki Lasanble i al dan *recess* an Desanm, akoz sa *Bill* i annan en laplikasyon Bidze ki nou'n fini vot lo la. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab Georges. Bon an preparasyon pou sa *Bill* nou ava ganny segonnman? Onorab Samynadin?

HON KELLY SAMYNADIN

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker e tou dimoun a lekout. Mr Speaker Mosyon i ganny segonde.

MR SPEAKER

Mersi. Manm ava vot lo Mosyon silvouple. Manm ki an faver lev lanmen.?

Mersi. Manm ki kont?

Lo Mosyon *to waive the 7days requirement notice for the Second Reading of the*

Seychelles Home Care Agency Bill, 2022, 14 Manm in vot pour, 0 kont e 8 in *abstain*. Mosyon in aprouve par Lasanble. Nou ava kapab komans travay.

Mon ava demann madanm raporter pou apel Minis e son delegasyon pou nou konsider sa *Bill*.

Mersi. Bonzour Minis pou Lazenes, Sport e Lafanmir Mrs Marie-Celine Zialor. E osi egalman bonzour e byenveni Mr Clive Roucou *PS* pou *Family Department*. Mrs Linda William *PS* pou *Social Affairs Department*. Mrs Brenda Morin *CEO Agency for Social Protection*.

Mrs Amelie Nourice *Legal Draftsperson* dan *Attorney General's Office*. E Ms Chiara Cultreri *Financial Controller* dan *Agency for Social Protection*.

Wi Onorab Pillay eski ou pwen i an relasyon avek sa *Bill* ki nou pe al pran?

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker mon pe demann ou permisyon lo sa *statement* ki Onorab Arissol in fer, mon krwar Onorab Arissol ti korek.

E dan sa ki ou'n lir mon ti le zis alert ou en pwen dan Lalwa Lanplwa ki nou fek pase. Avek ou permisyon si ou ...?

MR SPEAKER

Onorab non, nou pou kontinyen avek sa *Bill*. Mon pa krwar nou bezwen antre dan sa pwen la pou lemoman.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mr Speaker zis pou ...

MR SPEAKER

Onorab mon'n *rule* silvouple. Mersi.

Bon nou ava komans konsiderasyon sa *Bill* avek Mosyon pou fer *Second Reading*. E mon ava pas kot Onorab Georges *Leader* Biznes Gouvernman.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Bonzour Minis avek ou delegasyon. Mr Speaker anba *Order* 69(2) nou *Standing Orders*, mon *move* ki *the Seychelles Home Care Agency Bill 2022* i ganny lir en Dezyenm Fwa. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Mon ava ganny en segonnman pou sa *Bill*. Onorab Samynadin?

HON KELLY SAMYNADIN

Mersi Mr Speaker, Mosyon i ganny segonde.

MR SPEAKER

Mersi. Avek segonnman sa Mosyon nou ava envit Minis pou fer son prezantasyon, lentrodiksyon lo sa *Bill* silvouple. Minis.

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker avek ou lekip. Bonzour sa de *Leader* dan Lasanble Nasyonal e bonzour tou dimoun ki a lekout.

Mr Speaker lobzektif e merit prensipal sa Prozedlwa, i pou met an plas en Lazans ki pou apel *Seychelles Home Care Agency*.

Sa Lazans pou zer e regilariz servis swen kot Lakour dan Sesel oubyen *home care* parey nou konn li konmela. E sa servis konmela i kot Lazans Proteksyon Sosyal.

Fonksyon Lazans Swen kot Lakour - mon pe fer referans avek Seksyon 4 - sa Prozedlwa i fer provizyon pou sa lazans annan an tou 11 fonksyon *comme* swivan;

Zer e regilariz servis swen kot lakour.

Administre tou laplikasyon dimoun ki pe rod servis swen kot lakour.

Mentenir en rezis bann resipyan ek bann *carer*.

Anrezistre bann *carer* e resipyan.

Anrezistre dimoun ki anvi donn servis koman *carer*.

Monitor e evalye nivo servis ki *carer* pe donner dapre standar ki ganny etabli.

Rekonnet bann lorganizasyon ou Lotorite Konpetan ki donn formasyon bann *carer* e osi fasilite formasyon pou dimoun ki napa sertifika.

Ede remedye bann konsern ki ganny raporte lo servis swen kot lakour, ant sa resipyan ek *carer*.

Aste servis avek lezot *operater* ki'n anrezistre pou donn servis swen kot lakour, an ka i nesaser.

Zer okenn lezot *Scheme* ki a ganny determinen.

E onzyenm;

Fer lezot fonksyon Ki ava ganny preskrir.

Mr Speaker tou sa manda ki mon'n liste, i ganny detaye dan sa Prozedlwa dan 38 Seksyon.

Mon pa pou al an detay dan tou bann seksyon me permet mwan pou souliny enn de.

Seksyon 6, anrezistreman.

Seksyon 6 i fer mandatwar ki Lazans i anrezistre tou bann dimoun ki pe deza travay koman *carer*. E dimoun ki anvi anrezistre pou travay koman *carer*.

Lalwa pe fer provizyon ki bann *carer* i bezwen fer serten formasyon, avek en lorganizasyon oubyen Lotorite Konpetan ki Lazans i ava rekonnèt e answit i ava ganny en sertifika anrezistremant ki pou valid pou 3an.

Carer i bezwen fer laplikasyon pou re anrezistre apre sa peryod letan i fini.

Sa i enportan pou fer sir ki sa *carer* pa'n komèt okenn lofans, ki diskalifye li pou kontinyen dan sa profesyon.

Seksyon 8, rezis. Lazans i mandate pou gard en rezis pou annan rikord pou bann lenformasyon swivan;

1) Dimoun ki pe fer laplikasyon pou ganny lasistans en *carer* atraver Lazans.

Dezyenm, dimoun ki'n fer laplikasyon pou ganny anrezistre koman en *carer* dapre provizyon sa Prozedlwa.

Bann resipyan aktyel e lezot ki pou kalifye sa servis.

E katriyenm, bann *carer* ki'n fini ganny anrezistre formelman.

Seksyon 9, responsabilite en *carer*;

En *carer* ki pe ofer sa servis i bezwen asire ki son servis pe promouvwar e mentenir bon swen lasante, fonksyonman e lendepandans

sa dimoun ki i pe travay avek otan kot i posib.

E dezyenm, ed sa dimoun pou reste fit e reste aktiv otan ki posib.

Seksyon 10, laplikasyon pou servis swen kot lakour;

En dimoun ki bezwen servis *carer* ki ganny peye par Gouvernman, i bezwen fer son laplikasyon avek Lazans. Oubyen apre ki in ganny son rapor *needs assessment* par profesyonnel ou zofisye medikal *Health Care Agency*.

Seksyon 11, alokasyon *carer* avek en aplikan;

Sa seksyon i permet lazans fer alokasyon en *carer* ki'n anrezistre avek Lazans pou travay avek sa dimoun ki'n kalifye dapre son bezwen.

I enportan pou note ki dimoun ki deside swazir son *carer* li menm, i pou bezwen asire ki sa *carer* i devret enn ki'n anrezistre avek Lazans e zwenn bann kriter etabli par Lazans e par sa Prozedlwa.

Seksyon 12, Kontra;

Anba sa Prozedlwa en *carer* i en travayer endepandan. E pa en travayer formel ki anploye par Lazans.

Kontra i pou ant resipyan e avek sa *carer*. E se Lazans ki pou responsab pou ekrir prepar sa Kontra ki tou lede parti i pou bezwen sinyen.

Seksyon 13, lasistans finansyel;

Lasistans finansyel ki ganny peye avek *carer* pou son servis pou ganny fer dapre sa ki sa aplikan in kalifye e dapre Kontra ki'n ganny agree. Oubyen dapre okenn lot *Scheme* ki ganny preskrir.

Seksyon 14, sirveyans servis swen kot lakour;

Lazans pou annan manda pou organiz sirveyans pou sa servis kot lakour. E apwentman sa bann zofisyè ki ganny kouver dan provizyon Seksyon 15.

Seksyon 17, re vokasyon sertifika anrezisteman;

Lazans pou annan lotorite pou kennsel sertifika anrezisteman apre ki en *carer* i vyol provizyon sou seksyon 1 (a-c).

Me fodre fer note ki Mr Speaker i osi annan provizyon dan Seksyon 16 avan ki sa i arive i annan pou fer sispansyon.

Seksyon 27, Appeals Board;

Appeals Board pou responsab pou konfirm oubyen ranvers desizyon ki Lazans i pran lo okenn ka.

Donn lenstriksyon Lazans pou rekonsider desizyon ki in pran.

Seksyon 28, lofans ek penalti;

Sa seksyon i fer provizyon lofans e penalti ki aplikab pou *carer* ki refize anrezistre, me ki pe travay koman *carer*.

E dernyen seksyon ki mon anvi adrese Mr Speaker se Seksyon 38, provizyon tranzitwar;

Sa seksyon i aplik pou bann *carer* ki'n anrezistre avek Lazans Proteksyon Sosyal e bann resipyan sa servis, avan ki sa Prozedlwa i vin anfors.

Sa i pou permet ki sa servis i ava kontinyen pou en peryod letan, pou permet sa nouvo lazans met son striktir e lezot prosedir an plas dan sa dele letan ki sa Prozedlwa i donnen.

E an konklizyon pou terminen, mon oule fer sorti Mr Speaker ki sa i premye – i premyer Prozedlwa pou etabli en Lazans ki pou regulariz servis *home care* dan Sesel.

E Mr Speaker mon prezant merit sa Prozedlwa pou laprouvasyon Lasanble Nasyonal. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Minis pou ou lentrodiksyon. Nou ava prezan ouver lasal pou deba bann Manm.

Byen mon annan, wi mon annan 8, 9 Manm ki'n lev lanmen pou lemoman - 10 nou

ava komans avek sa bann Manm. Wi Onorab Loze mon'n war ou - mon'n soz.

E zis mon ava repas lo lalis Manm ki'n lev lanmen zis pou evit konfizyon pli tar. Mon annan Onorab Vidot, Onorab Roucou, Onorab Bastienne, Onorab Naidoo, Onorab Esparon, Samynadin, Cosgrow, Aglae, Loze, Sandy Arissol.

Mon ava akord tou bann Manm 15 minit sakenn pou zot deba. Bann Manm ki von apre mon rezerv posibilite pou limit ot lo letan apard bann *Leaders of course* i rezerv zot privelez pou entervenir a lafen, dapre prosedir ki nou'n swiv ziskan konmela.

Mersi. Mon ava komans deba avek Onorab Vidot.

HON AUDREY VIDOT

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker, Minis ek ou delegasyon, tou Manm Onorab, travayer Lasanble Nasyonal, zabitan Roche Caiman e tou manm piblik ki a lekout bonzour.

Mr Speaker nou pe ariv a en lot lafen lannen travay Lasanble Nasyonal. E devan nou Lasanble ozordi, nou komans en deba lo en Lalwa ki annan son merit.

Sa se kre en lankadreman lezislatif avek lentansyon pou moderniz en program ki deza

egziste dan Lazans Proteksyon Sosyal, kot i tous ki swa nou bann dimoun aze, dimoun ki otreman kapab e menm bann ki annan serten kondisyon lasante.

E ki pe depan lo Gouvernman pou sa servis *carer*. Ki dan Lalwa i site koman *care givers*. Kot en dimoun ki ed zot avek sa swen - ki swa kot lakour e menm an deor.

Me malgre sa Lalwa ki devan nou Lasanble ozordi i annan lenportans e son merit, mon pa krwar ki i merit en Lalwa ki Gouvernman i merit tay avek.

Enn;- in met larzan dan Bidze pou kre li, menm si pa ti ankor ni menm pare avek en Polisi byen kler e detaye.

E dezyenmman, i annan lespas pou fer li pli byen, si i annan plis konsiltasyon. Lo sa pwen mon pa pou sirprann si Gouvernman i vwar li retourn devan nou Lasanble tre byento ankor, pou fer serten lamannman pou aprofondir e pli fer sa Lalwa vin pli byen.

Mr Speaker, tou lede kote latab nou pou agree avek parti 2 sa Lalwa, kot i sit fonksyon prensipal sa Lazans. Pou annan en striktir legal kot sa *Home Care Agency* i resevwar e travay lo laplikasyon ki i resevwar;- ki swa pou sa ki byen ki bezwen

servi sa servis ek sa ki annan lentera donn sa swen ki sa servis pe demande.

An plis, administre son laspe finansyel pou fer travay sa lazans mars byen e a en nivo ki kapab montre ki Sesel pe lev standar e program ki Gouvernman *United Seychelles* ti met an plas, pou valoriz e protez en group dimoun vilnerab, me ki viv avek en dinyite parmi nou dan nou lasosyete.

Mr Speaker, lo premye baz sa Lalwa kot i tous lobzektif e rezon sa Lalwa, i koz lo apwentman zofisye ki pou siperviz sa servis *home carer*. E adres okenn Lagreman ant benefisyer ek *care givers*.

Kestyon pou Minis, konbyen zofisye ki deza la pare pou fer marse sa Lalwa e sa Lazans? Kantite zofisye zot pou bezwen pou asire ki sa lazans i kapab fonksyon dapre sa Lalwa?

Lekel ki pou asir Lasanble Nasyonal ki larzan ki Minister Finans in met dan Bidze 2023, pou ganny byen administre, pou annan en bon odit ki Minister Finans pa'n donn zot ki zot pou bezwen fer pou asire ki i annan sa latransparans?

Dan Lalwa i endike ki pou form par fonksyon sa Lazans

pou aprouv bann ki pou donn lantrennman bann *care givers*.

Eski sa Bidze ki zot in gannyen pou kouver sa bann depans pou nouvo *care giver* ki Lazans pou pran?

Eski sa bann lorganizasyon ki pou donn lantrennman i annan ase resours imen e langazman pou asire ki sa bann provizyon dan Lalwa e Bidze ki sa *Home Care Agency* pou resevwar dan Bidze, pou asir zot manda si zot pa ankor fini dan prose annan en Polisi byen kler e detaye an plas?

Mr Speaker, mon konnen ler nou lo sa kote latab nou pe pran serten desizyon, nou pa fer li aköz nou pe anpes Gouvernman fer son travay.

Nou fer li aköz nou konnen ki Gouvernman pa neserman konsistan avek serten zot bann parol. E ler nou kritik zot aksyon, nou fer li aköz Seselwa ki'n ganny touse par sa bann aksyon.

Dan prose Bidze, nou ti pran en pozisyon abstansyon pou sa Bidze *Home Care Agency*. E nou ti annan rezon fer li.

Zot met Bidze pou en Lazans ki non selman son Lalwa pa ankor pare pou vin devan Lasanble, zot pa ankor ni menm fini avek bann

lankadreman enportan pou gid zot travay pou sa Lazans dan en Polisi ki kler e zis.

Selman, zot mirmire ler nou kestyonn larzan piblik ki al anver serten sa bann antite.

Mr Speaker, parti 3 sa Lalwa i tous lo sertifika lanrezistremman. Pou lenformasyon piblik espesyalman bann *carer* oubyen okenn endividi ki pou annan lentere fer en laplikasyon avek sa lazans;-

Enn, eski Minis i kapab enform sa Lasanble ki si tou *carer* ki anrezistre avek Lazans Proteksyon Sosyal ozordi, in fini zwenn kriter ki sa provizyon Lalwa pe demande?

Si non, ki pou arive avek sa bann *carer* e sa bann kliyan ki pe resevwar sa bann servis, apre ki sa Lalwa i ganny met an pratik ler Prezidan i sinyen?

Nou rekonnet ki deza Lazans Proteksyon Sosyal i ganny pa mal difikilte pou annan ranplasman ler *carer* i pran konze, e menm ganny sa dimoun spesyalize pou kouver sa kliyan ki otreman kapab, oubyen ki annan problem lasante ki bezwen bokou plis latansyon spesyal.

Ankor nou bezwen demande ki eski Gouvernman i vreman pare e konfidan ki tou sa bann konsern pou ganny

adrese dan en dele letan rezonnab? E evite parmi bann ki pe resevwar sa servis oubyen menm pou bezwen sa servis diran lannen 2023 e plis?

Minis, ankor kestyon anba parti 3 sa Lalwa, ki tous lo sertifika lanrezistremman. Nou konnen ki i deza annan kestyon devan nou Lasanble lo size bann zonm ki fer laplikasyon pou fer sa travay *carer*. E osi lo laz ki bann aplikan pou vin *carer* ti bezwen annan pou zot kapab ganny konsidere.

Eski Minis i kapab klarifye si bann zonm ki zwenn kriter pou osi kapab vin en *carer*, en *care giver* anba sa Lalwa?

E si non, ki pou arive avek sa ki deza la si i annan ki deza dan lanplwa?

Eski i annan okenn revizyon dan laz e lenpak ki pou kapab annan, prenon kont bann defi ki Lazans Proteksyon Sosyal in rankontre pou annan sa kalite *caregiver* ki Lalwa pe demande?

Mr Speaker, mon bezwen dir ki si Gouvernman i vreman serye e senser dan son pratik kot i konsern konsiltasyon e respe pou travay Lasanble Nasyonal - son swadizan langazman ek Gouvernman pou rod sipor tou nou Manm dan Lasanble Nasyonal lo en Lalwa sitan enportan ki tous direk

Seselwa, parey mon'n dir o konmansman mon lentervansyon, zot pa merit pe vin avek en gato ki pa'n byen kwi pou Seselwa manze.

Akoz i pou annan reperkisyon. E la mon le vin lo sa bout dan drwa kot i tous renouvelman sa sertifika lanrezistremman.

In deza e ankor annan konsern parmi aplikan ler pe rod servis *carer*, akoz Lazans Proteksyon Sosyal dan sa dele letan ki i gannyen pou donn en larepons. E ler mon pe regard sa bann provizyon dan Lalwa kot i dir fodre ki sa *care giver* ki pe renouvle son sertifika, fodre ki i donn li en dele letan 3 mwan avan ki son dat ekspire lo son Kontra, lo son sertifika.

Alors mon kestyon ankor pou Minis, eski *Home Care Agency* pou annan en sistenm an plas ki pou edik zot ler dat sertifika sa *care giver* pou ariv a son lafen?

Eski sa lazans pou annan ase resours imen pou asire ki sa bann *caregivers* pou ganny zot nouvo Kontra, zot nouvo sertifika dan en dele letan ki rezonnab ler pou ganny renouvle?

Mr Speaker diran 2022 nou'n tann plizyer Minis dir ki zot fer bokou konsiltasyon.

Alors mon bezwen demann Minis ozordi,

Eski *carers* ki pe ganny en servis kliyan anba direksyon Lazans Proteksyon Spesyal ozordi, in ganny loportinite pou en rankont konsiltasyon pou zot edik zot lo lenportans sa Lalwa?

2) Eski *carers* in ganny en nide ki mannyer sa Kontra avek sa kliyan pou marse e zot benefis e drwa anba Lalwa anba sa *Home Care Agency*?

Eski *carers* i byen prepare pou met an pratik ki'n ganny mete dan Lalwa, pou asire ki ler i siny sa Kontra zot konnen ki zot responsabilite personnel ler zot al dan en tel responsabilite, pou donn sa servis ki sa Kontra pou demann zot e sa reperkisyon anba sa Lalwa?

Mr Speaker sa bann kestyon mon tous li akoz i enportan ki sa bann *carer* i ganny lenformasyon. E nou pa oule ki nou kontinyelman vwar bann Lalwa ki vin devan nou Lasanble, bann Polisi ki ganny fer, kot konsiltasyon i vin apre.

Sa bann kestyon i konsern ki mon'n souleve i bann defi ki Seselwa la deor, i osi le vwar adrese.

E ki dan mon distrik Roche Caiman, mon pa oule okenn benefisyer e *carer* vwar zot dan bann sityasyon

konplike e trakase aköz Lalwa ki Lasanble i aprouve, san ki Gouvernman pe donn nou lasirans ki vremen keksoz pou pli byen. E standar servis *Home Care Agency* Sesel pou eleve.

Seselwa pa oule ankor en gato ki pa'n byen kwi, kot apre nou pou vwar i bezwen retourn ankor dan lakwizin avek.

Mr Speaker, mon dir depi komansman mon deba, ki lo sa Lalwa ki i annan son merit malgre bann konsern pertinan ki'n ganny souleve atraver bann kestyon ki mon'n avanse pou Minis donn en kontrandi lo la.

Zeneralman kot i konsern lafason e lapros, laspe sipervizyon servis *home carer* mon napa okenn problemm avek lo sa bann *clause*.

O kontrer i enportan, i tre enportan aköz nou bezwen asire ki bann benefisyer i dan bon lanmen.

Me parey mon'n osi fer resorti ki sa resours imen e finansyel i byen ganny zere pou asire ki okenn labi ki kapab ganny fer kont bann benefisyer sa servis, i kapab ganny idantifye atan e adrese.

Mr Speaker pou konklir, mon dir mersi tou bann benefisyer, fanmir, endividi e *carer* ki'n avans bann konsern e pe sey rod leklersisman lo sa Lalwa depi ki zot in tann

Lasanble Nasyonal koz briyevman lo la dan letan Bidze.

Mon swete ki Minis i konpran zot bann konsern e pwennvi diran nou deba. E lo sa not, mon le profite Mr Speaker vi ki nou pe ariv lafen lannen nou lafen travay pou Lasanble Nasyonal, mon profit sa lokazyon pou dir mersi zabitan Roche Caiman, mon fanmir, mon *clerk*, Lotorite Distrik; tou bann volonter dan distrik Roche Caiman, bann Manm e siporter *United Seychelles*, tou dimoun ki'n solider e siport e donn zot langazman diran lannen 2022.

Mon osi swet zot tou, tou nou bann Manm isi dan Lasanble Nasyonal, travayer Lasanble Nasyonal, tou nou bann partner e pep Seselwa ki pe ekout nou, pou pas en Zwaye Noel 2022 e en bon lannen 2023. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab Vidot. Mon a pas laparol Onorab Roucou.

HON MICHEL ROUCOU

Mersi Mr Speaker. Bonzour Minis ek ou lekip e bonzour tou mon bann koleg *MNA*, e bonzour spesyal se zabitan mon distrik se zabitan Mont Fleuri.

Mr Speaker ozordi sa *Bill* ki'n vin devan nou Lasanble, i

en *Bill* ki vremen enportan. Akoz pou sitan bokou letan i annan sa group dimoun ki nou'n war ki zot in ganny servi koman en zouti politik.

Sak fwa eleksyon pe arive ou tande poudir *carer* pou ganny isi, *carer* pou ganny laba, *carer* pou ganny se si.

Me selman apre zot menm zot sa bann dimoun ki tourn, ki vin dan Lasanble ki dir poudir ozordi gato pou ganny kwi, pa pou ganny kwi, gato pou isi, pou laba.

Mr Speaker nou Gouvernman i en gouvernman responsab ki ozordi i war lenportans pou sa group dimoun ganny gete parey zot ganny merite!

Mr Speaker aneife sa *Bill* li menm li ki anmenn kot nou, se ki i pe dir ek bann *carer* ki deza la se ki in ariv sa letan la pou nou pran sa louvraz en pti pe pli serye.

Pou annan en Lazans ki pou ganny kree. Sa Lazans pou la pou siperviz travay bann *carer* e osi pou fer sir poudir sa travay, sa bann dimoun ki pe rod sa servis, zot pe ganny sa servis parey zot merite.

E la nou war Mr Speaker kot pou annan bann zofisye ki pou sorti kot sa Lazans ki tanzantan zot pou fer bann vizit kot bann lakour.

Kot pou fer sir poudir sa servis pe ganny donnen. Akoz nou war atraver bokou konplent ki'n ganny met devan, se ki i annan dimoun ki pa pe donn sa servis ki zot devret pe fer.

Mwan mon menm mwan, mon ti ganny aprobe en bon pe letan avan se ki kot ti annan bann vizit ki nou ti ganny fer en group nou, kot ti ganny met zofisye *Housing*, Sosyal e bann dimoun prive menm pou nou pas kot plizyer lakour pou vwar en pti pe anba lapovrete. Pou vwar en pti pe sityasyon lo teren.

E laplipar lakour Mr Speaker kot nou, nou ti pase ti annan bokou *issues* ki ti leve *regarding carers*. Akoz ler ou pase bann dimoun ti dir ou poudir se ki sa dimoun pa'n vin travay, i pa war li pou en serten letan.

Be selman ler nou ti retournen, nou ti war poudir sa dimoun li i pe ganny son saler, selman zis i pa pe vini pou li vin donn sa servis parey i ti merite.

Mr Speaker mwan mon annan detrwa konsern en pti pe lo sa Lalwa li menm li. En pti pe bann konsern ki mwan mon annan, se ki nou annan sa group dimoun ki ou kapab dir ki zot annan bann dezabilite, e

selman zot annan zot paran ki deza pe travay ek zot.

Swa zot al kot lekòl avek zot ouswa ki la kot lakour. Sa group dimoun li menm li si zot osi zot pou tonm anba sa lankadremman parey la?

Ouswa i pou annan en lot formalite ki pou ganny mete ki sa zot, zot pou ganny ankadre anba la?

E osi Mr Speaker ki nou pou vwar se ki, nou annan bann dimoun ki deza pe fer sa louvraz pou sitan bokou letan ki petet avek serten lannen zot pou ariv lo zot staz kot zot pou pran zot *retirement*.

Si zot osi zot pou bezwen vin devan? Vin devan akòz petet zot laz in avanse. Si zot pou bezwen vin devan pou zot al fer sa bann *training* ki sa lazans li menm li pou met devan?

E ki manner zot osi tou zot pou ganny en pti pe sa plis lankadremman? Akòz lenportans avek sa *Bill* Mr Speaker, se ki nou bezwen fer sir ki nou pe pas lenformasyon byen avek bann *carers*.

E pou fer sir pou ki demen napa okenn bann mal enterpretasyon, ki demen sa pou annan bokou dout, pou annan bokou kestasyon la deor.

E osi Mr Speaker i enportan pou Lepep Seselwa konnen, se ki pou ou vin en

carer ozordi i en desizyon ki ou ki pran.

E parey in ganny dir Minis in anonse oparavan se ki pou ou vin en *carer* ou travay avek bann dimoun ki annan diferan sityasyon.

Petet sa dimoun li i *bedridden* ouswa sa dimoun i annan serten problem lasante e sa osi tou kot la pou annan serten *training* kot ou bezwen al pran.

E pti pe lot konsern ankòr ki pou annan Mr Speaker se ki, yer mon'n sans pou mon asiste *Bills Committee* kot bann *carer* zot menm zot, zot pou bezwen zot menm zot fer zot kontribisyon pansyon.

E pa bokou letan pase *Pension Fund* osi ti la dan Lasanble. E mwan mon en pti pe konsern lo la se ki si vreman nou pou pran sa - ou kapab dir sa responsabilite ou kapab dir - pou donn zot.

Ouswa si nou pa kapab rod en lot fason. En lot fason li menm li kot sa bann *carer* li menm li atraver sa Lazans ki pou ganny etabli ki kapab tir sa direktman ki sa pou al kot Fon Pansyon.

Akòz mon garanti ou poudir ozordi avek 3mil *carer* ki la, petet mon mazine oi poudir Fon Pansyon osi pe ekoute petet

zot pou en pti pe konsernen avek sa.

I en keksoz ki mon pe mazine poudir sa i en keksoz ki nou bezwen retale lo latab, reasize, regete.

E osi Mr Speaker mon pa pou manke pou mwan dir mersi. Mersi pou bann *carer* ki'n travay, ki'n donner e ki zot in pran sa louvraz o serye, ki zot pa'n - ou kapab dir - travay dan en fason ki pou neglig zot louvraz. E zot in donn sa latansyon dan sa travay ki zot in fer.

E Mr Speaker, mwan mon pou, ou kapab dir se ki mon vremen dakor ki ozordi pou dir se ki i pou annan en lazans ki sa pou ganny formen, akoz sa i pou ede demen kot i annan plis lord dan sa travay li menm li;- i pou annan plis mezir kot ozordi ki demen li menm li se ki tou dimoun i konnen poudir i pou mars drwat e fer sa louvraz fer li byen.

E osi ou pou sorti zis pou ou vini vin en *carer*. Ou pou annan serten bagaz demen ler ou'n sorti akoz pou annan bann lazans, bann Lotorite ki pou ed ou ler ou pe vin en *carer* pou ou kapab ale al *attend* serten *training* li menm li.

Pou ou kapab demen ler ou sorti koman en *carer* ou

kapab dir ou en profesyonnel dan n lot *field* li menm li.

Mr Speaker, mwan mon pou donn mon sipor sa *Bill*. E mon osi mon anvi dir avek bann fanmir la deor. Nou tou nou bezwen pran nou responsabilite.

Espesyalman demen ler i arive kot sa *carer* li menm li i pou pran son konze. Nou'n tann koz lo la oparavan. Se ki i annan bokou konsern akoz pou ganny en lot kandida li menm li, pou li kapab vini pou vin ranplase.

E fanmir la lo sa pwen la Mr Speaker, mon krwar nou devret vini solider ansanm, vini nou menm nou pran sa responsabilite pou nou kapab ede demen.

Akoz dan lepase in annan sitan bokou konsern lo kote sa zafer konze. "Ar mon pa'n ganny pey mon konze, mon pa'n ganny isi, mon pa'n ganny laba."

E la ansanm ki ler sa dimoun in ariv son moman letan pou li pran son konze Mr Speaker, li osi i ava kapab pran pou li kapab al poz son lekor.

E fanmir li la deryer zot ava kapab pran sa responsabilite.

E an di-z-an sa Mr Speaker, mon annan en zanmi anefe ki depi lanfans en

fanmir in adopte li. Ou kapab dir se ki Mr John li menm li, sa fanmir ti anmas li. I pa zot fanmir.

Nou annan bokou fanmir la deor ki petet zot pe donn sa latansyon spesyal avek en dimoun ki dan sa bezwen. Kot la prezan sa fanmir li i vini i pran sa rol konman en fanmir e zot menm zot, zot la zot ankadre li kot en Manm fanmir pe travay koman en *carer* avek li.

Sa osi tou Mr Speaker mwan osi ki mon ti ava voudre ki Minis tous en pti pe lo la. Bann paran ki zot, zot annan en zanfan avek en dezabilite ki petet zot pe travay avek ki zot pou tonbe. Eski zot osi zot pou tonm anba la?

E osi Minis i enportan ki nou fer bann *carer* ganny en konpran kler, kwa ki bann benefis ki zot, zot pou benefisyè.

Akoz dan lepase nou'n tann bokou *issues* an term sa zafer konze lot laba, mon'n travay pou sitan bokou letan koman en *carer*, e mon fini mon letan apre tou sa letan ler mon sorti mon pa benefisyè avek naryen.

Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. mon a donn laparol Onorab Bastienne.

HON DESHIELA BASTIENNE

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour Minis ek ou delegasyon. Bonzour tou Onorab. E bonzour tou dimoun a lekout.

Mr Speaker sa *Bill* ki devan Lasanble ozordi, i ape fer provizyon ki tou bann dimoun ki ganny anploye koman *carer* i aprezan ganny anrezistre e ki en Kontra i ava ganny sinyen ant sa *carer* e sa dimoun aze. Parey nou dir sa resipyan.

Mr Speaker, Gouvernman dizour, in war li neser pou fer en tel sanzman an ver *carer*, lafason travay ek tou zot bann responsabilite ki vin avek.

Akoz i war li enportan pou ki tou bann *home carers* i ganny byen prepare, byen ankadre pou zot kapab antre dan sa louvraz e ki zot fer li byen.

Mr Speaker si nou pran kont en *carer*, travay en *care* i enportan note ki i en travay byen delika. E osi bezwen bokou pasyans, bokou konesans. Akoz i annan menm serten bann dimoun aze ki oubyen menm bann ki annan en maladi e ki ozordi zot war zot, zot pe bezwen annan en *carer*, par ler i annan serten sityasyon vreman difisil.

I annan bann dimoun ki vreman malsoufran. E se sa ki

fer ki parfwa i annan bokou konplent ki sorti kot tou lede kote.

Me de lot kote i annan osi *carer* ki pa pran zot travay o serye. I annan bokou labi. E Portan serten zot - e mon repete pou met lo rikord - serten *carers* i pran sa travay zis akoz zot bezwen sa saler lafen di-mwan.

Mr Speaker nou pa pou sirprann letan en dimoun i dir avek ou ki i tann en *carer* pe abiz sa dimoun aze, ki i sipoze pe ganny peye pou li pran swen avek. I ape menm ensilte sa dimoun.

Annan *carer* ki vin travay ler li i anvi e kan li i anvi. Annan *carer* ki al travay 2 fwa par semenn ou menm zis enn fwa. Selman son saler lafen di mwan i konplet.

I annan *carer* ki travay 8er bomaten ziska 9er e apre i desann i al fer en lot travay.

Mr Speaker ou a dakor ki - i annan *carer* ki travay lanmwatye zournen parey nou dir 8er ziska midi. Me eski nou vwar li pe konplet sa lanmwatye zournen?

Laplipar ditan i pou ariv kot son landrwa travay 8er bomaten e ler 9er i sonnen i pe ale.

Atraver sa *Bill* nou pe anmenn en sanzman dan travay *carer*. Lazans pe fer sir

ki *carers* i ganny formasyon e antreprann sa travay avek bokou konesans. Ozordi, en *carer* i devret pe santi zot fyer ki zot travay pe ganny valorize dan en fason.

Fodre pa ki nou konsider travay *carer* koman dernyen louveraz kot pou zot, zot pe senpleman travay avek en dimoun aze, ouswa en dimoun ki avek en dezabilite ouswa menm en dimoun atraver en maladi ki ozordi in gard li *bedridden*.

En travay *carer* i devret en travay ki ganny fer avek bokou swen e ki zot devret pe pran sa travay vreman serye.

Mr Speaker mon mazin byen ki letan travay koman *carer* ti fek ganny entrodwir isi dan nou pei, en letan ti annan sa kontrol, kot tanzantan ti annan bann zofisye ki ti al fer bann vizit, ki ti annan sa *monitoring* kot lakour e ki ti pe evalye lafason ki *carer* ti pe fer zot travay.

E osi sa letan, ti annan bokou bann *supervisor* ki ti pas kot sa bann lakour kot ti annan bann *carer* de tanzantan.

Me mon demande akoz ki sa ti sanze e akoz ki en serten letan sa ti zis arete? Eski nou ti pe kasyet nou dalon? Eski ti annan dimoun ki ti pa ti pe

ganny anrezistre koman en *carer*?

Oubyen ki i ti'n ganny anrezistre koman en *carer*, me i pa ti pe fer sa travay li menm?

Bann ki ti'n swadizan pe travay avek granmanman, avek manman, me ki menm an menm tan i ti dan en lot lanplwa. Me dan liv kot ASP i ti ape ganny saler koman en *carer*.

Sa ki i ti pe gannyen, me an menm tan sa ki ti pe ganny 2 saler koman *carer* i ti menm annan dimoun en letan dan lepase ti pe ganny saler koman *carer* me li i pe monte desann *Dubai*, i ti pe al aste son bann prodwir. I ti pe vin aste revann.

Labi parti labi dan travay ki *carer* dan lepase ti tro bokou. E se sa ki mon demande aköz ki *home visit* ti arete? Kwa ki nou ti pe kasyet? Lekel ki ti pe ganny soutire?

Mr Speaker, ozordi nou pe al vot lo en *Bill* ki pou anmenn serten Lalwa kot dimoun ki sipoze pe vin travay koman kalifye pou travay koman en *carer* a lafen dizour, kot a lafen zot Kontra i terminen. E la nou ava vwar eski zot pou kapab kontinyen sa travay ou non.

Ler mon pe koz lo kalifikasyon pou vin en *carer*, i osi enportan ki lazans i get en

pe sa bann zenn garson ki swadizan zot osi zot pe vin pran en travay koman *carer*.

Me dan plas ki zot travay se sa dimoun, ou war sa dimoun aze ki li ki pe travay avek sa *carer*. Se li ki pe vin *carer* la. E sa i vin koumsa Mr Speaker.

En garson i *carer* i desann bomaten i al pran son *methadone*. Selman li in ganny anrezistre koman en *carer* li. I retourn kot lakaz i dormi, i leve midi i al rod son manze dan lakwizin. E si manze pa ankor pare i pou ganny pou ensilte sa resipyan li.

Akoz la letan ou pe gete keksoz i *vice-versa* la. Mr Speaker sa zafer problemn *carer* dan nou pei ti'n vin tro pir. Tro bokou problemn.

E mon espere ki sa Lazans *Home Care Agency* ki pe al ganny met an plas i ava kapab pran sa travay pli o serye.

Mr Speaker ankor enn fwa mon pou demande ki fodre ki Lazans *Home Carer* i von pli serye e ki zot met zot lipye ater.

si fodre entrodwir en *helpline* kot letan en vwazen pe *witness* bann labi ouswa pe tann bann lensilt ki pe arive. i ava kapab telefonnen e met son rapor kot aksyon i ava kapab ganny pran o pli vit posib;- kot

si fodre en zofisye i ava mont deswit al kot sa lakaz pou regarde ki pe pase.

E se la kot i ava kapab ganny evalye lo lafason ki i pe desarz son responsabilite. Mr Speaker dan sa *Bill* i osi pe fer provizyon pou annan sa *monitoring*.

E sa i tre enportan e nou swete ki *monitoring* lo travayer *carer* i ganny fer pli souvan posib pou met en lafen avek bokou labi ki pe arive.

Nenport ki, ki pare pou pran *carer* koman zot travay zot ava fer li byen e avek lonnekte.

Avek sa de mon Mr Speaker mon pare pou vot pou sa *Bill*. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Mon ava donn laparol Onorab Naidu.

HON SATHYA NAIDU

Mersi Mr Speaker. Bonzour Mr Speaker. Bonzour Minis ek son delegasyon. Bonzour tou koleg Onorab ek tou dimoun ki a lekout ki pe swiv sa *sitting*.

Baze lo lesplikasyon ki Minis in donn Lasanble an relasyon avek sa Prozedlwa ki devan nou pou nou konsidere, si i annan en keksoz ki kler se ozordi nou annan en Egzekitiv dan Gouvernman, ki i annan sa lanvi pou amelyor standar kot i

annan en loportinite pou nou fer li.

Kreasyon en sel Lazans pou dan benefis nou bann dimoun aze. Savedir swen ki dimoun aze i resevwar ozordizour, pe al ganny revwar. E pou kapab asire ki nou bann dimoun aze i viv lo en nivo ki akseptab.

Ler nou pe regard kreasyon sa lazans, i swiv apre desizyon ki *Cabinet* ti'n pran le 4 Me 2022. Pli boner sa lannen kot zot in pran bann rekomandasyon ki *World Bank Long Term Care Report* pou Sesel in fer resorti. Pou kapab kre sa lazans.

Laplipar bann resipyan parey mon'n fer resorti pli boner, se bann dimoun aze bann endividi ki annan bann kondisyon medikal ouswa bann ki'n serten kategori dimoun ki'n ne avek kek diformite ki kre en lenstans kot sa dimoun sa endividi i pou bezwen latansyon e swen neseser pou zot kapab viv dan en lanvironnman, sen e sof.

Kot zot bezwen osi pe ganny respekte; kot zot drwa fondamantal pe ganny rekonnet pou zot kapab asire ki zot viv en lavi avek kek nivo dinyite.

E travay en *carer* i ekstrememan enportan aköz dan lavi toulezour sa resipyan

zot zwe en rol enportan dan *day-to-day task* pou zot kapab donn sa endividi sa swen nesaser.

E pou lemoman pou en endividi vin en *carer* ou bezwen aze 25an e an montan, mon kestyon se i annan bann lenstans ki mwan menm mwan mon'n rankontre kot i annan en nesosite pou nou kapab revwar sa kategori laz.

Akoz i annan lenstans par egzant dimoun ki'n ganny kanser e se li ki bezwen baze lo sityasyon ki la, rod en *carer* e son fir 23an pe ganny dir i pa pe kapab fer sa louvraz.

Alors mon swe se ki ler nou pe regard bann regilasyon ki pou mars pli tar avek sa Lalwa ki nou pou pase - mon panse - i pou kapab ganny revwar.

Pou lemoman se ASP ki pe zer sa program *carer* e enn bann *prerequisite* se ou fer en *Barthel Index*. E se sa ki pou determinen baze lo kondisyon medikal ouswa kondisyon fizik si sa dimoun pou ganny en *carer* lo en baz plen tan -savedir 7er ziskan 3er - Ouswa en demi zournen 7er ziska midi.

Me ankor enn fwa sa *Barthel Index* li menm mon'n war plizyer defi ladan. E ankor enn fwa en dimoun i kapab

ganny zero. E se li ki ganny dir al rod en *carer*.

Me zot apros mwan menm pou dir "Onorab mon kapab ganny en *carer*, mwan osi mon pe sey rode pa fasil ditou!"

Alors kestyon se atraver kreasyon en tel lazans kot i pou annan en rezis, sa resipyan pou byensir atraver sa larzan, ganny en dimoun ki pou kapab donn swen vi ki nou annan en rezis.

E an relasyon avek sa proses lanrezistremant i annan en laspe kot i pou annan sertifikasyon. Nou pe koz lo sertifika konpetans. E mon'n war 3 kategori. E pou mwan personnelman ozordi zour baze lo bann pwen ki Onorab Bastienne in fer resorti.

I kler ki dan sa domenn *carer* mon demann mon lekor konbyen zot ki annan konpetans? E kote eski nou pe al komanse vizavi sa size?

Lekel sa lorganizasyon ouswa sa lenstitisyon? Eski se NIHSS atraver en *tailor-made program* ki konsern *home care* ki pou pas zot atraver bann formasyon nesaser, pou nou kapab asire ki ozordi zour sa domenn ki apel *carer* i enn ki ganny standardize. Pou nou kapab asire ki nou annan bann *carers* ki ou kapab dekrir zot

koman bann profesyonnel dan sa domenn.

E ler nou pe regard sa lot eleman *means testing*, eski nou pe al swiv menm kriter ler i konsern bezwen finansyel? Ki mannyer eski nou pou assess sa?

Pou nou kapab determinen wi sa fanmir i napa le mwayen e i pou ganny en dimoun ki son *carer* pou donn li swen.

Eski i pou annan kek revizyon vizavi sa? E sa *Barthel Index* eski zot pe al vin ek en lot *index* pou zot kapab asire ki i annan en pe *fairness* dan sa prosesis?

E ler mon pe regard sa Lalwa dan son totalite, i kler ki nou annan bann provizyon pou amelyor sa servis. E osi an menm tan elimin labi.

I pa fer premye fwa ki Gouvernman pran en tel lapros. Gouvernman presedan 2009 sa letan ti Minis Lloyd, e i ti annan portfolyo Lasante avek Devlopman Sosyal.

E an 2009 sa ki ti'n ganny fer atraver reform, se ti annan 2413 dimoun ki ti pe ganny *carer*. Apre sa reform 834 ki ti'n kalifye.

Savedir 1603 dimoun pa ti'n merit pe ganny en *carer*. E baze lo linefikasite ki mon koleg Onorab Bastienne in soulinyen

kot in annan mankman *monitoring*, mankman sipervizyon. I ti annan en dezord total.

E i pou annan en gran probabilite mon panse, ozordi nou pe dir nou annan 3400 *carer*. E wi lo teren ler ou pase ou war en dimoun ki pa bezwen en *carer* ki pe ganny en *carer*, sa ki merit ganny en *carer* pa pe ganny en *carer*.

So, mon panse ki ler nou pou ganny bann paramet byen defini ler i konsern lanrezistremen. Ler i konsern enterdiksyon en Kontra kot i pou annan en relasyon byen defini ant sa *carer* ant sa resipyan, pou nou kapab asire i annan kek lord pou asire ki i annan en pwa legal ki mars avek sa Kontra.

Sa endividi ki pe donn sa swen pran son responsabilite. E an menm tan mon war en provizyon lo *dispute resolution*. Sa pou donn en garanti ki sa dimoun ki pe resevwar sa swen osi pa abiz son *carer*. Sa osi i annan dan sa size ki la.

E lo size *monitoring* mon pou retourn ankor. Ou konnen dan Sesel ozordi i annan en ta lazans diferan lazans. I annan en eleman *monitoring*.

E en gran poursantaz sa bann Lazans zot pa pe delivre parey zot merit pe delivre. E

mon swe se ki atraver sa lazans kreasyon sa lazans lo size *monitoring, we get it right.*

E i enportan pou sa lazans pa travay in *silos. Take the District Authority onboard* akoz se nou ki konn nou bann dimoun.

Ler zot in ganny sa rezis propozisyon ki mon pe fer se donn nou en kopi sa rezis pou nou konnen lekel pe donn swen lekel.

Pou nou osi kapab zwe nou rol dan nou kominote, pou kapab asire ki nou elev sa standar vizavi lafason ki sa program ki sa lazans pou anmennen pou ganny byen zere.

E mon pou sit en legzanp. Ou konnen dan Belonie mon pas kot en lakaz mon war sa msye asiz – *bones*. I dan en *diapers* pa konnen pou konbyen zour. *He has passed his faeces*. Mon raporte, i pran 1 mwan pou zot reakte lo la.

Dan Lalwa i fer 10 zour pou asire ki sa *monitoring officer* i raport avek *CEO*, mon dir mersi. Mon swe se ki sa 10 zour nou pou kapab mentenir sa 10 zour en?

Akoz finalman dan 1 mwan sa msye in fini sanz lokasyon e rapor ki travayer Sosyal i fer i dir konmkwa sa

msye pe dir i pe ganny swen apropiye.

Me byensir si ou pe al fer en rapor dan prezans sa dimoun ki pe abiz li, ki ou krwar sa viktim pou dir? *Come on!* I annan bann ka koumsa ki pe arive. E mon swe se ki sa lazans pou kapab fer le lesansyel pou kapab adres sa.

E byensir dan bann lenstans parey i pou annan konsekans baze lo Kontra, zot pou ganny sispann e zot pou ganny retire, e zot pou bezwen ganny *disbarred from providing the service!*

Me ankor enn fwa lo kapasite en *carer* ki nou annan dan nou pei, mon krwar en bon pe nou, nou kapab konstate poudir ki sa menm dimoun ki *carer has to be cared for* parey in fer resorti.

Nou bezwen kapab atraver byensir bann provizyon ki la, etabli bann kriter ki apropiye, pou garanti ki nou bann dimoun aze i ganny swen..ki..neseser!

E an relasyon avek responsabilite. Responsabilite bann zanfan vizavi zot paran. I annan zanfan ki annan le mwayen, ki zis abandonn zot paran zot bliye pou dir ki se son paran ki'n anmenn li kot i ete dan son lavi ozordi.

Paran i viv an izolasyon, malgre ki zanfan i annan le mwayen. Me zanfan in deside pou ensiste poudir ki Gouvernman ki bezwen pran swen.

Be ler ou annan le mwayen pou kapab pran swen avek sa dimoun aze - ou manman - ou papa - ou gran paran, fodre ki ou, ou osi ou pran sa responsabilite o serye.

Finalman ler i 6 pye par anba se la kot ou pou selebre son lavi atraver en lanterman kot tou dimoun pou vin ansanm. se la kot fanmir i vin ansanm.

Malerezman dan nou sosyete ozordi ki nou pe viv ladan i annan lenstans kot nou war sa. E i annan moman kot nou kapab dir sa zanfan pe pran swen avek son paran. Akoz i annan lobligasyon moral. I konnen ki i bezwen fer a sa ki konsern son paran.

Me i paret ki dan nou sosyete ozordi sa direksyon ki nou pe al ladan e dan sa ki mwan mon'n war i vreman enkyetan e nou bezwen komans edik nou bann zanfan a en tre zenn-az, pou dir ki nou osi ou pou ariv a sa laz. E ou pa ti a voudre ganny abandonnen par ou prop zanfan.

Ou konnen lavi parfwa i kapab en serk visye. *What goes*

around comes around. E fodre ki nou donn ledikasyon nesese a en tre zenn az pou nou kapab *reserve this worrying trend.*

E lo size *carers* an zeneral mon kestyon se, sa prosesis lanrezisteman konbyen letan zot antisipe pou pran? Lo kote ledikasyon parey Onorab Vidot boner in soulinyen si pou annan konsiltasyon? Eski zot annan en *timeframe* lo lafason ki zot pe al fer sa.

Lo kote formasyon ankor enn fwa nou bezwen kapab fer li byen kler lo lafason ki i pe al marse.

E mon swe se ki ou konnen i pou annan 3 kategori *carers*. Baze lo sertifika konpetans mon swe se ki sa provizyon an term saler osi ganny revwar.

Byensir si en dimoun pe donn *advance level care* ou pa pou kapab donn zot *at the beginners level for instance.*

E lo size konze, byensir si sa zanfan pe pran swen avek son paran komann en *carer*, ou pou vin rod konze? *Seriously.?*

Mon ti ava konpran si sa *carer* pe donn swen en *third party*. Vi ki ou bezwen sorti kot ou lakour ou bezwen deplase, la ou ava vin rod konze. Sa osi i en eleman ki bezwen ganny adrese.

Alors dan son totalite nou pe sanz lafason ki sistenm *carer* dan pei pe fonksyonnen. E nou pe sey bouz de lavan.

Wi *there could be teething problems*, me selman nou bezwen komans kek par pou nou kapab bouz de lavan.

Mon le itiliz sa moman pou swet tou mon bann zabitan en Zwaye Noel e en Bonn Ane 2023. 2023 pe tap lo nou laport e dan lavi parfwa ou kapab rankontre tou sord kalite difikilte.

Me pa fodre ki ou zanmen les tonbe dan lavi. E mon dir mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Mon ava pas laparol Onorab Cosgrow.

HON WALLACE COSGROW

Mersi Mr Speaker, bonzour Mr Speaker. Bonzour Minis avek ou tim. Bonzour tou Manm Onorab. E bonzour tou Seselwa ki pe ekout nou.

Mr Speaker ozordi pep Seselwa ki ti pe ekout Lasanble Nasyonal ler Bidze pou *Home Care Agency* ti pase, i pou kapab konpran akoz ki nou ti pran sa pozisyon ler sa Bidze ti pase.

Annefe nou pe fer en legzersis an *reverse* - si mon kapab met li koumsa.

Ozordi nou pe war ki vremen sa lorganizasyon ki pe ganny kree pou fer ki son manda ki son bann diferan fonksyon. E sa ti pou en keksoz ki ti pou ed nou Lasanble Nasyonal pou nou kapab ganny en konpran ki mannyer Bidze pou ganny *allocate* avek sa Lazans.

Me par kont sa pa'n le ka. E nou'n - *well* Lasanble pa mwan - Lasanble lot kote laba zot in vot pou en Bidze ki san konnen an realite kwa ki sa lazans pe anmennen.

E pou mwan mon swete Mr Speaker ki dan le fitir nou pa bouz an - sirtou avek en lazans ki annan sitan lenportans e ki pe deservi en fonksyon ki tous en kantite dimoun en.

En kantite dimoun dan nou sosyete. Ki swa bann dimoun ki travay dan sa domenn, ouswa bann dimoun ki ganny *care* dan sa domenn.

Ozordi Mr Speaker Sesel in deplizanpli pe vin en sosyete kot *the extended family* pe nepli *the norm*, en?

Nou annan en kantite dimoun, bann *working families*, bann zanfan ki zot, zot in form zot fanmir e zot pe, souvandfwa zot war li difisil finansyerman, ekonomikman pou kapab malgre nou moralman nou

konnen poudir i enportan akoz mwan mon krwar ki poudir senserman ki poudir en zanfan i bezwen kapab donn tou - ed son paran ler paran i ariv dan vye zour.

Me solman nou konnen larealite parfwa i pa le ka. I annan bann zanfan ki zot osi zot annan zot prop fanmir. Zot war li serten difikilte pou kapab *extend* sa *care* petet ki, sa *care* finansyelman. Petet pa moralman, pa avek leker.

Me selman finansyelman pou kapab *extend* avek zot paran.

So se sa en pti pe dan konteks ki nou war sa servis *home care* i en servis ki tre enportan. Parey mon dir i annan en kantite dimoun ki sa servis i touse.

E i en servis ki pou mwan i merite i bezwen kontinyen annan. E si nou anvi ki nou bann dimoun aze, nou bann dimoun ki annan serten dezabilite i kontinyen viv dan serten dinyite e zot kapab *enjoy* zot lavi *dan best* konfor posibil ki kapab annan.

An di-z-an sa Mr Speaker mon pe get lobzektif sa *Bill* ozordi devan nou. Sa *Bill* i enn ki nou apel li sa ki mwan mon kontan refer lo la koman en *Establishment Bill*.

I *basically* etabli kad legal pou sa lazans. Pou okenn lazans. En kad legal ki konstitye sa Lazans. E i osi defini manda sa Lazans e osi bann paramet dan ki sa Lazans i pou opere.

Me solman Mr Speaker enn bann premye lenpresyon ki mon gannyen i se ki sa Lalwa dan detruwa *part* sa Lalwa, i napa serten klarite.

E enn bann keksoz, bann lenpresyon ki mon pe gannyen se i pa kler. Zot pa pe fer distenksyon ant en servis *home care* ki ganny *provided by the State* avek en servis *home care* ki prive.

Unless petet sa kad legal ki zot pe mete ozordi la i enn ki zot pe mete pou regle tou servis *home care* dan pei.

Mon dir sa Mr Speaker akoz ler mon get Seksyon 4, son premye fonksyon i dir *regulate home care*. Me i pa fer okenn presizyon en? I dir *regulate home care*, i pa fer presizyon, i pa mete dan ki konteks.

Si ou dan konteks servis gouvènmantal, ouswa dan en konteks Leta i pou sarz sa servis, ouswa si dan en konteks pli larz kot Leta i osi regle bann laranzman prive kot sa servis pe gannyen?

So pou mwan premye lenpresyon se ki sa i en pe vag

e mon ti ava kontan konnen. Akoz i annan pei ki menm si zot *provide* en Lazans. Me i annan serten regilasyon an se ki konsern *Private Home Care Service*.

Pa nenport ki dimoun ki kapab ganny anploye avek en *home care*, en dimoun ki bezwen servis. Par egzanp si ou pe pran dimoun sorti a aletranze sorti *Philippines* par egzanp kot bokou dimoun i sorti pou fer sa servis.

Filipin laba zot regle sa vremen, vremen bokou akoz bokou zot bann dimoun i ganny petet serten labi ler zot kit zot pei. Zot anvi konnen kot sa dimoun pe ale. So sa pei kot i pe ale i bezwen annan serten regilasyon, reglemantasyon kot i asir sekirite sa travayer.

So sa ki mon anvi konn en pti pe eski zot pe antre dan regilasyon servis prive?

E enn bann nouvo fonksyon Mr Speaker, annefe i annan detrwa nouvo fonksyon ki an zeneral mon war ki poudir sa Lalwa li i pe formaliz en keksoz ki deza egziste.

I *basically* deza egziste, tou sa ki sa Lazans Proteksyon Sosyal pe fer ozordi. Aparad serten pwen ki mon pou al nonmen ki mon santi i nouvo, tousala i deza egziste. E mwan mon ti anba lenpresyon ki petet

ti pou annan, zot ti pou al en pe pli lwen.

Me solman bann keksoz par egzanp ki mwan mon war ozordi fonksyon;- par egzanp zot etabli en kad formel lanrezistremman. Ti annan en anrezistremman dan en sans kot letan mon vini mon bezwen donn mon bann detay, i en anrezistremman li.

Me selman la zot met li dan Lalwa formel e fer sir ki sa bann dimoun sa bann *care givers* i anrezistre.

En dezyenm ki mon pe war zot pe donn en kad lantrennman ki petet ti napa avan. Ti annan *attempt* pou fer avan, me solman i pa'n neserman mars parey nou ti ava voudre.

So, i annan en *attempt* la pou, i pa en *attempt* i dan Lalwa so i pou bezwen annan bann lantrennman ki ganny donner. E bann lantrennman ki a diferan nivo akoz i annan bann bout dan Lalwa kot mon war zot koz lo bann diferan kad lantrennman.

I annan *intermediate*, i annan *advance*, i annan *lower levels* so i pou bezwen annan serten lantrennman ki ganny donner.

E mon war osi en mekanizm pou rezoud bann dispit ant *carer* avek *home care*

giver avek a dimoun ki pe resevwar sa *care*. So sa i bann keksoz ki mon war in ganny mete, me apard sa bann lezot keksoz i bann keksoz ki ti deza la. E *kind of* formaliz sa servis ki pe ganny donner.

Si nou pe dir Mr Speaker ki nou pe formaliz sa - parey in ganny dir bokou fwa menm avan ki Lalwa ti pe vini, bokou bann diskisyon diran *Question Time*, nou'n ganny dir souvandfwa ki poudir nou pou al formaliz sa sistenm.

Me si ozordi akoz i ti dan kad en *Scheme*. Me si ozordi nou pe dir nou pe formaliz sa sistenm Mr Speaker, mon krwar i annan serten lapros ki nou bezwen revwar ki egziste e dayer i annan serten Manm ki'n koz lo la.

Onorab Vidot mon krwar in fer sa pwen sorti tre for. Enn bann keksoz ki nou bezwen revwar se sa zafer laz ki ou kapab vin en *carer*.

Ozordi dan Lalwa Lanplwa sel restriksyon ki annan lo laz, se pou bann miner dan serten landrwa par egzanzp dan bann bar, restoran, lotel kot bann miner pa kapab travay.

Me apard sa, sa bann restriksyon ki zot, zot pe mete anba, avan ti anba en *Scheme*. Be la sa bann dimoun pe vin travay anba en lazans e nou

bezwen revwar sa bann zafer restriksyon kot si ou napa 25an or sepa ki laz ou pa ganny drwa travay. Ki pou mwan mon krwar i en vyolasyon drwa travay en dimoun endividyel anba Konstitisyon.

Sa tandans osi ki zonm - e Onorab Vidot in koz lo la - zonm pa kapab vin *home care givers*. I annan en tandans. Mon pa konnen si - i annan en serten tandans mon pa konnen si i en *rule*. Me solman i annan en tandans.

E mwan mon krwar ki si nou pe met sa formaliz li, zonm i bezwen ganny sa loportinite akoz i annan zonm osi ki *bed ridden*, i annan zonm ki dan serten sityasyon ki zot bezwen en *carer*.

Kekfwa zot pli konfortab avek en msye pou *take care of* zot ki en madanm, *you never know*. So nou bezwen kapab donn sa loportinite.

Aprè sa zafer laz ki en dimoun i en *home care giver*. Konmsi, ler mon dir laz *meaning* en serten laz ki ou arete, *ok?*

Par egzanzp dizon mon ariv 65an mon santi mon ankor, ok Lalwa la i dir i mandatwar ou bezwen ou *retire* 65an.

Me si mon santi par egzanzp mon dan en konteks lakour, so sa osi mon krwar nou

bezwen revwar aköz i annan bokou sityasyon kot lakour kot i difisil pou en *caregiver* etranze, ler mon dir etranze - *meaning* sorti dan en lot lakour en lot distrik, vin donn en serten servis spesifikman sa lakour.

So, mon krwar si nou pe formalize, nou bezwen osi kapab revwar sa bann zafer. I annan sa *issue registration* avek *Certificate of Competency* Mr Speaker.

La spesifikman mon anvi konnen lekel ki *issue* saertifika, si Lazans, si en Lazans profesyonnel? Par egzanp *Health Care Agency*.

Ouswa a Lazans ki donn Lazans *or* lakonpannyen ki donn sa *training*. Lekel ki *issue* sa anrezistremman ek sa sertifika?

E apre ki sertifika ki pou ganny rekonnet? Par egzanp dizon i annan en zenn madanm ki'n travay 5an 10an dan en pei parey *Bahrain, Saudi*, kot zot in vin bann *care givers* zot annan serten *training*, zot annan serten sertifika par egzanp *let's say*.

Eski sa bann sertifika pou ganny rekonnet par sa Lazans? Ouswa zis sa sertifika ki sa Lazans ouswa sa *trainer* i donnen ki pou ganny rekonnet?

So, sa nou bezwen kapab ganny serten lesplikasyon lo la.

Mon osi annan serten konsern Mr Speaker, lo bann pwen dan Lalwa kot i konsern responsabilite bann *home care givers* en?

Pou mwan responsabilite i pa limite li en? Nou kapab demen bomaten nou azout en responsabilite. Me solman sa ki nou pe war la se ki zot in met sa dan *body* Lalwa. Mwan mon ti ava prefere war li dan *S.I* kot demen bomaten si i annan *additional responsibilities* ki en *caregiver* i bezwen donnen, fasilman ou menm Minis, ou kapab fer en regilasyon e azout sa lo la.

Ouswa si ou bezwen tire e nou pa bezwen vin devan Lasanble pou al fer en travay, pou bouz sa bann responsabilite.

Enn bann keksoz pli konsernan ki mon annan Mr Speaker, se ki i an se konsern Kontra. *Now* bokou fwa ler nou'n koz lo so sa Lazans Swen *Home Care Agency* - nou'n koz lo donn sa bann *home care givers* plis drwa, plis loportinite pou zot al rod *loan*, pou zot kapab ganny bann diferan keksoz ki zot pa ti pe gannyen.

Me anefe Mr Speaker ler mon get sa seksyon Kontra la mon pa war zot pe al ganny sa

mwan. Akoz pou bann ki konpran *the Agency concept* Lazans i zis en entermedyer li.

So lazans pa donn Kontra li. So sa dimoun pa anploye ek Lazans. Sa dimoun ki kontyen reste anploye avek sa dimoun ki i pe donn servis.

So, zot pa'n sanz naryen la, zot zis donn en Kontra, zot zis kre en relasyon kontraktyel *between* sa benefisyer avek sa *home care giver* e ou dan milye koman entermedyer.

So bann dimoun ki konpran en pti pe bann Lalwa *Agencies* ki annan pou fer avek lanplwa, zot pou dir ou sa ou zis entermedyer dan milye e mon pa war kote ki sa pou al ed sa dimoun an term en *loan*, an-term serten responsabilite.

Sorry an term serten benefis. Ler sa dimoun in kite travay eski pou annan *employment benefits* ki vin avek? Eski sa Kontra i enn ki pou *cater* pou sa? Eski pou annan konpansasyon? Eski pou annan peyman konze, *over time*, bann keksoz koumsa?

So ler nou pe formalize nou bezwen formaliz li byen. E ler nou'n dir nou pe donn sa bann dimoun sa bann benefis, nou bezwen fer sir ki Kontra i reflekte sa.

Me sa Kontra sa laranzman ki la, *unless* mwan

mon annan, mon pe get li mal, sa Kontra pa pe fer en laranzman *employer - employee relationship*.

I pe fer en *agency relationship* Kontra. 3 parti dan sa Kontra e en parti ladan i zis en entermedyer. Mon met ou an kontak avek sa dimoun.

So, mon krwar nou bezwen get byen sa avan nou bouze ek sa Lalwa.

2 lezot pti pwen Mr Speaker avan mon terminen, mon lot pwen an se ki konsern sa peryod tranzisyon dan Lalwa.

So eski letan nou pe get sa kantite *home care givers* ki annan pou nou fer *training* pou nou anrezistre e sa kantite *beneficiaries* osi ki annan, eski sa provizyon tranzisyon dan Lalwa i enn ki nou konfortab avek e ki nou krwar nou kapab *achieve* sa travay? Akoz i en *monumental task* sa en? Nou bezwen konfortab avek sa *transitional provision* dan Lalwa.

Mon dakor nou bezwen kapab *allow* bann dimoun ki la pou kontinyen, nou pa kapab fer zot arete e nou bezwen fer sir ki zot kontinyen, kontinyen donn sa *care*. E an mezir nou *assess* nou ava kapab sa, me solman mon konsernen avek sa

letan *transitional provision* ki'n mete.

Dernyen pwen Mr Chair avan mon konklir, dan sa ki konsern sa *financial assistance*, i annan en kantite, kantite konplent deor la e mon krwar tou dimoun pou dakor ek mwan, lafason ki sa *assessment* i ganny fer.

E dayer mon'n koze lo komansman mon lentervansyon, sa ki konsern bann fanmir ki zot anvi donn *home care*, zot paran or zot bann dimoun avek dezabilite me zot pa kapab *afford*. Or zot dan en lot sityasyon familyal kot menm dan sa sityasyon familyal i *tight - very tight* kot konmsi i kas leker, "mon anvi ede me solman mon dan difikilte "- Ou konpran? Menm la Lazans Proteksyon Sosyal pa pe -ed mwan ek mon difikilte.

So eski bann menm *weights* ki pou ganny servi pou determin *eligibility* sa dimoun ki pe ganny benefis?

Akoz si sa Mr Speaker mon per en? Mon per en kantite akoz mon krwar ki poudir nou pou war nou dan difikilte. Pou annan en kantite bann fanmir pou dan difikilte e zot pou dan problemn *when the assessment comes in*.

Mon priye ki nou vwar en nouvo fason *assess* ki swa son

Barthel ki swa sa *Index* ki zot servi pou *assess* bann dimoun avek problemn mantal. Mon anvi ki nou fer en nouvo fason *assessment* finansyel e lezot, akoz mon krwar poudir dimoun i dan difikilte, dimoun pou ganny problemn avek sa bann *assessment* ki nou pe fer ozordi.

Avek sa Mr Chair mon napa problemn avek prensip, me mon krwar dan sa Lalwa li menm, nou bezwen asize get byen avan nou aprouve. Mersi bokou.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Mon a pas laparol Onorab Samynadin.

HON KELLY SAMYNADIN

Mersi Mr Speaker. Bonzour Minis avek ou delegasyon. Mr Speaker *Bill* pou etabli Lazans pou servis *Home Care Agency* avek bi pou anrezistre bann benefisyer ek travayer sa menm servis, pou administre e regulariz provizyon sa bann servis ensi ki bann lezot lensidans ki lye avek sa servis, in vin a en bon moman. E ki nou ti pe espere pandan bokou lannen.

Ti'n plis ki ler pou nou bann *home care givers* ganny sa rekonesans ki zot merite e

finalman ganny anrezistre dan en lankadremen formel, pou ki zot osi zot ava kapab rezouir avek bann benefis ki tou travayer i gannyen. Tel ki bann prosedir pou gannyen lo *loans*, fasilite pou lwe en lakaz, eksetera.

Mr Speaker mon pa pou long, me mon annan serten rekomandasyon ki mon ti ava kontan met devan.

Mon vreman rekonforte avek sa, me par kont mon santi ledikasyon i lankadremen bann *home care givers* ensi ki bann benefisyer, i vreman esansyel ki sa Lazans i kapab ariv ver son reisit lonterm, parey in deza ganny soulinyen pli boner par bann entervenans avan mwan.

Bann benefisyer i bezwen konnen e konpran ki vreman bann rol bann *carers* akoz parfwa sa bann travayer i santi ki zot fonksyon i ganny abize e zot ganny demande pou fer bann travay an plis ki pa dan zot manda.

E dan sa *Bill* anba *Clause* 26(1) i fer provizyon pou ki en *carer* ki santi ki en benefisyer pe abiz lo son rol e fonksyonman, i kapab fayle en konplent formel an ekrir anver Lazans.

De lot kote en benefisyer ki santi ki zot osi zot pe ganny abize dan en fason ou en lot par

son *carer*, i kapab li osi fayle son konplent. E pou fer sa provizyon i ganny fer anba *Clause* 12.

Enn bann gran konsern ki'n toultan leve, se ki in napa okenn formasyon ki'n ganny donnen pou bann *home care givers* avan ki zot antre dan zot louvraz apard sa prosesis lanrezistremen ki mandatwar.

Mr Speaker, i annan benefisyer ki bezwen bann servis *nursing*, ensi ki bann lezot servis medikal tel ki *physical, occupational e speech therapy*, ensi ki sipor nitrisyonnel e mobilite.

Nou konnen ki bann *carers* pa bann ners ou Dokter kalifye. Me omwen en konpreansyon debaz lo swen e bezwen medikal bann benefisyer i rekomande pou ki letan zot demontre bann siny detres, zot ava kapab konnen dan ki fason ki pli apropiye pou asiste e soulaz li.

Servis *home care* i devret travay de pre avek bann Lazans konsernen, parey servis sosyal pou kapab fer provizyon lankadremen servis sosyal medikal. Sa i konpri servis *counselling* ensi ki lokasyon bann resours kominoter, pou pli byen ed a benefisyer dan son prosesis rekiperasyon.

Mr Speaker provizyon i *monitoring* nesese i bezwen i osi ganny fer pou garanti ki bann *home care givers* ki kapab donn bann servis debaz dan en fason tre efikas. Sa i konpri sa fason ki sa bann repa i ganny prepare tou depandan lo son kondisyon medikal byensir.

Fason ki son lenz i ganny lave e drese, fason ki son lasanm oubyen son lakaz i ganny okipe, i ganny mentenir ensi ki bann prosedir sanniter ki i bezwen pas atraver tel ki son bennyen e son sanze, bann provizyon reabilitasyon ki sa benefisyer pe angaze ladan, eksetera.

Mr Speaker parey mon'n dir mon pa pou long, me avan ki mon terminen mon oule remersye Gouvernman pou garanti ki finalman rol e servis ki bann *carers* i donnen i ganny rekonnet.

Mon swete ki aprezan *monitoring* nesese i ganny fer, pou asire ki nou bann dimoun aze malad e dezabilite ki rekomann sa servis a kapab ganny asiste dan en fason pli efikas.

Pou bann *carers* dan Sesel e pli spesifikman dan distrik Au Cap, mon oule swete zot tou de bon dan sa nouvo parkour ki zot pe al antreprann. Mazinen ki avan zot en travayer sa

Lazans zot en konpany e en zanmi pou nou bann benefisyer. Annou akonpany zot dan zot parkour lavi avek lanmour e konpasyon.

An konklizyon Mr Speaker mon oule swete ou, *staff* Lasanble Nasyonal mon bann koleg Onorab, Lepep Seselwa e zabitan Au Cap an zeneral en Zwaye Noel e en bon lannen 2023, ki nou a kontinyen travay ansanm dan linite e lape e ki nou a touzour met Sesel premye dan nou travay ensi ki dan nou kominote.

Avek sa Mr Speaker mon oule konfirm mon sipor anver sa *Bill*. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Mon remersye bann Onorab ki'n koze pou gard letan fidelman e mon krwar nou a pran poz la e nou a rebran travay 11er.

(BREAK)

MR SPEAKER

Nou a kontinyen avek deba, mon apel Onorab Esparon.

HON REGINA ESPARON

Mersi Mr Speaker. Bonzour Minis avek ou delegasyon e tou dimoun a lekout. Mr Speaker mon pou azout mon lavwa dan sa deba, pou donn mon sipor

pou sa Mosyon ki devan nou Lasanble, pou aprouv sa *Bill* pou kre en Lazans pou *home carers*, ki pou apel *Home Care Agency* parey Minis in fer resorti. Ki pou zer e regulariz travay bann *home carers* ki donn sa swen kot lakour.

En dot mo Mr Speaker, mon war sa *Bill* pe formaliz e etablir bann paramet legal e byen defini, pou ki bann *carer* ki pe donn sa swen kot lakour I ganny byen ankadre e ganny anrezistre.

E kot I antre lo en Kontra avek sa resipyan, e kot I pou annan sa laspe *monitoring* pou fer sir ki I abide ek sa Kontra ki in sinyen. Dan Lalwa I kler Mr Speaker, me nou bezwen fer sir ki I ganny enplimante pou li marse.

E mon swe Minis, ki ler sa travayer, travay ava ganny byen ankadre e ganny byen formalize sa *carer* ava dan en pli bon pozisyon ki I a ganny en stabilite finansyel. Me par kont Minis I annan konsern la deor ki fodre ganny adrese, e sa se sa zafer laz pou retrete dan sa travay.

Les mwan li en *text* ki mon'n gannyen pandan *break*, sa dimoun Minis I annan en konsern "I dir bonzour, mon pe ekout zafer *carer*, mon annan plis ki 15an mon pe travay

carer. Mon pa'n ganny naryen apard tou sa letan. Ankor dan 2 mwan mon pe al ganny 60an. Ki rekomanse ki mon pou rekomanse? La deza mon malad mon zenou. Si mon al rod en pti pansyon *Pension Fund* deza napa bokou, zot pou koupe. Kote mon al rod mon rekour?" Sa I en konsern la deor Minis taler ou ava adrese.

Mr Speaker sa Prozedlwa I enn ki byen merite, parski dan lepase nou'n osi tann bann *carer* pe plennyen, ki I annan bokou lenzistis ki zot fer fas avek akoz zot en *carer*. Kot zot pa ganny en loan akoz *carer* pa ti pe ganny konsidere koman en travay formel;- zot pa ti pe ganny okenn tann servis malgre ki I annan *carer* ki fer sa travay pou plis ki 20an la. En pe parey sa dimoun in dir.

E dernyerman I annan ki ganny *deprive* zot konze ki'n akimile. Kot sirtou enn ki perdi son konze ler sa kliyan ki I travay avek I mor. Oubyen sa manman ki pe travay ek zon zanfan dezabilite, ki pa kapab pran sa konze kantmenm I monte desann pou eksplik son ka, finalman mazorite pa ganny peye zot konze.

An dot mo Mr Speaker, mon war sa *Bill* koman en lenstriman ki pou ede dan sa transformasyon, pou met en pe

lord dan sa zafer *carer* ki ti annan pa mal dezord e sirtou labi ki ti annan laba.

Mr Speaker en travay *carer* I devret ganny konsidere koman en travay nob. E akoz dan plizyer ka I enn ki demann bokou limour ek pasyans pou donn sa servis. Par fwa ou ganny *carer* ki bon e kliyan ki difisil. De lot kote ou ganny *carer* ki parfwa pa konpran kapris sa kliyan.

E I fer li difisil pou zot konpran kanmarad, e la Mr Speaker kot I annan sa nesesite pou ki sa dimoun ki vin rod en *job carer*, I bezwen ganny serten *training* lo ki mannyer pou okip sa dimoun aze, oubyen sa pasyan malad lo lili.

E la mon kontan ki Minis in dir ki sa *carer* I bezwen anrezistre ek Lazans, e ganny en sertifika e sa *training* I enportan e sa I bon. Akoz Mr Speaker en kantite fwa ler en dimoun pe rod en *carer*, e I war li dan en bezwen irzan, I pran nenport dimoun ki ariv dan son laporte. E pli tar I ganny difikilte pou adapte, sirtou depandan lo sityasyon sa kliyan.

Mon kontan ki en bann fonksyon sa Lazans I pou *monitoring*, *monitor* kalite travay e servis ki sa *carer* pe donn sa kliyan. Parski tro

souvan ou tann en kantite konplent, ki I annan *carer* ki pe pran larzan me I pa pe fer okenn travay.

E la mon kontan ki sa *Bill* pe osi adres sa size responsabilite e *output* ki ekspekte sa dimoun ki anrezistre, pou travay avek sa kliyan. I pou nepli mon ale bomaten, mon met en kivet delo obor li met son dite la, al en kou - dan pti 10er vin sof sa manze ki parfwa fanmir menm in prepare granmaten, donn li e apre disparet.

Mr Speaker mon pou adere ki I annan *carer* ki fer byen zot travay. Ozordi I annan sa laz limit 25an pou ou fer travay *carer* dapre Polisi. Me Mr Speaker mon ti a kontan dir Minis ki parfwa I annan zenn, ki mon war ki okip byen bann dimoun aze e osi I annan ki matir ki pa fer byen sa louvraz. Konmsi la fodre nou balanse e annan sa fleksibilite parfwa.

Mr Speaker, pa tro lontan mon al vwar 2 dimoun aze lo vilaz North East Point ki ti fer mwan lapenn, ki raporte ki *carer* I vini bomaten zis leve benny sa madanm, pli tar 10er fini ale. Sepourtan I travay en zournen. E pli pir ankor I ganny lodas fer son *shopping* da konmisyon sa 2 vye dimoun.

E si I vin travay *weekend* sa 2 vye dimoun I bezwen pey li apar, e parski sa 2 dimoun I vye e enn pa mars ditou I la lo lili, zot bezwen soumet e pa dir naryen. Akoz zot santi ki si zot koze, zot pou ganny plis pini.

Mon apresye ki enn fonksyon sa Lazans se pou ede rezourd konfli, kot la mon panse I pou fer sa atraver sa *Appeals Board* ki Minis in koz lo la ki pou osi kapab ekoute e rezourd okenn dispit e diskord ki arive ant *carer* e sa kliyan. Sa Minis dan son larepons ava gid mwan lo la.

Mr Speaker, en sizesyon ki mon ti a kontan met devan Minis se ti pou bon ki Lazans I annan en *pool of carers* ki'n fini ganny *trained* e ki la, ki ler en dimoun pe rod en *carer* oubyen dan en ka irzan, Lazans ti a kapab kont lo zot parey nou dir pou degaz lasasen. E vin ranplas sa dimoun ki swa tonm malad oubyen pa pe kapab vin travay, oubyen menm sa dimoun ki pe al konze.

Mr Speaker en lot keksoz ki ti pou bon ganny revize, se sa *Barthel Index*, ki ganny servi pou adres abilite pou en kliyan ganny en *carer*.

Akoz I annan ka parey Onorab Naidu in dir, kot ou war en dimoun ki annan merit I pa gannyen - I pa ganny en *carer*.

E de lot kote enn ki pa merite nou war li I gannyen, la osi mon krwar si nou pe antre dan a en nouvo letap nou devret fer en revi osi lo sa *Barthel Index*.

Mon ti a kontan dir mersi tou bann *carer* ki pe ede rann lavi nou bann dimoun aze kote lakour, pli konfortab atraver zot servis. Avek sa de mo Mr Speaker mon pou donn mon sipor pou sa *Bill* pou etabli *Home Care Agency*.

An terminan mon ti a kontan swet tou dimoun *Glacis* en zwaye Noel e prosperite pou lannen 2023. Pou mon *clerk* Ms Samita Pouponneau mersi pou sa travay ki ou pe fer pou ed nou donn sa servis nou bann zabitan. *DA* ek bann *staff* dan Ladministrasyon Distrik, tou mon bann koleg *MNA* e *staff* isi kot Lasanble zwaye Noel e kouraz pou afront lannen 2023 dan prosperite. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Mon a donn laparol Onorab Aglae.

HON EGBERT AGLAE

Mersi Mr Speaker. Bonzour Minis, *PS*, *CEO*, *PS* William, lot e *panel* antye. Bonzour e tou Manm Onorab osi.

Mr Speaker *Bill* ki la devan nou I en *Bill* ki vreman enportan

kot I konsern kreasyon en Lazans, ki pou zer bann *home carers*. E mwan mon napa problemm avek kreasyon sa lazans ki parey I annan bann lezot Lazans, ki Gouvernman in kree menm dan lepase pou kapab anmenn en pti pe - mon kapab dir - lord e osi direksyon pou bann kad ki tonm anba zot responsabilite.

Me sa ki mwan mon konsernen Mr Speaker se, serten eleman ki trouve dan sa regilasyon, dan sa *Bill* li menm, ki mon santi pou dir ti merit annan plizyer konsiltasyon. E mon dir sa Mr Speaker aköz bomaten Onorab Georges, atraver ou in sit en pe lirazans sa *Bill* li menm li e lafason ki in fer pou li ariv la.

E mon santi poudir I pa premye *Bill* osi ki nou war sa lannen, ki Gouvernman in vin devan, ki'n bezwen mon kapab dir tay avek. Me mon pou sa enn spesifik, I annan en lot konotasyon ki mon pou met lanfaz lo la, aköz kot I pe touse - e nou koman bann reprezantan Lasanble e distrik - nou fer rankont avek sa bann resipyan - sa bann *beneficiaries* ki pou ganny anglobe dan sa *Bill* li menm.

E ler I annan bann konsern ki leve, zot vin ver nou, ouswa Ladministrasyon Distrik

pou adres ouswa pou nou anmenn zot konsern pli devan.

E mwan mon ti'n swete ki sa *Bill* li menm li, I pa'n enn ki'n bezwen pe ganny tay avek kot ti ava annan konsiltasyon, at *least* avek bann reprezantan ki pe ganny touse. Ti ava annan pete bann groupman *carer* ki ti ava ganny en pti pe zot pwennvi lo la, bann ki pe benefisyé avek sa servis osi, ti kapab met zot servis zot pwennvi.

E osi nou pa bliy osi bann platform bann *NGOs* osi, petet atraver *CEPS* osi, aköz I annan en laspe swen ek care e nou koz bokou lo la. E mon'n tann in tonm lo koz lo labi, savedir si zot in dir I annan labi I kapab osi dan en labi kot I konsern swen e mank responsabilite.

So, mon ti a swete ki sa ti ava ganny anmenn avan ki *Bill* li menm final I vin devan Lasanble, pou ganny aprouve. Me mon konpran konsern ki zot annan se zot anvi komans sa Lazans, aköz Bidze in ganny mete pou 2023.

Me Minis, Minis mon santi poudir pou annan bann eleman ki zot pou bezwen apre vwar si pou bezwen fer lamannman dan *Bill*, zot pou bezwen fer, zot pou bezwen retourn devan Lasanble aköz I annan serten keksoz ki pa kler ladan.

Mon pou koman koumsa Mr Speaker. Premyerman Minis nou bezwen konpran carer I pa en travay ki fasil. E osi kalite dimoun ki atrakte ek en louvraz *carer*, avek son eleman saler ki atas avek, I pa neserman bann dimoun ki - mon pou kapab dir - nou pe get zot o dan lasosyete dan en sans.

I en servis ki neser;- en servis ki bezwen vin avek konpasyon ek en leker, e souvan fwa mon admir serten bann dimoun ki pe fer sa bann travay. E la mon pou felisit bann ki pe kontinyen fer li. Akoz nou war pou dir sa servis, sa travay parfwa I anmenn en kantite lanmertim avek.

E letan mon pe dir kalite dimoun, nou war poudir swen - e ler mon pe regard sirtou bann dimoun ki en pti pe pli aze ki pe travay koman *carer* - ou war zot kot zot doue, konpare avek en zenn;- menm si I annan zenn ki pe fer li byen - a konpare avek en zenn li menm. Ki petet li in war ki sa en loportinite pou li kapab ganny en saler ouswa en lanplwa in pran sa louvraz.

Me selman petet sa bagaz, sa lentere I pa neserman I la. Nou vwar sa In arive. So, nou bezwen regard keksoz dan sa konteks osi. pou nou kapab konpran en pti gin travay ki *carer* I bezwen fer an relasyon

osi avek sa ki pe benefisyek sa servis.

E dan *Bill* li menm li I fer bann referans. Par egzanp nou dir nou bezwen konpran en dimoun ki bezwen en *carer* akoz I annan en problem medikal, i pa parey menm swen ki I pou resevwar konpare avek en dimoun ki bezwen *carer* ki annan li en dezabilite dan en sans en lendikapman.

Menm parey avek en dimoun ki bezwen *carer* ki petet li baze lo son laz ki in arive, I kapab marse, me selman I ganny problem dyabet ouswa petet tansyon I ganny soulezon, I ganny bann pti malez. Me selman I mobil li - I kapab bouze - I kapab fer serten keksoz, me selman I pa kapab al obor dife. Dokter I dir li pa al obor dife.

Ouswa pa bezwen al dan soley, pa bezwen al lave bann keksoz koumsa. So, I bann diferan - mon kapab dir - klasifikasyon kot I konsern travay *carer* ki nou pran kont lo la. So baze lo sa osi Lazans dan son formasyon I pou bezwen osi pran bann eleman, kot I bezwen annan sa balans.

Letan I pou *apply* ouswa in sertifye sa dimoun pou travay koman *carer*, i bezwen konnen pou dir si mon pe plas si pa fanmir ki'n rod sa, se

Lazans ki pe *provide* I pou bezwen osi pran kont pou dir sityasyon laba kot mon pe al anvoy sa *carer* travay, sa dimoun ki mon pe anvoye I kapab ale pou get sa dimoun ki annan sa dezabilite.

Ouswa sa enn ki *bedridden*, eski I pou kapab pou benny li, pou sanz sa *pampers* pou fer tou sa ki I neserer?

So, tousala I bann eleman ki I bezwen ganny reflekte lo la. E se sa ki ler mon pe dir pou dir konsiltasyon I neserer, ti neserer annan avek sa 2 parti se pou adres serten sa bann konsern ki pou kapab leve.

Lot eleman ki mon pou touse lo la Mr Speaker, se letan pou part 3 *Bill* li menm li - Lartik 6 kot pou donn sertifika, rezistrasyon. Mon ti a kontan bann leklersisman lo la Minis, aköz letan ou pe finalman donn en dimoun sertifika, I bezwen pas dan en prosesis parey ou'n komans nonmen.

E osi ou'n fer mansyon ladan ki ou pou bezwen donn sa dimoun, si ou refiz li ou pa donn li en sertifika, ou pou bezwen donn li bann rezon osi pou pa donn li kalifye li, pou en laplikasyon.

So, baze lo sa Minis lekel li, lekel ki pou annan sa *oversight* li menm li, *ok?* Pou

kapab vwar pou dir desizyon ki'n ganny pran pou mwan pa donn ou, I *fair* ouswa desizyon pou mwan donn ou osi I *fair*.

So, mon krwar nou bezwen etablir sa. Lot bout ki mon ti a kontan petet kot I konsern, ou'n koz *fees, charges and fees*. Eski ou pe dir nou pou dir ler mwan mon pe vin anrezistre, pou annan en larzan ki mon pou bezwen peye osi?

E eski sa endividi, ouswa sa *beneficiaries* ki si mwan mon'n vin demande mon bezwen en *carer*, Mon pe anvoy entel, madanm *x* ouswa msye *y* pou vin fer *carer*. Sa lobligasyon peyman I tonm lo ki? Mon ti a kontan konnen si sa *beneficiaries* ouswa sa *carer* li menm ki pe vin anrezistre lo li menm, ki bezwen peye *ok?*

En lot pwen Mr Speaker lo kote bann *dues*, aköz *carer* li menm li son *package* I pa en *package* ki atraktan li, *ok?* Si ou pe fer *half day* ouswa *full day*, mon pa konnen si pou annan bann sanzman apre ki Lalwa in pase pou annan regilasyon ki pou ganny mete, pou sanz en pe ler travay si nou pou kontinyen apel li *half day*, si nou pou kontinyen apel li *full day*.

Mon ti a kontan leklersisman lo sa. Me selman kot I konsern bann *dues*, ozordi manner *carer* pe ganny pe

ankadre, zot pa neserman pe swiv sa *employment Act à la lettre*. Ok?

Enn bann konsern Onorab ki'n koz avan mwan, Onorab Esparon mon krwar in tous en bout ladan se ou annan bann dimoun ki'n travay *carer for so many years*. I annan ki'n travay ek - parey dan mon distrik I annan - I annan ki'n travay avek papa, papa I mor I al travay avek manman I fer plis ki 15an. E *then* manman I mor, e ler I fini sa 15an servis ki li in donnen koman en *carer* I pa benefisye dan naryen li.

E menm si I annan konze, menm si I al demande pou pey li son konze zot dir li non!

Me lo en baz konpasyon mon swete ki, si pou annan bann lamannman ki pou'n ganny mete dan Lalwa, me Lalwa pa ankor pase. Me selman lo en baz konpasyon nou bezwen osi mazine pou dir be *look*, sa dimoun in travay 15an petet I annan 100 zour konze ki reste li, petet I ava vin koman en pti gratwite pou li. Pey li sa konze ki zot dwa.

E li I ava *move on* dan en lot travay si I ankor kapab travay. So, sa I bann refleksyon ki nou mon krwar koman en Lasanble nou bezwen mazine. Pa zis dir sa dimoun non, *ok?*

Lot pwen ki mon anvi met devan se Lartik 11, *ok?* Lartik 11 kot I konsern *allocation of home care givers*, *ok?* E ladan mon konnen parfwa I annan dimoun ki annan son kapris, *ok?* Sirtou bann dimoun ki en pe a laz, zot annan zot kapris e pa nenport ki dimoun ki zot le travay avek zot, *ok?* E si pa fanmir ki'n rode e menm si parfwa fanmir ki rod sa *carer*, I annan parfwa bann tirayman ouswa bann pti komisyon ki arive.

E ou fer resorti dan Lartik 11 (1) se kot ou koz lo *refusal, from beneficiaries*. So, ki arive dan bann lenstans ki a detrwa repriz I annan bann *refusal* ki arive, eski nou zis dir nou pou bezwen dir apre 2 fwa, 3 fwa ki ou'n refize, mon pa pou donn ou.

Savedir ou pa bezwen *carer*, si ou pe refize sa nou bezwen kler lo la. Mon ti a kontan konnen.

E osi ou'n anmenn en dimoun la, ouswa in ganny en dimoun ki pe travay ki apre I annan serten lenstans - mon konnen pou annan bann sipervizyon ki pou ganny fer. Sa resipyan li menm li a pa tonm annakor ek sa ki in gannyen li, *ok?*

I pa tonm annakor avek sa ki in gannyen, e la dan ou Lalwa

osi ou fer resorti pou dir pou annan *dispute resolution* ki ou pou fer. Me selman mon konsernen mwan. Ki kalite *mechanism* ki ou pou servi ouswa ki zot pou etabli, pou kapab *resolve* sa bann pti dezagreman, *dispute resolution*?

Akoz ou fer kler osi dan Lalwa pou dir Lazans I pa pou *liable for any* lofans ki pou anmenn - ouswa *any criminal proceeding* dan en sans. Okenn ka ki pou anmenn ankour lazans pa responsab. Me selman Lazans li I anvi antre dan *dispute between beneficiaries and recipient*.

So, la pou mwan I annan en pti pe de-balans la, lo ki manner zot pou fer sa, si zot pou *set up* en Komite ouswa en pti form en pti Tribinal, ouswa zot pou servi petet serten Tribinal ki egziste. Pou kapab get sa bann *conflict dispute resolution* ki kapab egziste anba Lalwa, *ok*?

Lot pwen Mr Speaker kot I konsern *offences and penalties* en. Petet leksplikasyon Minis mon ti a kontan gannyen, ou'n dir poudir si en dimoun I refize anrezistre koman en *home carer* I pa pou kapab donn en servis *home carer*, *ok*?

Mwan pou mwan la I mon pa pou dir I vin en diktatir dan

en sans, en lapros diktatir, akoz I kapab annan fanmir ki annan mwayen li menm li, I kapab rod en dimoun. Li sa dimoun I dir be mwan mon pare, lontan mon pe travay la kot msye, kot madanm mon pe donn li son *care* e mon pa anvi anrezistre.

Eski ou pou *deny* li pou li pa fer, eski I pou ilegal dan en sans, eski I pou bezwen war li pe al fer fas avek ek lazistis la, pou li si I pa'n anvi vreman vin devan pou anrezistre li? Sa I enn bann konsern.

E osi baze lo sa osi, dan fanmir nou konnen ozordi I annan bann zanfan ki pare e ki in arive - pe arive - zot kit zot travay ki zot ti pe fer pou travay avek zot paran, *ok*? Dan mon distrik I annan - mon konnen bokou distrik I annan bann legzanp parey kot I kit en saler petet R12mil, R14mil.

I dir *ok*, son manman li ki'n met lo later in fer li grandi in ariv la, I enn son devwar sivik pou li al ed son paran. So, I aret travay pou li ganny zis forse R5mil a R6mil.

Baze lo sa ankor si li I war pou dir I pa anvi anrezistre, eski ou pou *deny* li sa sans pou li travay avek son paran? Tousala.

MR SPEAKER

15 minit Onorab.

HON EGBERT AGLAE

Mon pou terminen Mr Speaker. Ouswa dan fanmir li menm I annan ki pe kontribye met larzan ansanm. I dir be ou travay avek mon manman pa bezwen al rod sa larzan laba kot *Home Care Agency*. Mon ki pe pey ou, eski I pou ilegal pou li fer sa travay? Mon anvi konnen tousala.

E pou terminen Mr Speaker, letan nou pe koz lo larzan li menm li. Minis eski a en pwèn la, pou annan en *sort of means testing* ki ler en dimoun bann nouvo laplikan, ouswa zot pe al *review the whole home carer* ki la ozordi, avek zot *beneficiaries* pou zot pas dan en prosedir, pou al ver sa ki nou apel *means testing* zot.

Pou gete si vre zot bezwen e si zot pou bezwen fer serten kontribisyon osi. Akoz letan mon pe get lapant *Bill*, ou a dir Gouvernman pe vin komanse poudir be I annan en kontribisyon ki fanmir I bezwen fer. E lot bout Gouvernman I ava mete baze lo serten bann paramet ki pou ganny set dan Lalwa.

So, annou vin kler avek sa *Bill*. E se sa ki mon ti dir I ti nesese annan konsiltasyon. E konsiltasyon pa'n arive me,

letan *Bill* pou vin an mars I pou'n *assent*, se la ki osi pou annan bann konsern ki pou leve. E annou pa prezan, prezan nou bezwen met saret devan sa bef prezan pou nou a.

Si nou ti'n fer li dan en lot fason petet ti ava annan en lot laliny ki nou ti kapab pran. Mersi.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Mon a pas laparol Onorab Loze.

HON JOHAN LOZE

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker si I annan en dimoun ki kontan koz lo lentansyon par deryer *Bill* is dan Lasanble, se mwan. E souvan mon'n pran en lapros kot mon'n fer kler ki mon pou siporte ouswa mon pa pou siport en *Bill*, baze lo ki mwan mon panse in lentansyon par deryer en *Bill*.

E en keksoz ki mon pou bezwen dir ozordi, mon'n enterakte avek *panel* yer e en keksoz ki mon'n konpran se ki I annan en kantite travay ki'n ganny fer deza. En ta louvraz in ganny fer.

E personnelman mon pa'n kapab *detect* ki zot annan okenn move lentansyon, zot annan bon lentansyon dan sa

ki zot pe sey fer. Be a la menm enstan, mon santi ki zot en pe depase par sa travay ki devan zot.

E I annan en kantite keksoz dan *Bill* ki yer nou'n asize nou diskite, I annan keksoz ki nou'n detekte keksoz ki nou menm nou'n met devan, ki pa ankor fini kwi si ou kapab dir. *Bill* I pa konplet.

Mon konnen I annan nou, nou anvi asize sant leloz e dir ki lala Gouvernman in anmenn en solisyon final, I parfe, be mwan pou kosyonn zot pou pa pran sa direksyon, akoz nou pou bezwen akonpany kanmarad ankor lannen prosenn, sa *Bill* pou retournen li.

Sa *Bill* pou ganny amande e sa *Bill* pou retourn devan Lasanble. So, mon kosyon se ki annou pa pran nou en pozisyon pou nou dir avek Gouvernman *Bill* I parfe, tou keksoz I parfe. Avan ti annan zis dezord la lord pe ganny mete, e apre lannen prosenn ou vwar nou menm nou pe bezwen fer lamannman dan *Bill*.

Sa semenn nou travay in en pe an *sursaut*, akoz nou vwar nou pe - *Bill* I *Gazette* lavey e nou, nou pe *legislate Bill* lanmen. Sa in en pe *flavor of the week* pou nou isi dan Lasanble e avek ou konsey e ou gidans Mr Speaker, en keksoz

ki Gouvernman pou bezwen aret fer se, fer transformasyon apre aport konsiltasyon.

Zot bezwen konsilte avan. Zot bezwen fer konsiltasyon apre anmenn sa transformasyon ki zot, zot santi zot anvi war. Zot santi zot anvi fer. Parske si non Mr Speaker, I annan dimoun nou pe asiz la anndan nou pe dir nenport kwa nou.

I annan nou pe koz lo *carers*, I annan nou pe dir sa *carers* I anploye ek sa Lazans. Nou realize Manm nou menm nou, nou pe donn fo lenformasyon dimoun deor. So, *carers* li kot I pe asize, ti'n bezwen ganny konsilte. I ti'n bezwen ganny met azour avek si zot agree ou si zot pa agree avek sa ki dan Lalwa.

Akoz la I annan en kantite keksoz ki Manm pe dir *carer* I dan Lalwa, be ki pa dan Lalwa. Enn bann keksoz ki kler dan Lalwa si nou lir *Bill* nou war, ki *carer* I pe vin *end contractor* li. I pa pe al ganny anploye parey bokou nou pe sey fer konpran.

Mon konpran nou ki nou pe sey dir. "*A home care giver shall for the purpose of this Act be an independent service provider.*" I byen napa naryen mal avek, be selman *we need to be careful*. Nou pa pe kapab kre en konfizyon par sey fer en

carer krwar ki I pe al ganny anploye.

E mwan Mr Speaker mon pa pe fer deba lo sa ki lezot manm pe dir, mon pa pe fer deba lo deba mon pe prefere fer mon deba lo Lalwa parey I ete. Parey mon'n dir mon'n enterakte avek *panel* yer.

E enn bann keksoz ki mon ti anvi souleve se anba *contract* 12 (5). "*Minister may prescribe terms and condition that will apply to the provision of home care and which terms and conditions shall be deemed to be part of every contract.*"

Minis I pou fer sa atraver *Board* li? I pou ekir Lazans fer sa atraver *Board*, so mon ti a kontan sa I ganny eksplike akoz kot I ete la in ganny mete anba *contracts* li menm. So, ennlér ou ganny lenpresyon petet I kapab annan en lenterferans dan kontra direkteman.

So prezan *further* lo sa vi nou pe *set up* en lazans atraver en morso Lezislasyon. 12 (5) *Minister under contracts*, nou pe *set up* en Lazans anba en morso Lezislasyon mon pou tante pou demande, eski sa I responsabilite Minis, eski I responsabilite e fonksyon Minis? E eski nou anvi ekspoz Minis *to that degree*?

Dernyen fwa mon'n koz koumsa, I annan en Minis ti dir

mwan la devan I ti asize i ti dir mwan 'be Minis nou pran responsabilite, nou fer nou aksyon". *Well*, li I ti konpar sa avek bann Minis avan, mwan mon ti pe koz lo Gouvernman leta Sesel, pa Gouvernman *LDS* ouswa Gouvernman *US*.

E toultan mon konsernen *the level of exposure that we give Ministers* dan lafason ki nou *word* bann morso Lezislasyon. *Now*, eski I ti neserer la dan 12(5) *to expose the Minister* avek en keksoz ki klerman enniti. Ou'n *set up* en Lazans ou annan en *Board*, ou annan en *CEO* prezan li Minis li ki I pou vin dir?

I en pti pe an tro sa enn, *it's a bit extra*. I annan en lot keksoz mon ti'n *point out* aköz. Mr Speaker mon napa bokou vremen en, "ar wi 29 (b) Mr Speaker *moneys accruing to the Agency from its operations or other payments.*" Mon ti pe *wonder* be ki loperasyon ki zot pou fer zot ki pou al anmas larzan?

Akoz mon pa'n konpran sa bout I posib ki mwan ki mal, me selman mon pa'n konpran si I annan loperasyon vremen ki zot pou fer ki pou anmas larzan. So, si sa ti ava ganny eklersi please, *ok*?

Protection against legal proceedings e la zot in fer kler

dan 32, “*a civil or criminal liability shall not lie against the Agency. The Chairperson, the Vice-Chairperson a member of the Board, a committee, staff or officer of the Agency in respect of an Act done or omitted to be done in good faith in the exercise or performance or purported exercise or performance*” be zot, zot pe antre dan en *three-way contracts* zot.

Zot asiz dan milye ant en kontra ant benefisyer avek sa *carer* ki *provide* sa servis. Prezan zot met en *clause* kot zot lav zot lanmen e swiy zot labous prop kot zot, zot pa pran okenn *liabilities* zot.

Selman zot ki asiz dan milye sa 2 *parties*. *The beneficiary and the service provider*. So okenn keksoz ki arive, enn ant sa 2 I deranz leren swa sa *carer* I larg Nenn Dada ater I deranz son leren dan *bathroom*, swa Nenn Dada I en pti pe byen portan. *Carer* I deranz leren dan pe lev Nen Dada lo lili, fini lav zot lanmen zot - pa ladan!

So, I annan en kestyon ki leve la. E zot ava *notice* mwan mon bann kestyon ki mon pe leve I strikteman baze sa ki mon pe trouv dan Lalwa, mon pa pe port okenn lakizasyon. Mon pe zis sers serten leklersisman pou

e sey avan sa nou en pe pli devan.

Pli devan anba 3(2) in dir ou li “*the Agency shall administer and manage home care and shall be accountable to the Board established under 21.*” e apre pli tar ou ale ou tonm dan sa zafer anba *contracts* kot I dir ou *the Minister*. So, mon ti a kontan si zot donn en pti pe leklersisman.

Now, this being said I annan ankor keksoz ladan ki en pe konsyansye ki mwan mon santi. Me selman zot bezwen zot Lalwa, e nou bezwen azir koman en parti responsab e kontribye anver devlopman e lavansman pei.

So, mon pa santi I nou rol ozordi *at the eleventh hour* apre ki zot in *Gazette Bill* lavey pou pas lannmen, pou nou asize, rod lipou lo ponm zounou, zis akoz nou anvi fer deba lo deba dan Lasanble.

So, Mr Speaker mon pou *rest* avek sa 2 pti parol ki mon’n dir. E Minis mon a war ou lannen prosen *at some point* letan ou retourn kot nou. E ou vin amann Lalwa pou benefis pei, e sa 2 group dimoun ki sa Lalwa pe *catered for*. *Thank you very much* Mr Speaker.

(APPLAUSE).

MR SPEAKER

Mersi Onorab, mon a donn laparol Onorab Sandy Arissol.

HON SANDY ARISSOL

Mersi Mr Speaker. Bonzour tou dimoun ki a lekout, spesyalman bann *carer* ek bann dimoun aze ki pe swiv nou a parti medya. Mr Speaker mon ti a kontan komanse par dir mersi Minis avek ou lekip, ki'n travay lo en Prozedlwa menm si parey nou pe ganny dir en pti pe vitman, vitman - en pe an tayan, an tayan, selman omwen I annan en landrwa ki nou'n kapab komanse.

E mon pou ankouraze si lannen prosenn I annan okenn lamannman ki ganny fer, si I annan okenn nouvo propozisyon, silvouple anmennen - anmenn kot Lasanble. I nou rol koman Lezislater pou nou kapab met annord.

Mwan mon pou ankouraze parske *at least* nou ava pe ankadre nou bann *carers* byen, e pou asire ki nou bann dimoun aze I ganny sa swen e sa bezwen ki zot anvi.

So, si I annan okenn lamannman, I pa pou fer premye Lalwa ki nou pou amande. I pa pou fer premyer Lalwa ki pou annan *S.I*, I pa pou fer premyer Lalwa ki pou annan

lamannman. So, anmennen an tout senserite, parske nou bezwen fer sir ki nou kapab travay lo sa bann Lalwa e asire ki sa ki nou pe fer I annakor avek manda ki annan.

Dezyenmman mon ti a kontan remersye bann travayer kot sosyal mon annan Mrs Linda William ki asiz la devan;- letan nou pe koz lo *carer* zisteman ti annan en sityasyon kot mon ti bezwen *call* Mrs William en Dimans bomaten. I pa ti lo *emergency line* sa, ti lo son laliny personnel.

Mon ti *call* li e deswit atraver son bann kontak ki I ti annan, nou ti kapab ed sa dimoun aze, ki zisteman ti pe pas atraver en form labi. E osi *PS Roucou* ki ti la nou ti kapab ankadre sa dimoun e met li dan en landrwa pou li kapab soutenir li pandan detrwa zour ziska son sityasyon ti amelyore.

Alor mon ti a kontan remersi Mrs Linda William avek ou lekip, *PS Roucou* pou travay e sipor ki zot kontinyen donn nou koman Manm Lasanble e osi bann dimoun dan distrik ki letan nou bezwen zot nou tap zot laport.

E a tou moman en Dimans en konze piblik zot toultan pare, pou ed nou dan sa bann demars ki nou pe fer an

relasyon avek sa size ki nou pe koz lo la.

Mr Speaker mon ti a kontan letan nou pe koz lo konsiltasyon, in annan plizyer konsiltasyon parske ler mwan mon ti pe fer letour dan distrik Bel Ombre pou konpany eleksyon, letan ou koz ek dimoun dan Dimans apre lanmes, ler ou ganny bann *phone call* ki dir ek ou poudir mon pe al mon konze mon napa personn pou kit avek mon manman, ki mon fer?

Letan ou zwenn madanm Lebon Bel Ombre ki dir ek ou I bezwen rod en dimoun pou kit avek son manman, me malerezman ti annan enn ki ti vini. I vin 9er ler midi I ale, lanmen I *call* ou I dir ou I pa kapab son leren I fermal.

So in annan en kantite konsiltasyon e dimoun dan diferan fason direktman or endirektman, zot in fer serten - zot in pas serten mesaz avek nou koman politisyen, oubyen avek nenport ki dimoun an relasyon avek sityasyon bann *carers*.

Parfwa bann *carers* menm in vin kot nou, pou adres serten size. I annan en kantite size in leve an relasyon konze, an relasyon avek zot saler ki zot gannyen, an relasyon avek labank parey nou'n tande. Me

sa I bann konsern ki'n vin devan.

I pa vedir ki sa *Bill* pou adres tousala li, I pa vedir sa *Bill* pa dir sa pou adres tousala. Me sa *Bill* I ava annan son bout ki li I ava al avek, I ava annan son bout ki ava tras en semen touzour. I ava annan sa bout ki ava gid en pe bann *carers* ki zot pou fer.

E pou ki nou ava swiv e avek bann lezot lamannman ki ava vin avek, firamezir si I ava annan oubyen lezot keksoz ki nou a kapab fer. Me ki bann konplent ki in annan letan nou dan sa konsiltasyon ki nou'n annan?

Par egzanp dimoun I kontinyen demann ou lekel dimoun, lekel bann dimoun aze ki ganny en *carer*? Eski otomatikman letan Sandy Arissol I ganny 63an ozordi, I ganny konsidere koman en trwazyenm-az alor otomatikman I ganny en *carer*?

Eski akoz Sandy Arissol I annan 63an, otomatikman I devret ganny en *carer*? Oubyen letan Sandy Arissol in ganny 63an son *carer* pe met en pe diri, pe lav son lenz, Sandy li 7.30 I pe apiy laport *Amusement Center* pou li al zwe kan *Amusement Center* I ouver 10er bomaten?

Eski Sandy Arissol I devret, I merit en *carer*? Sa bann kestyon ki dimoun in demann nou. Lekel ki devret ganny *carer*, ou konpran? Lezot kestyon ki dimoun in demann nou lekel ki vin en *carer* prezan pou Sandy Arissol?

Eski en dimoun ki nou anmase dan bor semen, nou dir ek li ou pe rod en louvraz vini, vini zisteman la ou a ganny en lokipasyon pou ou. I annan Sandy laba gete ki mannyer ou kapab organiz li, okip li laba en kou.

Eski sa bann kalite dimoun? Oubyen ozordi sa ki dimoun pe demande, letan nou'n fer sa konsiltasyon;- Eski sa dimoun ki vin en *carer*, eski I annan serten lankadremman. Eski in gannyen serten formasyon? Eski I annan serten lentelizans an relasyon avek ki kalite manze I kwi, si Sandy Arissol I dyabetik? - si Sandy Arissol I en dimoun ki son tansyon I reste o pa desann? Si Sandy Arissol I en *bedridden* I bezwen vire lo lili, pas son *sudocrem* pou li pa ganny *bedsore*. Ankadre li byen avek en pe lapoud, vir li detanzaot parske sirkilasyon pa pe ...

Eski? Sa ki bann kestyon ki dimoun in demann nou an relasyon avek sa konsiltasyon, ki letan nou'n fer. In annan

konsiltasyon. Se pou sa rezon ki mon konn en pe sa bann demars, *ok*?

Pou konnen si kote pou pas en pe plis lapoud, pou kote ki reste sofe, kote ki pa ouver, kote- Tousala I annan. Be kestyon ki dimoun I demande ozordi, lekel bann dimoun ki vin en *carer* swa pou en madanm oubyen pou en msye?

Tousala I bann kestyon ki'n pase, ki dimoun in demande. Me ozordi Gouvernman in vin avek en keksoz, deza ptipti pou nou kapab omwen komans en landrwa. Pou nou dir annou komans en landrwa, pou nou get aprezan kwa ki nou kapab mete.

Zis parey letan nou annan en poul, nou'n aste pou fer rezon pou gete ki nou pou fer avek sa poul la. Si nou pou fer en pti *stew*, nou bezwen fer sir nou annan en pti ponmdeter, nou annan lezot legim ou annan son lasos ki vin avek.

So, sa bann pti keksoz bann pti ankadreman I ava vini an rezilta avek bann travay ki nou pe fer. Kestyon ki dimoun I demande dan sa konsiltasyon Mr Speaker, se eski *carer* ozordi I en travay, oubyen ava en kontra ki pou, oubyen en servis ki dimoun I donnen ozordi letan nou pe koze.

Si I 7er, 3er oubyen 8er-4er. Be si Sandy Arissol I travay lotel *Beau Vallon Bay* par egzant, son kar travay ozordi I 3er-11er bomaten in okip son papa li. Mon'n okip mon papa bomaten, parski mon ti kot lakaz. Be ler mon pou al travay *Beau Vallon Bay Le Canton* restoran apartir 3er-11er, lekel ki reste avek mon papa?

Eski *carer* I bezwen zis en zafer zis 8er-4er? Tousala I bann konsiltasyon. I bann kestasyon ki dimoun in demande nou. Eski pa in ler pou nou revize par egzant. Pou nou annan diferan kalite servis.

Eski letan nou pe koze ozordi, anmezir nou annan konplent lo *carers*, eski ozordi dan pei nou annan plizyer Seselwa ki'n annan *carer* etranze? Sa osi dimoun pe demann nou. Eski mwan mon pa anvi ganny problem ankore avek Seselwa.

Parski ler I vini I pran mon lavyann dan *fridge* I al avek, I kont mon bag. I aste enn an kwiv la kot soz, I pran I met dan mon bwat I fer krwar i reste 15 menm.

Sa enn mon konnen I annan 14 ki lor avek en 15enm ki kwiv, I krwar mon pa konnen in pran in met dan son ledwa I al avek. Mon pa oule li I vin ankore, parski ler I get mon

diven laba dan mon boutey diven, I bwat en pe apre I ranpli li ek delo. I anmenn li zis lo son mark kot in fini ti ete, pou mwan pa remarke.

Ler I koup mon lavyann, I koup ankore an 4 I koup ankore an 2. Li I ganny en kilo ladan e I kwi en liv pou mwan. So, eski dimoun pe demande, eski ozordi I kapab fer vini swa en *Filipino* ouswa en *Bangladeshi*, swa en Franse, swa en Angle. Pou travay avek son vye dimoun aze, parski I pa anvi ganny problem.

Tousala I bann kestasyon dan konsiltasyon, ki dimoun in demann nou an relasyon avek sa size nou pe koz lo la ozordi. E letan mon lo la Mr Speaker, mon bezwen profite pou nou felisit - nou annan plizyer bann *carers* ki'n responsab dan zot travay.

Zot in fer bann louvraz nob. Letan nou annan en pti group ki'n mal onnet. Be par kont nou annan plizyer bann *carers* ki'n fer bann louvraz ekselan. Parey Onorab Regina in dir, parey Onorab Aglae in dir - I annan bann dimoun ki'n travay 15an, 20an dan sa profesyon. Ou konpran? Ki arive avek zot?

Letan mon lo sa size nou annan bann manman ki'n vwar li pri, aköz I annan en zanfan

dezabilite. Tousala I bann kestasyon ki nou demande. Tousala I bann konsiltasyon ki'n arive dan nou pei an relasyon avek sa size ki nou pe koze.

E pou mwan sa size ki nou pe koze Mr Speaker - I en size sitan - I en pe sansib dan son fason. Me I enportan parski nou pe adres size bann dimoun aze, dimoun ki bezwen *carer* mon repete. Pa akoz otomatikman ou'n ganny ou laz, ou bezwen en *carer*, non! Me bann dimoun ki bezwen sa lasistans, pou li kapab ganny asiste an relasyon avek sa.

Letan mon lo la Mr Speaker mon kontan dan Prozedlwa ki anmennen, I annan sa Kontra la lo seksyon12 kekfwa Minis a kapab donn nou en pti gin dan sa Kontra. Egzakteman kwa ki enplike, parski si mon ki pe ekoute deor mon a dir *ok* dan sa Kontra I kapab ... I ava enteres mwan.

Parski toultan mon'n anvi vin en *carer* be laz in en problem, kekfwa sa ki manner I ete I vin en problem. Kekfwa dan sa demars dan seksyon 12an relasyon avek Kontra I ava kapab eklersi mwan.

Apre letan mon'n tann plizyer bann manm in koz an

relasyon avek sipervizyon. Dan seksyon 14 I koz sipervizyon ozordi, dan Lalwa I annan sipervizyon I la. Sa I en keksoz ki'n manke dan lepase, ki'n fer ki labi in agrandi e apre tou dimoun nou'n kriy lasasen e nou anvoy sa lo Sosyal, oubyen nou anvoy sa kot Lafanmir oubyen nou anvoy sa partou.

Me sipervizyon mon vwar in ganny *catered* anba seksyon 14, ki mon krwar I en bout enportan. Parey nou tou nou kontan letan ti annan sa madanm I pase lontan, "Bonzour msye, madanm mon *supervisor* mon sorti kot *Carer*. Mon *supervisor* mon vin gete entel in arive?"

"Non, I pa ankor vini! I dir mwan I dan bis 9er."

Selman in ariv 11 edmi, I pe desann dan bis 9er li. Selman ariv 11edmi I pa ankor arive menm li. *Supervisor* I pase I note parski ti annan bann swivi ki ti ganny fer. E mon kontan la anba seksyon 14 sa pe ganny *catered for*.

Apre sa ki mon'n kontan anba seksyon 28 I annan bann lofans, parey mon'n tann onorab Aglae dir si mon pa anvi anrezistre, alor mon deside selman al pran travay avek en madanm Takamaka. Ou pa kapab ou bezwen vin anrezistre.

Parski si dan travay laba I ariv ou en keksoz oubyen sa madanm i ganny en keksoz apre ki ou fer, ou tay kot Gouvernman? Non. Si ou anvi drive lo semen piblik ou bezwen annan en *proper driving license*, ou bezwen fer sir ou *road tax* I ganny peye e ou loto I asire.

Ou pa kapab akoz ou fer vini en gro *Mercedes* sorti *Abu Dhabi* ou'n gannyen dan pri, alor desann lo trotwar anvil pase blok semen kot Lorloz, non! I bezwen ganny fer dapre lalwa annord e drwat. Sa ki mwan mon krwar ladan.

E tousala in ganny *cater* Mr Speaker. E en kantite keksoz in ganny dir, alor ankor enn fwa mon ava aret la e mon a les lezot manm ki anvi dir en pti keksoz. Kekfwa dan *Committee Stage* nou a kapab demann serten leklersisman.

Me selman mon ti a kontan si Minis I kapab pas en pti pe an relasyon avek sa Kontra. E mon ti a fini lo la Minis. I annan en kantite konsern ki'n ganny leve.

Parey mon ti dir avek reprezantan Finans en fwa ler zot ti la, mon ti kontan ti annan sa leksplikasyon ki zot ti pe donner lo medya I ti ava enportan si zot osi atraver zot Minister, atraver zot *PR* ki zot annan kontinyen donn

lenformasyon; donn lenformasyon nou pep, donn lenformasyon bann *carers* ki la, ki ti a kontan reste; donn lenformasyon bann lezot dimoun ki ti a kontan zwenn en *carer*.

E osi pou asire ki bann dimoun aze zot osi zot pe swiv, pou zot osi konnen pou dir "Ar ler ou vin la ou pa sipoze ris mon zorey ou, non, non sa pa dir dan nou Kontra sa."

Sa dimoun aze osi I ava konnen anba ki I pe anbarke ou ki osi son lavenir, son sekirite koman sa dimoun aze I ganny respekte. Mon ava aret la *Mr Chair*, mersi bokou.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Bon, mon annan 4 Manm ki'n leve lanmen apre premye group ki ti lev lanmen, mon pou akord zot 10 minit *maximum*. Pa bezwen pran tou, e mon a termin avek zot. E apre si bann *Leaders* I oule adrese zot a kapab adrese. Onorab Woodcock.

HON WAVEL WOODCOCK

Mersi bokou Mr Speaker. Mr Speaker sa Seychelles *Home Care Agency Bill* I en *Bill* ki *long overdue*. Sa Lalwa parey plizyer bann Manm in eksplike ki

devan se pou etabli en kad legal, en Lazans ki pou ankadre bann *carers* - Bann *home care givers* ek zot bann *recipient and beneficiaries*.

Sa Lazans parey in ganny dir se pou resevwar - I sa Lazans ki pou resevwar tou laplikasyon pou *carers*. Tou dimoun ki anvi vin en *carer* pou bezwen anrezistre avek sa Lazans. Sa Lazans i pa pou non selman anrezistre bann *carers*, me pou osi anrezistre bann dimoun ki pe ganny servis, ki pe ganny sa bann swen avek sa bann *home care givers*.

E petet sa bout pli enportan dan sa *Bill*, I sa bout ki koz lapwentman bann *monitoring officers* pou *monitor* servis ki bann *carers* I donnen. Mon pa pou al detay ladan, Onorab Arissol in fer vreman kler enn de bann defi. I vre I annan bann *carer* fantastik dan nou pei e mon krwar si mon pa tronpe, I annan plis ki 3mil ekek *carers* an se moman, ki pe ganny peye anba *ASP*.

Me nou bezwen *être* fran ki dan lepase in annan serten bann defayans, bann *issues* kot I konsern *carers*, bann servis ki zot pe donnen. I annan bann *challenge* kot bann difikilte, bann konstrent, ki menm bann dimoun ki pe ganny sa servis, zot in fer bann konplent kot I

konsern bann *carers* pa pe *show up*.

E an plis ki sa, sa *home care agency* osi pou osi *deal* avek bann *dispute* ant bann *beneficiaries* avek bann *carers*. Nou tou nou konnen osi bann konplent dan lepase, kot bann *carers* in met zot bann konsern - bann *beneficiaries* in met zot konsern devan kot zot in ganny I annan ki'n ganny maltrete, abize zot bann keksoz in ganny pran.

I annan bann *issues* ki in arive dan lepase ki sa Lazans in fer sir in met en kad en provizyon ladan, pou fer sir zot kapab *deal* avek sa bann *issues*, pou pa repet ankor.

Mr Speaker, nou Gouvernman I donn plis ki R1 bilyon tou le lannen pou bann *social benefits*. Bann diferan *social benefits*. E dan lepase in responsabilite *ASP* pou donn sa bann diferan benefis sosyal, *welfare*, *orphan benefits*, *disability benefits*, *social security*.

E apre zot ti menm responsab pou donn bann servis bann *benefits* lanterman, ki la ozordi sa in transfer anba *Local Government*. E zot osi annan responsabilite *ASP* - bann *home carers*. Ki ozordi nou pe met en Lalwa pou etabli

en Lazans ki prezan pou pran sa responsabilite *from ASP*.

E nou tou nou konnen ki'n pase kot *ASP* dan lepase. Nou tou nou'n devan sa Lasanble, Minis in vini, Minis responsab pou Sosyal Minis Francourt in vini, *CEO ASP* in vini, nou'n diskit longman lo tou bann labi ki arive anba Lazans Proteksyon Sosyal.

Nou'n war bal dan simityer, labi, vol, labi lo kart *STC*, larzan in akimile in ariv sepa konbyen mil Roupri. Bann dimoun ki pe ganny peye koman *carers* ki pa pe fer ditou louvraz *carer*. I sagrinan Mr Speaker me larealite ki *ASP* ti ganny servi koman en zouti politik, ti ganny servi koman en zouti pou manipil dimoun osi, annou pa bliye.

Kot bann dalon bann aktivis politik ti pe ganny peye avek *ASP*, menm si zot pa ti pe fer bann louvraz *carers*. E pandan eleksyon nou rapel pandan eleksyon, bann eleksyon lepase - dernyen eleksyon zot pa'n tro kapab fer sa, akoz nou ti pe vey zot - bann eleksyon lepase sal fwa eleksyon pe aprese, tiyo *welfare* ti ouver!

Laliny *welfare* depi laba *Ocean Gate* house ziska kot *Independence House* ennler ziska pre *Nouvobanq* I arive,

laliny - pou ganny larzan *welfare* Mr Speaker. Sa bann labi in arive anba *watch* Gouvernman avan.

Kot I konsern *carers* Mr Speaker, wi I annan bann bon *carers*. I annan bann *carers* serye e responsab.

Dan mon distrik mon annan plizyer, zis pou nonm non detywa Danielle, Jose-May, Marie-Andre, Marie-Celine e en kantite bann *carers* ki pe fer en bon louvraz, pou pran ka avek sa bann dimoun ki dan zot responsabilite. Me dan lepase ti annan labi ki'n ganny adrese dan sa Lasanble parey mon'n dir - a plis ki en repriz.

Nou tou nou konnen aktivis dan distrik;- aktivis pe ganny peye koman *carer* me zot pa ti pe fer zot louvraz. Zot asize kot Biro Brans war zot lo teren pe fer letour parey Onorab Desheila in koze - monte desann *Dubai* al fer *shopping* me selman tou le mwan zot pe ganny larzan *carer*. Ti annan sa bann labi.

La ler I dir ou *campaign*, lalis kantite *carer* laplikasyon I ogmante, zot azout *carer* menm ler eleksyon pe aprese. Sa bann dimoun pa *carer* zot, zot pe ganny larzan zot pe ganny peye - ki zot pe fer? Zot lo teren pe *campaign*! Zot pa pe vey okenn dimoun! Sa bann labi ti annan

akoz ASP ti ganny servi pou fer sa bann keksoz an lepase.

Mr Speaker nou bezwen fer sir ki sa bann kalite keksoz ki'n arive dan lepase, pa repet ankor dan nou pei. Sanmenm sa rezon ki nou pe desantraliz en pe sa bann servis ki ASP in donnen, etabli bann lezot Lazans *or transfer* li anba lezot departman ouswa Minister pou anpes sa bann keksoz arive.

Ou konnen kot *Social Benefits* I ete la, *this is what the previous Government* ti servi parey mon'n dir pou manipil dimoun kot pou fer plizyer labi. Kot serten dimoun in benefisyé *but not* pou ed - parey bann *carers* - pou asiste bann dimoun ki bezwen sa servis, me plito pou zot met larzan dan pos enn de zot bann zwer, zot bann dalon zot bann aktivis ki travay pou zot.

That was the case, that was how sa bann keksoz ti ganny servi dan lepase. E I kler nou tou nou konn byen Mr Speaker.

E sanmenm sa Lazans ki'n ganny kre ozordi, pou nou *deal* avek sa bann keksoz. Ou konnen en keksoz ki'n sok mwan la, konmsi in *baffle* mwan. En Manm I dir koumsa poudir "Ar nou pe *mislead* bann dimoun deor, nou pe konfiz bann dimoun deor aköz sa

bann dimoun ou pe dir sa bann dimoun pou dan lanplwa, me zot pa dan lanplwa zot pou lo Kontra."

Be, mon pa ganny en konpran tou bann *MNAs* dan sa Lasanble, lot kote latab nou tou nou annan en clerk. Nou *clerk* pa I lo Kontra, savedir zot pa dan lanplwa? Kantite *PS, Manager* en kantite dimoun I lo I annan I lo *continuous employment*. I annan ki lo Kontra, aköz zot lo Kontra vedir zot pa dan lanplwa? Zot pa en travayer?

Me sa I ridikil I pa fer sans! Ou konnen I annan en bann kalite largiman mon kapab dir ridikil, ki pa fer sans ki zot anmennen enn ler, zis pou sey konfiz dimoun la deor. Mr Speaker ...

MR SPEAKER

Onorab petet ou devret retourn lo *Bill*. Mersi.

(APPLAUSE)

HON WAVEL WOODCOCK

Yes Mr Speaker. Pou retourn lo *Bill* Mr Speaker, detrwa pti kestyon mon anvi demande, eski Minis dan son larepons I kapab donn nou en pe detay lo en pti pe ki mannyer ki bann *carers* pou benefisyé anba sa

Kontra ki zot pou sinyen avek sa Lazans?

E en lot keksoz ki mon ti a kontan Minis adrese, I kot I konsern bann *carers* ki travay avek plis ki en dimoun. Ou konnen I annan dan lepase, I annan bann *carers* aktyelman la, ki zot pe travay avek plis ki en dimoun. Petet zot pe travay avek 2 dimoun, me zot pe ganny menm saler avek en dimoun ki pe travay avek zis en dimoun.

So, eski sa I en keksoz ki zot pe konsider revize pou sa bann ki pe travay, pe *care* pou plis ki en dimoun?

E finalman mon krwar Onorab, I annan en Onorab ki'n tous lo la sa zafer laz. Laz ki ou kapab vin en *carer* pou le moman mon krwar I 25an - fodre ou pa lao 25an, eski sa I en keksoz ki pou osi ganny revize dan sa *Bill*?

Mr Speaker travay ki bann *carer* I fer I pa en louvraz fasil ditou. I en louvraz ki *very demanding* e sirtou ler ou pe travay avek bann *elderly* ouswa bann dimoun otreman kapab, ouswa menm I annan bokou ki mon konnen dan mon distrik ki annan zot pe travay avek bann dimoun, petet ki *terminally ill* ki vreman malad. E ouswa bann dimoun ki *bedridden*. E mwan mon'n war sa mon eksperyans sa.

I vreman *tough* sirtou ler ou bezwen okip en dimoun, swa benny en dimoun, pou vir en dimoun sirtou ki lour. Konmsi I en louvraz vreman *challenging* ki vreman *demanding*. E mon kapab dir mon enpresyonnen e mon admir bann dimoun ki fer sa bann louvraz.

Mon annan en gran respe pou zot, akoz mon konnen I pran bokou kouraz e bokou lanmour osi pou ou kapab fer sa louvraz. Alor, mon ti anvi bann *carers* ki la deor, I konnen pou dir nou apresye zot en kantite. Akoz nou rekonnet travay ki zot pe fer.

E sanmenm sa ki nou pe kre sa Lazans ki la, pou ankadre zot pli byen pou zot ganny sa soutyen, sa sipor, ki zot merit gannyen.

E mon pou profit sa lokazyon pou swet tou bann *carers*, tou zabitan sirtou dan mon distrik Grand Anse Praslin, tou Manm, Minis ou menm e tou Seselwa en zwaye Noel e en bon lannen 2023.

Avek sa 2 mo Mr Speaker mon pou donn mon *full* sipor sa Bill ki devan nou ozordi. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Mon pas laparol Onorab Henrie.

HON GERVAIS HENRIE

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker sa Prozedlwa ki devan nou ozordi, mon krwar I reaffirm non selman langazman Gouvernman me swa, dezir, lanvi e promes sak Seselwa pou kontinyen soutenir bann ki pli vilnerab, bann ki mwen fortinen ouswa enn I dezabilite dan nou sosyete e sirtou bann dimoun aze.

Sa *Bill* I pou nou tou, akoz en keksoz ki nou tou nou pou fer dan nou lavi;- kontan pa kontan nou pou vye en zour e kekfwa nou pou bezwen sa servis. E alor nou merit war nou ladan, e dir ki nou annan par dan sa deba ki pe arive ozordi.

E mon vwar li ki sa Lalwa I pe elev nivo swen kot lakour pou nou bann aze, malad e dezabilite, dan en fason ki non selman profesyonnel me soutenab a long term, nou bezwen toultan trakase avek nou kapasite koman en Pti Leta Zil pou nou mentenir standar bann servis ki nou koman en pei nou donner.

E nou koman Manm Lasanble ki vot lo Bidze pei, nou bezwen tre konsernen avek sa. Mon vwar li direkteman anliny avek reform dan program sosyal, ki Gouvernman pe antreprann - sertenman avek sipor Labank Mondyal parey

Minis in dir nou dan son prezantasyon *Bill*.

Alor I etablir en kad legal pou evalye bezwen bann aplikan, ki dezormen zot pou apel bann *beneficiary*, I ava siperviz swen ki sa bann *beneficiaries* pe gannyen par bann *care givers* e asir zot lantrennman kontinyel.

E la Mr Speaker mon le reasir Lonorab Loze ki wi, sa *Bill* I pa perfe.

Me anfet ler *Cabinet* ti konsider sa Prozedlwa an Oktob, *Cabinet* li menm ti *acknowledge* ki pou bezwen annan bann lamannman ki pou swiv. Akoz? Sa *Bill* I en komansman, apre sa Lazans ki pou ganny kree ki pou vwar dan son fonksyonnalite toulezour e fas avek realite lo teren, ki mannyer pou bezwen aziste.

E zisteman nou koman bann Manm Lasanble, nou bezwen ankouraze sa, akoz lalwa I bezwen vin vivan e bezwen reponn legzisans e demann sak zour. E alor I *ok* sa.

Mr Speaker la nou Desanm 2022, I fer 14an. 14 lannen depi ki premye fwa sa reform ti ganny anonse par ansyen Minis Marie-Pierre Lloyd. E I ti vin dan kad reform ekonomik 2008. Dan en deklarasyon ki ti fer an Novanm 2008, I ti dir ki Gouvernman

dezormen pou arete peye pou *carer*, konmsi donn bann *carer* en saler. I ti dir dimoun ki kalifye anba bann kriter ki pou ganny etabli, pou resevwar en led finansyel pou pey pou en *carer* atraver *Social Welfare Agency*. 2008.

E akoz rezon ti donnen?

1) Pou aret labi,

2) Pou ankouraz bann zenn pou sorti dan sa zafer *carer* al rod travay ki nou pei I bezwen bann zenn dimoun pou fer. Novanm 2008 seksyon 13 sa Lalwa devan nou ozordi I adres sa - 14an pli tar.

An me 2009, Minis Lloyd I ankor la, zot anons serten reform lo program ki ti'n anonse, kot dimoun vilnerab ki bezwen ganny led pou kontinyen gannyen avek Leta. Me 2009, me sa ki kapab afford pou peye pou son prop *carer*, ouswa ki kapab kontribye, an *May* 2009 Gouvernman I ankouraz zot pou fer laranzman prive. Ozordi nou pe koz lo la.

E ankor I repete, dekouraz zenn dimoun pou vin *carer* akoz pei I pli bezwen zot pou fer bann lezot louvraz. E sa bann zenn depi demokratizasyon ledikasyon '77, nou merit napa leskiz pou nou kapab pe fer bann travay ki otreman en kantite etranze pe fer dan nou pei.

Nou avans en pti pe pli devan prezan - 5an pase Mr Speaker an 2017 Septanm 2017, ansyen *CEO ASP* Mr Marcus Simeon, I dir ki akoz lakantite konplent ki pe annan lo labi sistenm *carer*, e lo kalite servis ki pe ganny delivre, nesosite in arive pou fer reform dan sa servis.

E I dir ki I annan en Lalwa pou vini e ki son lannen answit - setadir 2018 - pou devan Lasanble Nasyonal. Mon ti en Manm 6enm Lasanble, zanmen *Bill* in vini, ozordi *Bill* I la.

Setadir nou tou ki la anndan Lopozisyon ki depi 2008 zot ti dan Gouvernman, napa rezon ozordi Mr Speaker pou bann ki'n koze avan nou pou dir ki, nou pe tay avek Lalwa. 14an nou kapab pe tay avek Lalwa, dir ki legzersis I an lanver? Onorab Cosgrow I ti kot *ASP* li, pou dir ki nou pe tay avek Onorab Aglae.

Ki dir napa konsiltasyon - letan mon get *panel*, mon vwar *Attorney Zeneral* I ganny reprezante, *Social Affairs* I ganny reprezante, *Agency for Social Protection* I ganny reprezante, Minister Lafanmir I ganny reprezante. Sa I bann antite Gouvernman ki *deal* avek piblik Seselwa, ki mannyer nou kapab krwar zot pa'n konsilte?

Mon rekonforte avek sa *panel* akoz nou'n annan enteraksyon e mon konnen. Onorab Loze in dir ki I pa'n detekte move lentansyon, sertenman napa move lentansyon. Akoz 14an Sesel koman en pei pe reflexir lo sa reform? I dir poudir pa'n fini kwi - wi, *Cabinet* in dir an Oktob bann reform pou kontinyelman vini.

Me selman nou koman en Lasanble Nasyonal, nou a rapel pou dir depi dan proze Bidze, nou'n koz lo *Home Care Agency* e si nou ti lir bann rezondet, nou ti pou *agree* ki ozordi sa *Bill* I re konkretiz sa ki dan dokiman Bidze ti dir pou fer.

Bann dimoun I bezwen anrezistre, pou *assess* zot, pou *monitor* - tou bann keksoz koumsa. E en larzan in fini ganny mete, akoz lentansyon Gouvernman ti senser - R321milyon, 942mil. Ladan R1 milyon pou *training*.

E nou'n aprann dan *Bills Committee* ki *NIHSS* - sa lekol la ki *train* bann kot Lasante ki *train* bann *nurse*, pou anmenn zot lo sa nivo.

I annan en sonm ki'n ganny mete anba "*other services allowance*", pou R311 milyon 636mil. E sa Mr Speaker mon konvenki ki I sa larzan kot bann *beneficiaries* pou ganny

sa *financial assistance* pou pey zot *care giver*.

E ler sa *heading* la nou ti diskite, ki mannyer vot ti ete ti annan 20 an faver sa kote latab, ti napa vot kont, ti annan 8 *abstention*, ki mon bann koleg lot kote latab pa ti kapab pran en desizyon lo sa *heading* Mr Speaker.

E ozordi mon toudmenm apresye ki nou'n zwenn kekpar pou dir I bezwen vini, 14an lontan nou pe espere. E la I moman pou fer serten refleksyon. E mon ava dir bann dimoun ki pe ekoute deor, nou rapel letan ti pou annan reform dan *Early Childhood sector*? *IECD* ti pe ganny met an mars, Sesel ti annan en tradisyon kot bann pti zanfan paran ki ti veye, granmanman e ler Leta ti antre pou sey met en lord pou standardiz e lev nivo, ti annan en pe leokri.

E parey labitid souvan fwa Sesel letan ou entrodwir en reform, tou dimoun sanzman I fer per. E si ou annan en Lopozisyon ki kapitaliz lo sa lafreyer, pli move ankor. Be nou riske ganny menm zafer la. So, mwan ki mon ava dir avek pep Seselwa, ozordi avek zefor tou bann dimoun ki'n travay e mon ava dir zot felisitasyon e mersi pou sa.

Sesel I ganny regarde koman en Sant Ekselans par UNESCO dan *Early Childhood Development*. Sa menm model I kapab ganny aplike dan care for the elderly pou bann malad e pou bann dimoun *disabled*. Si nou swiv sa menm model, akoz si nou get *IECD* son Lalwa manner I byen modern I annan son bann *S.I* ki vin avek, son bann lezot *framework* pou *training*, pou *monitor*, pou *assessment*.

Met li ansanm egzaktaman menm zafer, e alor napa rezon pou nou per pou dir nou bann dimoun aze dezormen pa pou napa sa *care-non!* O kontrer nou pe fer sir pou dir zot nivo care e konfor e byennet pou eleve a lavenir. Mersi Mr Speaker. Mon a zis fini lo la.

Mon krwar I annan serten keksoz ki Gouvernman ti'n anonse dan lepase, par egzanz proze pou met alokasyon later pou kapab fer bann *day care center* pou bann dimoun aze sirtou bann ki kapab, ki ankor for.

E osi *Elderly Home* avek *Nursing Home*, later ti'n ganny idantifye Beau Vallon, Grand Anse Mahe, Ile Perseverance e menm Praslin nou bezwen pouse pou sa arive. Nou bezwen kontinyen ankouraz

profesyonnalizm sa servis, ki non-selman prezan bann dimoun I vin *carer* bann *care giver*. Me zot merit kapab fer bann diversifye bann servis zot kapab donn bann dimoun aze.

Netway zot lakaz, dres zot lenz, lav zot lenz, kwi zot manze fer bann klib divertisman pou zot. Koman en Nasyon nou bezwen reflesir dan sa direksyon.

nou bezwen ankouraz dimoun pou prepare pou zot vye zour - sa ki nou apel *active aging*. Depi ler mon ti *SBC* mon'n kite 2007 mon ti fer en program ki ti apel *The Golden Age*, e nou ti koz lo la. Ki manner ou prepar ou evantyelman akoz nou tou nou pou vye.

Ki manner nou fer sosyete retourn lo responsabilite pran swen avek lafanmir - nou bezwen koz lo la. E Mr Speaker pou mwan terminen, letan nou ava al dan *Committee Stage* mon pou koz partikilyerman lo zafer Kontra avek lasistans finansyel.

Akoz sa mon krwar nou bezwen fer li dan en fason ki tou dimoun letan nou fini ozordi lazournen, zot tre konforte pou dir sa *Bill* I pe pran byen swen avek bann dimoun ki pou swazir pou fer sa profesyon koman bann *carer giver*.

E an terminan Mr Speaker pou tou dimoun ki pe ekoute san eksepsyon pangar mon mank personn, en bonn fet Nwel sertennman zot pou war mwan devan zot laport avan Lannen. Pou nou kapab dir en pti bonzour an personn. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab William.

HON WAVEN WILLIAM

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker ankor enn fwa mon oule sezi sa lokazyon pou remersi Bondye pou son faver, e lagras ki I annan lo nou Pei e remersi li ki mon pe form parti sa lekip ki pe fer bann transformasyon ki neseler dan pei.

Mr Speaker lo sa Prozedlwa bi prensipal se pou fer provizyon kad legal, pou moderniz sa program *home care* pou etabli en Lazans *Home Care*, e striktir ouswa mekaniz ki pou *manage home care*. Mr Speaker Lazans pou osi resevwar e fasilite *home care* e lasistans finansyel.

Dezyennman resevwar e fasilite laplikasyon anrezistremman bann aplikan, ki anvi donn sa servis *home care*, mentenir en rezis *home care* ouswa *carer*, endividi ki kalifye

pou *carer* e ki'n ganny donnen lasistans finansyel.

Mr Speaker I osi pe apwent bann zofisyè sirveyans pou siperviz servis *home care* par *home care* anrezistre. E Mr Speaker pou osi rezourde konfli ki kapab arive ant sa endividi ki kalifye pou sa servis. E osi bann *carer*.

Mr Speaker Prozedlwa I osi fer en provizyon pou en endividi ki santi in ganny aflize ouswa afekte par desizyon Lazans, pou fer *appeal* devan en *Appeals Board*. Mr Speaker ki vremen neseler. *Bill* pe osi azir pli bon ladministrasyon sa servis, e Mr Speaker dan latransparans avek rann kont.

Mr Speaker mon pou aport mon sipor pou sa *Bill* letan mon mazin tou sa bann dimoun ki pe resevwar sa servis dan distrik, e bann osi ki pe travay koman *home care* ouswa bann ki ti ava pe swete pe fer li.

Mr Speaker, pou *être* onnet avek nou lekor se ki dan lepase, ki mannyer sistenm ti ete ki mannyer fason sa servis ti pe ganny donnen.

Nenport dimoun ti pe ganny pran pou donn sa servis menm si zot ti napa *training* Mr Speaker, e sa ki sa *Bill* pe fer la I pe donn loportinite pou bann dimoun ki anvi antre e donn sa servis pou zot fer li dan en fason

profesyonnel. E ki sa bann *beneficiary* zot osi zot ganny sa servis ki merite.

Mr Speaker mon note ki en Manm lot kote in apresye ki sa *Bill* I napa bann move lentansyon avek. Mr Speaker mon kontan tann lot kote dir sa akoz definitivman wi, sa *Bill* I napa move lentansyon. Sa *Bill* pa pe aboli sistenm *home care* ouswa servis *home carer*.

Mr Speaker de lot kote si nou fer en pti pe refleksyon, si Minis lannen prosenn I bezwen vin dan sa Lasanble pou ankor amelyor sa Prozedlwa, mon pa trouv en problemm Mr Speaker! Akoz dan lavi ou komans en keksoz, ou vwar ou kapab amelyore e ou amelyor lo la. Ou fer bann laranzman ou fer bann azisteman.

So, mon pa pe vwar li en problemm si Minis dan lavenir I I vin ankor. Akoz nou anvi sa ki meyer pou nou pep, so, mon pa trou okenn problemm avek sa.

E dezyenmman Mr Speaker, mon anvi dir ki nou rol koman Manm Parlman se si nou pa dakor avek en keksoz, si nou santi poudir I annan amelyorasyon ki nou ti a kontan trouv fer antre dan sa *Bill*, nou zis met devan bann amannman Mr Speaker.

E la Mr Speaker mon ava demann ou en kestyon, eski

sekretarya in resevwar en lalis amannman sorti kot Lopoziyon? Mr Speaker, mon krwar mon annan *right of ...*

(*interruption*)

MR SPEAKER

Kontinyen avek ou diskour Onorab. Sa kestyon I a ganny reponn pli tar ler nou pran bann amannman.

HON WAVEN WILLIAM

Mr Speaker, dan lepase letan mon ti dan ansyen Gouvernman be ti annan en ta *Bill* ti vin devan, ti napa pa ti donn ase dele letan pou pas lo la. I pa ti en problemm - I annan presedans. So, oli problemm?

(*laughter*)

HON WAVEN WILLIAM

Mr Speaker alors avek sa 2 pti mo mon pou donn mon sipor sa *Bill*, akoz nou roll isi se pou pas lalwa e kontribye dan fer pas Lalwa. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi. Mon a donn laparol Onorab Porice.

HON DOYACE PORICE

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker Minis ek ou delegasyon, tou mon bann koleg Manm MNAs bonn apre midi.

Mr Speaker sa *Bill* anmennen ozordi, i en lavans pou bann travayer ki travay ek bann dimoun aze, ouswa en dimoun enkapab ki bezwen en lasistans *carer*. Parey nou konnen, ki dan lepase *carer* ti zis en group travayer ki ti zis la pou rann e servis e pa konnen zot menm kot zot debout.

I annan ki krwar i travay zis 2erdtan; - i annan ki krwar i al aletranze pa demann permisyon e en kantite keksoz ankor. Avek sa Lazans sa pou ed zot bokou dan zot travay.

Mr Speaker nou pe koz gato pa ankor kwi e bezwen retourn dan lakwizin - be nou bliye konbyen letan nou'n esper serten gato ki pa ti ankor kwi ziska Oktob 2020! Sa Gouvernman ki la - Gouvernman *LDS* - i en Gouvernman responsab e i pe fer sir ki i pa kit okenn son zanfan deryer e fer sir ki gato i ganny kwi byen.

Krwar mwan Mr Speaker ki bann *carer* ozordi pe santi zot byen *happy* avek sa sanzman. Me mon ti a kontan ki serten sa bann *carer* pou vin pli serye, pran zot responsabilite e vin sa travayer egzampler e anmenn sa

bon soutyen pou sa bann dimoun enkapab.

Mr Speaker mon pou felisit bann *carer* ki'n pran sa responsabilite o serye dan lepase e mon pou dir zot kontinyen sa bon travay. Avek kreasyon sa nouvo Lazans pou ede met tou keksoz annord, pour ki tou i vin tou byen pou nou bann dimoun aze e enkapab.

I kler Mr Speaker ki Gouvernman pe travay! Dousman, dousman nou pe anmenn sa ki byen pou Sesel e pou Seselwa. Lazans *Home Care* pou anmenn sa vre sanzman atraver *home carer*. E mon pou demann sa Lazans pou fer sir - fer sir ki sipervizyon i marse e *training* pou *carer* i annan plis. Osi en koze avek sa bann resipyan kot zot pou napa okenn diskor ant *carer* ek resipyan.

En pwen ki mon ti a kontan konnen, si *carer* pou travay dan wikenn akoz nou annan resipyan ki reste tousel. Napa fanmir pou ede.

Pou terminen mon pou felisit nou Gouvernman atraver Minister Lafanmir, pou sa bon travay ki pe anmenn lavi nou *carer* vin pli meyer. Kontinyen revwar bann lezot Lalwa ki pou benefis tou travayer dan nou pei.

Avek sa 2 mo, Mon pou anmenn mon sipor pou sa *Bill*. Avan mon terminen mon pou swet mon Gouvernman, mon fanmir, zanmi, mon clerk, Mr Speaker, Manm Lasanble Nasyonal, tou *staff* Lasanble e tou Seselwa en bon Nwel e en bon lannen 202!

En mansyon spesyal i al pour zabitan Baie Ste Anne ki'n met mwan la e ki pe toultan siport mwan. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Avek sa mon'n ariv a lafen lalis bann Manm ki ti'n lev lanmen. Bann *Leaders* pa ankor lev lanmen be selman si zot pran laparol, mon ti a kontan nou kontinyen menm si nou pou depas midi edmi e apre mon ti a. Ti a vreman byen pou nou termin sa deba bomaten e pou nou rebran apre midi lo en lot nivo.

So mon ava apel Onorab Pillay e bann *Leaders* mon pe gard zot 15minit osi. Onorab Pillay. Laparol.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mr Speaker. E bonn apre midi tou dimoun ki a lekout. Bonn apre midi Minis, *CEO*, *ASP*, *PS* William, Ms Nourrice. E bonn apre midi ansyen Onorab Roucou dan son kapasite koman *PS* pou Lafanmir. E

bonn apre midi tou koleg Onorab e tou dimoun ki a lekout.

Mr Speaker mersi. Mon krwar i pa ava deplase bomaten, apre midi la ler mon pe komans mo lentervansyon lo deba. Mon ti oule zis met a latansyon Lasanble en pwen enportan ki'n souleve bomaten. Pa ki mon pe al lo *ruling*, me mon krwar i annan petet en konfizyon ki pe ganny kree dan la fason ki sa size trezyenm mwan pe ganny trete.

E mon ti a kontan met lo rikord ki lentansyon Lasanble atraver Lalwa ki ti pase sete ki trezyenm mwan i ganny peye *full* baze lo 50poursan ki ganny peye avan e lot 50poursan i ganny peye lo en *performance appraisal*.

Ou pa kapab pran sa lot 50poursan e pey li koman en *performance bonus*. So trezyenm mwan i trezyenm mwan. Si oule donn sa dimoun en *performance bonus* ou donn li son *bonus over and above* son trezyenm mwan.

Mon krwar nou bezwen fer sa kler ki tou bann anlwaye anlwayer i fer le neserer e mon demann ou atraver ou Mr Speaker, ki Minister Lanplwa i swiv de tre pre - sirtou sa *statement* ki nou'n tande bomaten pour ki napa okenn

travayer ki initalman ganny afekte par en mal konprenezon dan lafason ki Lalwa i devret ganny aplike. Mon remerci ou Mr Speaker e mon swete ki mon fer mon lekor kler.

Mr Speaker Lalwa devan nou i en Lalwa vreman enteresan. In ganny soulinyen ki i vreman enportan. I vreman enportan aköz i afekte apepre 4mil dimoun ki ozordi i pe *provide* sa ki nou apel ki bann *care givers*, zot bann *carers*.

Me an plis ki sa 4mil dimoun si nou *times (x)* li *by 2* i afekte ankör le 4mil lezot dimoun ki resevwar servis avek sa bann *care givers*. Savedir i annan 8mil dimoun ki pou ganny afekte avek sa Lalwa ki la devan nou ozordi. E i posib parmi sa bann dimoun ki donn *care* i kapab annan ki pe donn 2 an plis. Be *on average* nou pe koz apepre 8mil dimoun ki pe ganny afekte.

Now sa i en demografik konsiderab e dan sa demografik konsiderab, mon ti a kontan ki Lasanble nou pa perdi lesansyel - ki nou pa pe koz lo zis *care givers* avek dimoun aze. Nou pe koz *care givers* ki *provide* swen pou bann dimoun ki annan dezabilite, bann dimoun ki annan en kondisyon mantal, lezot kondisyon.

So nou pe koz tou sa *gam* dimoun ki benefisyse avek en servis kot en dimoun i *provide* en servis *carer* pou zot;- ki swa *half day* ki swa *full day* depandan lo bezwen e nesesite ki ou annan.

Prezan i enportan Mr Speaker pou regard dan premis e listwar istorik sa Lalwa pour ki nou fer sir poudir nou pa sey fer en legzersis la pou sey *mislead* Lasanble e koz lo 2008 e i koz lo 14an;- konmsi fodre nou realis e met keksoz an praktik.

E mwan mon en pti pe soke ki entervenän ki'n fer sa, i en dimoun ki swa labitid i doue dan son resers, me mon vwar ki petet i pa'n tous sa enn me mon ava ed li.

Le 11 Zanvyé 2020 ti annan en konsiltasyon ki to ganny fer par Minister Lafanmir ki ti ganny sa letan anba direksyon Minis Mitcy Larue e sa ti en Zedi e zot to zwenn avek apepre 300 *home carers* ki sorti dan distrik Anse Aux Pins, Cascade, Pointe Larue, Les Mamelles, ki ti *attend* en miting ki ti ganny fer kot ICCS. E sa miting sete pou revwar polisi an sa ki konsern *carer*.

Now e dan sa Polisi ti fer referans avek en *mandatory training* e bann sesyon devlopman ki bezwen ganny

entrodwir, pou zot kapab *improve* nivo servis, nivo swen ki bann *elderly* e bann *disabled* i gannyen, bann dimoun aze bann dimoun ki annan en dezabilite oubyen otreman kapab.

E pou osi elimin bann labi dan sistenm ki enkli *absenteeism* - parey mon'n tann serten Onorab koze - kot en dimoun pa vin donn swen son benefisyer, sa dimoun ki sipoze pe fer servis e osi labi avek bann pasyan.

Lo en lot kote lentansyon sete pou ranforsi bann bon kalite, bann keksoz pozitiv ki bann *carers* ki ti pe okip zot bann dimoun byen pou ranforsi sa. Apre i ti koz lo formizasyon sa profesyon pou fer ki bann *carer* i a kapab osi benefisyer avek bann linisyativ tel koman ;-logmantasyon saler, bann *long service allowance* bann peyman gratwite e a lafen zot lanplwa ki zot kapab ganny serten benefis, par lefe ki zot pou'n fer sa bann fonksyon koman *carer* pou en pe letan.

E nou'n tande atraver Onorab Esparon bomaten, en dimoun ki'n fer *carer* pandan 15an. Ti kler ki sa letan ki bann *carer* ti ganny anploye avek fanmir sa pasyan ki zot pe pran swen avek. E ASP Lazans Proteksyon Sosyal ti responsab

pou pey *carer*. E sa ti en mansyon petet R70milyon anyelman sa letan 2020 ok?

Zot ti benefisyer avek 21 zour *leave* e zot trezyenm mwan saler. Me konparab avek lezot *public servant*, zot pa ti pe ganny akse par egzanp avek *loan*, avek bann lezot fasilite proteksyon anba Lalwa, ki en anlwaye i gannyen ozordi as dan nou ziridiksyon zis parey nou'n fer sa pwen lo trezyenm mwan saler an sa ki konsern trezyenm mwan saler e *bonus*.

Sa letan ti annan 3785 *carers* sanmenm ki'n fer mwan donn sa sif 4mil la, e 2800 ti lo en *full day basis*. Savedir plis ki lanmwatye la kantite *career* ti lo en baz *full day*. E sa i fer ki ou ti annan nou en group dimoun ki ti pe *earn* sa letan 2020 R6660 *monthly* sa 2800 dimoun. E bann ki ti lo *half day* ti pe ganny R4400 *monthly*.

So nou pe vwar i en sonm ase konsiderab e i en sonm ki nou bezwen diskit lo la baze lo la kantite travay ki sa dimoun in fer - parey Onorab Arissol in dir met lapoud sa dimoun, vir sa dimoun, fer tou sa bann keksoz ki neser ganny fer, ki otreman en lot dimoun pa ti pou fer dan konteks pran swen avek en dimoun.

Me prezan ler mon vin lo sa Lalwa, sa Lalwa i pa'n zis vin

la en sel kou nou konpran sa. Me sa ki pa'n annan ler nou'n prepar sa Lalwa li menm fer li vin en Lalwa, in napa en konsiltasyon apre ki sa Lalwa in prepare. In napa en *White Paper stage* parey Gouvernman, parey Lopozisyon ler Gouvernman ti dan Lopozisyon ti demande kot i demann en konsiltasyon avek bann *stakeholders*.

Akoz? Akoz dan sa konteks spesifik kontrerman avek Lalwa *IECD* ki ti annan en konsiltasyon avan i ti pas dan Lasanble - sa letan akoz mon ti en Manm Lasanble ler i ti pase - sa enn Lalwa in napa en konsiltasyon ler i pe vin en Lalwa.

Koman en Polisi Gouvernman i annan tou drwa pou li reviz son Polisi *as and when* i anvi. Me koman en Lalwa keksoz i vin pli difisil pou Gouvernman reviz li de zour o lanmen akoz i bezwen vin devan Lasanble si i annan bann sanzman mazer ki bezwen fer.

E sa mank konsiltasyon in fer ki i annan serten mankman dan sa Lalwa, akoz sa ki mon pe war Mr Speaker esansyelman se ki nou'n transfer sa Polisi e nou'n met li dan en Lalwa. E nou pou donn Minis Marie-Celine Zialor pa mal difikilte pou li enplimant sa Lalwa.

E mon krwar lefe ki sa Minister pou anvi ki keksoz i bouz ase vit, i pou vwar li lo serten difikilte pou li adres serten mankman ki bann manm lo mon kote latab in souleve.

Premye keksoz ki mon krwar ki nou bezwen soulinyen koman en mankman an sa ki konsern sa Lalwa. E la Mr Speaker mon souliny sa baze lo bann konsiltasyon ki ti annan avek *World Bank* depi komansman 2018.

Fodre nou a note ki Sesel avek lefe ki nou tou nou met lanfaz lo nou sistenm lasante e kondisyon lasante dimoun, e *life expectancy* ti neser pou war ki mannyer koman en sosyete anba nou program sosyal, prezan nou enkorpor en sistenm *care* i permet dimoun pou viv an dinyite.

E *World Bank* ti parmi bann parti prenan ki ti ed Sesel pou *devise* bann eleman Polisi. Me ler nou vin ek sa Lalwa nou pa'n fer ase travay, pou nou regarde prezan ki mannyer prezan konteks in sanze depi 2020 ziska la.

Akoz sa konteks 2020 ti pe pran lenformasyon *from* avan. I pa'n pran lenformasyon neserman *from* 2020 *onwards*. E la kot ou pou annan en *issue* ki pou

konsiderableman *impede* lenplimantasyon sa Lalwa. Premye keksoz ki *come to mind* se sa size formalizasyon lanplwa *carer*. Malerezman Mr Speaker Lalwa pa pe formaliz lanplwa *carer*, i pa pe fer sa ditou.

Akoz ler nou regard konteks ki mannyer sa Lalwa pe propoze pou fer en Kontra, sa Kontra i ganny *drawn up* par Lazans me i ganny sinyen ant sa dimoun ki ganny benefisyer sa servis avek sa *carer* ki *provide* sa servis. Savedir *liability* - *liability* i bezwen ganny *assign* avek sa dimoun i siny son Kontra. *Unless* Kontra i ganny *design in such a way* ki i vin en *tripartite relationship*.

Mon ti ava ekspekte ki Lalwa ti ava fer kler lentansyon annan en relasyon tripartit trwa parti - ant Lazans, *carer* e sa resipyan e sa dimoun sa benefisyer. Me ler mon regard Lalwa i pa fer sa ditou.

Annefe i annan en landrwa kot i montre ou klerman lentansyon Lalwa kot Lazans li son *main* rol se akt koman - mon pou dir i en *bystander* - e tou sa ki'n ganny dir par egzanp pou fer *carer* ganny *loan*, pou fer *carer* ganny isi laba, pa pou arive. I pa pou arive aköz sa pa en normalizasyon.

Mazin byen nou'n dir poudir *carer* i vin en *independent service provider*. *Carers will not be employed right? However, however it would be* prezan depandan lo Gouvernman ki mannyer i pou diskrit avek bann bayer de fon, bann dimoun i pou bann sekter ki *provide loan* bann labank pou li *provide* en *subset*.

Gouvernman i kapab fer sa avek *HFC* wi, aköz Gouvernman i annan kontrol lo Polisi avek *HFC*. Me an sa ki konsern labank i pa parey - en Labank Komersyal.

E prezan ler nou regard par egzanp seksyon 12(4) i dir ou “ler en benefisyer i *subject to medical examination after the conclusion of a contract, under subsection (1) and the medical or health professional determines a change in the beneficiaries condition, the contract shall be amended based on the new needs assessment report*”.

So mon fer en dimoun siny en Kontra, me selman mwan ki annan kontrol lo bann *assessment* ki ganny fer lo sa Kontra. Si nou ti oule al dan laliny par egzanp bann lezot pei in ale, aköz sa sistenm *carer* i egziste dan bokou lezot pei. Bann *care givers* i egziste;- vre i annan en *registration*, vre i

annan en *licensing* akoz pou fer sir poudir si ou pe al okip en dimoun ou bezwen annan sa konpetans pou okip sa dimoun.

Me *inherently* Lalwa osi pa dir ki kalite konpetans ou pou bezwen. Par egzanp pou okip en dimoun aze e diferans avek okip en dimoun ki annan en maladi mantal. Sa osi pou bezwen ganny prevwar.

E ler mon regard lentansyon Lalwa an sa ki konsern Kontra, pou mwan mon santi poudir ti'n devret annan en langazman pli formel avek Lazans an relasyon avek sa *carer*. Apre tou Lazans i ganny larzan *from tax payer*, *from* sa ki Lasanble i aprouve.

E *overside* lo sa *carer* manner mon pe gete la, se sa dimoun si siny sa Kontra ek li - se sa dimoun ki pe donn swen. Akoz get en lot keksoz ki montre ou manner i enteresan lentansyon *ok*, I dir ou koumsa poudir anba *inquiry* kot pou annan *inquiry* an relasyon avek en keksoz dan servis i koz lo "*may have conducted visits*". I pa kapab "*may have conducted visits*" pou *en inquiry*.

I bezwen ki i annan *visit monitoring* ki'n ganny fer pou ou fasilite travay dan *inquiry*, ou pa kapab i pou "*may have conducted those visits*." So mon santi poudir ki dan sa konteks

lentansyon sete pou pran bann Polisi met li dan Lalwa *and then* o firamezir amann Lalwa e fer li vin pli *robust*.

Mr Speaker nou pa krwar sa i meyer fason pou fer li. Rezon akoz nou pa ti vot kont Bidze pour sa *Home Care Agency* set akoz ti neserer pour ki i annan en *setting out* larzan pou bann dimoun ki *carer* ozordi pou zot ganny peye. Ti neserer sa. Me mon vwar poudir i annan en mankman ki'n antre dan Lalwa ler nou pe koz lo formalizasyon rol ki *carer* i bezwen zwe.

Mon pa santi poudir strikteman *speaking* legalman, nou'n fer sa kler dan lentansyon sa Lalwa. Prezan Mr Speaker ler mon vin lo *Appeals Board* par egzanp, mon krwar lefe ki bann Kontra dan sa anba sa Lalwa i 3an, *then the Appeals Board* i devret pe sit pou plis ki 2an. *At least 3an*.

Rezon pou sa se akoz pou li familyariz li avek peryod Kontra, ler sa Lalwa pe komanse.

Akoz tou keksoz pou aret ansanm la. I kapab ou ava annan sanzman apre me *everything will start together*, Kontra ki bann dimoun pou gannyen pou 3an, Kontra *Appeals Board* i 3an, Kontra lot i 3an.

Konmsi nou swiv sa standar ki prezan ou pa pou zanmen ganny ou en lenstans, kot en dimoun pa familye avek konteks dan ki i pe antre pou li fer *education* lo la. Ki swa i en Manm *Board* oubyen en *Agency*, ki swa i en Manm *Appeals Board*. E mon krwar sa i ava fer li pli kler, pli fasil.

En lot keksoz Mr Speaker ki mon'n note, ki mon war li en pe drol, par egzanp kot nou pe koz lo apwentman *CEO* sa Lazans. Nou dir ki se Prezidan ki pou apwent *CEO* sa Lazans. Be si mon pa tronpe nou dir "*the President may appoint.*" Eski Prezidan pa devret pe apwent en *CEO*? Eski i kapab pa apwent en *CEO*? *Who's the other Authority* ki pou apwent en *CEO*?

Mon ti ava ekspekte ki *the president shall appoint a CEO from consultation.* Mannyer mon pe gete, nou pe dir i "*may appoint*" i donn mwan en lenpresyon poudir nou pe les li dan ler. E prezan ler mon vin lo sa size, si nou kre en *Board*, e si mon swiv byen largiman Minis Zialor dan lepase mon'n ekout li byen.

So si ou kre en *Board*, en *Board* i annan en responsabilite. *So the Board should take responsibility of appointing the person* ki pou

chair son Lazans. Akoz ki nou sorti ek *Board*, nou kit Minis deor, nou al direk kot Prezidan e Prezidan i fer lapwentman? Petet Prezidan i devret fer lapwentman en *CEO on the recommendation of the Board!* Lo rekomandasyon *Board*.

Akoz *somebody* i bezwen rekomann ek Prezidan. Prezidan kote ki i pou ganny sa rekomandasyon pou sa dimoun ler i pe apwent li koman en *Chairman Board?* En *Chief Executive Officer?*

I bezwen annan en standar ki nou etabli akoz sa bann dimoun ki pou'n ganny apwente koman bann Manm *Board* zot bezwen ganny loportinite a premye lye pou etabli lala Lazans, lala son bann fonksyon, lala son bann keksoz ki sipoze fer e lala i nou pe rode.

So ler nou, nou pe regarde san ki nou kote latab nou'n swazir pou regard kwa ki nou santi pa fer Lalwa *as strong as it should be*, pou fer klersi sa sityasyon *carer*. E fodre nou admet ki annan pa mal difikilte avek *deal* ek sa sityasyon *carer*.

Prezan Mr Speaker, ki mon krwar i enportan pou nou soulinyen. Nou vwar poudir apre ki ou'n *apply* pou en *carer* e ou'n pas atraver en sistenm, en striktir. Me - e la mon

konsernen prezan mwan. Ozordi nou annan bann konsern ki ou annan dimoun ki pe *slip between the gaps* an sa ki konsern zot ganny akse ek en *carer*.

Par egzanp ou ganny ou en dimoun ki annan 83an ki prezant menm konteks ek en dimoun ki annan 83an ki prezan dan en lot distrik, sa enn in ganny en *carer* sa enn i pa'n ganny en *carer*. *Nothing political about it* sa me *it's just* ki ou a dir *something in the system* pa *pick up* or i annan en diferans.

As it relates to nou sistenm ozordi, *Health Care Agency* i annan en rol enportan pou li *zwe within* dan en *assessment period*. Mon ti a kontan tann koz lo *assessment criteria* ki pou ganny servi par *the agency* li menm, *as the entity which shall act as regulating home care services*.

Akoz en antite i pa kapab vin *regulate* zis *home care services* an relasyon avek larzan ki Gouvernman i *provide* pou *carer*. I bezwen *regulate* li an relasyon avek okenn *private entity* ki pou al *provide* en *private home care service*.

Akoz son bi se en *national ambit*. Son rol se nasyonalman asire ki *home care service* i lo en standar e en nivo, pa zis an

relasyon avek *carer* koman nou konn li anba *ASP*.

So mon pa santi poudir Lalwa pe fer sa pou le moman. E mon krwar mon pou swiv largiman serten koleg lo mon kote latab ki avek presyon pou anmenn sa Lalwa devan Lasanble, mon krwar i annan en *rush* dan son preparasyon pou fer li pou met li lo latab.

E mon pa konfidan la a sa moman ki sa *Lalwa is the best one* ki nou kapab gannyen. Mon pa'n dir poudir i san pozitiv;- en kantite keksoz ladan i sorti dan sa bann Polisi ki ti deza pe marse. Me ler nou pou sanz e li nou met li dan Lalwa i pou annan en legzizans lo son lenplimantasyon.

E mwan kot mon'n note poudir Gouvernman i konsyan sa, se sa 12mwan ki zot in donnen. E mwan mon pe espere avek enpasyans bann travay ki nou kapab fer prezan vi ki sa Lalwa pou pase nou napa sa mazorite dan Lasanble pou anpes li pase. Me i pou bezwen annan en konsiltasyon ki ganny fer ki enkli Manm Lasanble apre ki sa Lalwa in pase, aköz nou napa swa la Lalwa pou pase.

E i bezwen pase aköz i annan en Bidze ki ganny vote pou li ou annan en *budget line* ou pa kapab pran en *budget line*

vire from li unless ou vin devan Lasanble ankor pou al demann permisyon pou fer li.

So si lot kote pou pas sa Lalwa napa problem, me solman lo nou kote latab nou santi poudir i pou bezwen annan en diskisyon ki ganny antanmen avek bann Lotorite, sirtou Manm Lasanble ki oule ganny *involve* avek sa prosesis pou asire zisteman ki *the quality-of-care* ki ganny donnen i *at the standard* ki nou tou nou oule war.

E la mon annan en mo kosyon pou serten *MNA* ki'n koz en serten fason. Pa bliye ou osi ou pou vye, sa ki nou pe fer nou pa pe fer li avek en lentansyon politik, nou bezwen fer li avek en lentansyon ki demen nou kre en sosyete, ki kapab pran sen avek tou bann ki en bezwen ganny swen dan en fason ki anmenn dinyite pou zonn. E non-pa dan en fason ki nou pe zwe politik avek keksoz.

Me se sa lesansyel bann largiman ki mwan mon pe avanse ozordi. Mr Speaker mon oule premyerman remerci tou *carers* ki pe fer zot louvraz byen, ki pe okip bann dimoun ki anba zot servis, anba zot *care* pe fer li byen.

Pou bann ki pa pe fer zot louvraz byen mon oule don zot en *warning*, an plis ki keksoz i

vin pli formalize, an plis ki keksoz i vin pli strik, demen ou pa pou kapab vin kot en *MNA* e konplent poudir ou'n ganny tire e koman en *carer*, si ou pa pe pran ou responsabilite.

Si ou dan bis ler sa dimoun pe esper ou fer son dite pou tir li lo lili, i pa akseptab! Si ou'n vini bomaten ou pa'n kwi son manze ou'n ale avan midi i pa akseptab! So sa ki ou pe mal fer ou bezwen depi ozordi komans pran konsyans, mazine poudir si ou fanmir i depan lo ou koman en *carer* lo ou saler, pran ou responsabilite.

But at the same time pou bann ki pe fer li byen, i enportan ki nou koman en sistenm nou rekonnèt sa e ranforsi sa bann bon kalite ki sa bann dimoun pe anmennen.

E pou manm fanmir i byen ki nou kontinyen gete ki manner Gouvernman - e sa in dan nou letan, nenport Gouvernman ki pou vini ki pou en Gouvernman Seselwa ki pou bezwen fer sa, ki manner Gouvernman i ede pou kontribye pou ed ou okip bann dimoun ki anba ou, ki annan en nesosite annan en swen.

Me ou osi koman manm fanmir ou bezwen pran ou responsabilite. Pa apre ki papa ek manman in ariv en serten laz

ou bliye poudir ou responsabilite. Me selman tou byen, tou keksoz ki manman ek papa i annan, oule gannnen.

Akoz demen nou pou bezwen pas en Lalwa pou dir me *out of* ou leritaz, si i vo sepa konbyen milyon nou pou tir en serten poursantaz ladan pou met dan *care* pou ou fanmir. Akoz i enportan ki nou tou nou realize, poudir koman en sosyete nou annan en responsabilite pou nou *care* pou lezot dimoun.

I annan dimoun ki pou tonbe ki pou *fall by the wayside* - i normal - nou ekspekte sa. I annan dimoun ki pou rankontre difikilte. Me i annan dimoun kan ou kapab fer li, pa pran sa responsabilite ki ou sipoze pran met li lo en lot dimoun, e ler sa dimoun pa kapab fer ou blanm sa dimoun. Sa i en keksoz enportan. En lot kote Mr Speaker i osi annan ...

MR SPEAKER

Onorab. Les mon a zis *remind* ou ou'n ariv 20minit ...

HON SEBASTIEN PILLAY

Mon pe fini.

MR SPEAKER

Mon apresye ki ou lo size me regard en konklizyon. Mersi.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Speaker. Mon pe apros mon konklizyon. I annan osi en konteks kot ou annan dimoun in nwir travay ki en *carer* i fer. Ler en *carer* i vin travay ek en manm fanmir ou annan en lot manm fanmir ki rod tou fason pou fer sa *carer* kite. Zanmen sa *carer* i netway byen, zanmen a *carer* i kwi manze byen, zanmen sa, e ou fer lavi sa dimoun ki sipoze pe okip ou manm fanmir vin malere.

Konmsi tou sa bann mers ki nou annan fodre nou komans kot deryer, akoz si non se sa ki poi fer li difisil pou nou kapab ganny dimoun pou *cater* pou nou. E mwan keksoz pli difisil pou mwan se ler en dimoun i dir ou mon pa kapab ganny en *carer* e ler ou get dan fanmir sa enn pa bon, sa enn pa bon, sa enn pa bon. Napa person ki bon.

So nou bezwen regarde. Avek sa Mr Speaker mon oule remerci ou dimoun ki'n travay lo preparasyon sa Lalwa, mon e antisipe ki pou annan lamannman e nou pou kontinyen nou swiv e donn nou pozisyon lo sa bann lamannman.

Mon oule profit lokazyon Mr Speaker pou swet tou Seselwa en zwaye Noel e bokou

prosperite dan lannen 2023. E mon swete ki Bondye i a kontinyen beni nou pei. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Onorab Georges pa ti'n lev lanmen, non? Ou ti'n lev lanmen? Mon pa ti'n war ou ankor. Onorab Georges mon a donn ou laparol.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker mon pa pou long, me mon krwar ki i neser ki mon adres sa size ki telman enportan kantmenm briyevman.

I tar, nou'n annan en long bomaten. Nou pou annan ankor *Committee Stage* alor mon pa oule prolonz deba. Me mon ti a kontan premyerman remersye bann Manm Lasanble ki'n pran laparol ozordi ki lo en size emosyonnel e en size tre politik nou'n reste an deor politik partizan, zeneralman.

E nou'n konsantre lo en size ki en size nasyonal, en size enportan - en size ki tous nou tou dan tou nou distrik. Alor mersi bann Onorab ki'n pran laparol e ki'n gard *focus* plizoumwen lo sa *Bill*.

Mon ti a kontan osi remersye tou bann dimoun ki'n travay koman *care givers*, koman *carers* dan lepase dan

tou nou distrik, nou konn zot e nou'n konn zot, nou'n frot avek zot toulezour, nou'n atrap zot lanmen nou'n *chastise* zot ler ti neser. Nou'n sey rod en landrwa pou zot al travay ler zot napa.

Alor nou tou nou *interface* dan en fason kotidyen avek bann *home carers*, bann *care givers*. E i enteresan ozordi pou vwar ki mannyer Lalwa pe sanze, pe amelyore, pe modernize.

Akoz Mr Speaker depi ler sa lide annan *home carers* ti ganny lanse *so many years ago*, nou'n vwar ki en keksoz ki ti en lide - e mon pa pe dir i enn oubyen lot - en lide ki i ti en lide premyerman pou donn lasistans bann dimoun ki'n merite e ki pa kapab *afford*.

E dezyenmman en zouti politik, aköz dan sistenm alokasyon *carers* ti annan en eleman politik, in vin atraver son devlopman en ekosistenm. E *home carers* i en ekosistenm li tousel ki'n kree lo en kote en serten demann, lo en lot kote en serten neserite, en serten lekspektasyon ki ler mon ariv a en serten laz mon pou ganny en *carer*.

Lo en lot kote in kree en lanplwa pou bokou dimoun pou vin en *carer*, pou bokou zenn dimoun pou vin en *carer is the*

end. Se sa ki zot anvi vini. E toultan mon'n koz lo sa zenn garson ki en fwa ler mon ti zwenn li mon ti demann li ki ou anvi vini mon boy ler ou vin gran, i dir mwan i anvi vin en drayver *SPTC*.

E mon pa pe denigre drayver *SPTC*, be mon ti dir li mon dir, dir ou anvi vin en Pilot *Air Seychelles* epi kekfwa si ou pa kapab arive ou a kapab tonm lo en keksoz en pe pli ba. Se sa ekosistenm ki'n ganny kree, kot mon pou travay avek mon manman, mon pou travay en demi zournen, mon pou ganny en larzan, apre sa mon pou fer sa ki mon anvi fer.

E i vin en *be all and all*. E se sa mon krwar enn ban keksoz ki nou bezwen kase. Se sa serk ki nou bezwen kase e se sa ki sa Lalwa pe anmennen. E se pour sa rezon ki avek tou son defayans ki i kapab annan, mon pa vwar defayans ki bann lezot manm in mansyonnen.

Nothing is perfect i pou annan serten lamannman ki pou bezwen ganny anmennen avek sa Lalwa. Me lekel Lalwa ki pa ankor ganny amande ziska prezan, menm nou vilnerab Kod Sivil nou'n pas 6 semenn pe amande isi menm dan sa Lasanble.

I pou annan serten defans me, i annan serten defayans i

pou annan serten lamannman me i en striktir ki ti nesaser e i en striktir ki ariv a son bon moman. E se sa mon krwar ki nou bezwen *focus* lo la.

Mr Speaker tou keksoz in ganny dir li bon *carer* ek move *carer*, bon kliyan ek move kliyan. Nou tou nou konn bann bon *carer*, nou tou nou konn bann move *carer*, nou tou nou koman bann kliyan ki kontan zot *carer*. E nou tou nou konn bann kliyan ki sanz *carer* tanzantan, akoz napa okenn dimoun ki kapab satisfere zot bezwen - sa i pou toultan la.

Me sa ki nou pe fer e fodre pa nou bliye, sa ki sa Lalwa pe fer set en kontinyasyon filozofi politik sa ladministrasyon. E sa e tir responsabilite lo Gouvernman, lo Lazans Proteksyon Sosyal met responsabilite lo endividi, lo *care giver* lo en kote e lo sa benefisyer sa kliyan de lot kote.

Fodre zot, zot pran zot responsabilite. E se pour sa rezon ki enn bann keksoz ki mon war i pli eksitan avek sa Lalwa, se sa konsep ki Lazans pa pou vin anplwayer bann *care givers* me ki sa Kontra pou vin ant sa *beneficiary* avek sa *care giver*.

Akoz sa i *empower* dimoun e sa i tir dimoun dan sa serk, al travay kot mon kapab pas zis

4erdtan par zour pe travay, al travay dan en travay ki fasil, al travay dan en travay kot mon pou kapab sove, al travay dan - sa nou bezwen kase sa serk Mr Speaker. Nou bezwen servi sa bann zenn dimoun pou vin bokou pli prodiktif.

E nou bezwen servi bann dimoun ki pou vin bann *care givers*, pou vin bann dimoun ki'n ganny *training*, ki pou kapab *look forward to* zot dyob ki pou annan en sertifika e ki pou kapab dir avek *pride*, mon en *care giver* akoz mon annan en sertifika. E non pa ki ou a fer mon en *home carer*. Mon krwar se sa, sa latitid ki sa Lalwa pe renouvle dan nou pei e pe sanze.

E se pour sa rezon Mr Speaker ki mon krwar parey mon'n dir ki sa Lalwa in ariv a en bon moman e ki merit sipor e mon ti ava ekspekte e mon swete dapre lapant parol ki sorti lo lot kote latab ki zot pou siport sa Lalwa.

Fodre pa nou bliye - e *Leader* Lopozisyon in fer sa pwen e mon zwenn li lo la - fodre pa nou bliye ki lafanmir i annan en rol e fodre pa ki *care giver* i vin en lopozisyon pou sa ki lafanmir i bezwen fer. Premye responsabilite i reste touzour lafanmir se pa *care giver*, se pa Gouvernman se pa Lazans

Proteksyon Sosyal, se pa sa Lazans *Home Care* ki pou ranplas responsabilite lafanmir.

Premye *care giver* se lafanmir enportan ki posib e mon mazine ki dan sa *assessment* ki pou ganny fer bann fanmir ki kapab antreprann *care* zot bann vye dimoun i ava fer li e pa pou vin tonm lo Gouvernman oubyen lo Lazans Proteksyon Sosyal pou fer li.

Alor la set en lot lavantaz avek sa Lalwa, akoz pou en fwa tou keksoz pou ganny revwar, tou keksoz pou ganny remet lo en nouvo baz, i pou vin en Kontra ant 2 dimoun. E en *assessment* pou kapab ganny fer lo eski i annan vremen bezwen, oubyen eski vremen sa dimoun i kapab ganny pran swen avek son fanmir - son prop fanmir.

Alor vwala Mr Speaker mon krwar sa 2 keksoz se ki mon ti anvi dir ozordi, napa plas mon krwar pa pou kritik a sa moman. I en Lalwa ki ariv a son moman. I en Lalwa ki osi bon ki nou'n kapab prepare dan letan ki in annan pou prepare. E mon pa partaz lopinyon serten ki sa Lalwa in *rush*. Mon pa vwar li en Lalwa ki'n *rush* ditou, mon krwar ki son filozofi

i antre tre byen dan filozofi sa ladministrasyon.

Mr Speaker avan ki mon terminen, mon pa anvi anvoy okenn *Christmas wishes* a sa moman. Eski i ou lentansyon apre midi ler nou'n fini donn bann Manm - sirtou bann ki pa'n koze ki pa'n annan loportinite pou zot anvoy en *Christmas wish*, eski i ou lentansyon fer sa oubyen i pa ti ou lentansyon?

MR SPEAKER

Onorab *you're reading my mind*. I mon lentansyon fer li, me selman nou bezwen ganny en limit lo la kantite. Sertenman mon krwar le 2 *Leaders* ek zot *Chief Whip* i pou annan loportinite pou zot fer sa. Nou pa pou kapab al plis.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Avek sa donk mon ava aret la e mon ava esper mon trou en pe pli tar. Mon remersi ou Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Nou'n termin deba lo sa *Bill*. Mon remersye bann Manm pou zot kontribisyon.

Mon krwar repons Minis i a ed nou apre midi pou nou *refocus* re sitye nou lo sa *Bill* alor nou a pran li apre poz. Nou

a rebran travay 2er edmi. Mersi. Eskiz mwan en pti kou. Mon'n war Onorab Gill in lev lanmen i pa lev lanmen souvan, alor mon espere i pe eklersi en pwen ki nou bezwen eklersi e pa lot keksoz. Onorab Gill.

HON CHURCHILL GILL

Wi, mon ti pe lev mon lanmen anba *Order 49(1)*.

MR SPEAKER

Wi.

HON CHURCHILL GILL

Akoz bann dimoun Baie Sainte Anne in *text* mwan in dir mwan poudir zot pa'n bliye zot in elekte Onorab Churchill Gill pou distrik Baie Sainte Anne. Sel dimoun ki zot in anvoy dan Lasanble. Mersi.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Bon si mon ti konnen ou pe al dir sa mon pa ti pou'n donn ou laparol.

(laughter)

Nou a pran poz e nou a rebran 2er edmi.

(BREAK)

MR SPEAKER

Bonn apre midi tou dimoun. Nou a rebran travay lo sa *Bill* avek repons Minis lo deba premye parti lazournen. Minis.

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mersi Mr Speaker. Bonn apre midi tou bann Manm. Tou dimoun ki a lekout. Mr Speaker mon pa bezwen bokou letan pou mwan reponn a pepre zis 5 minit.

In annan bokou pwen ki'n ganny fer resorti sirtou komansman deba ki ti pe demann mwan pou eklersi ouswa pou adrese e mon pa pou al dan enn par enn e mon a eksplike aköz Mr Speaker.

Me selman mon ti ava zis eklersi serten ki mwan mon apel mal konprenezon zeneral, ki pou kouver la mazorite sa bann pwen ki'n leve dan merit, merit sa Prozedlwa.

Premye pwen sa ki devan Lasanble ozordi Mr Speaker i en Prozedlwa pou etabli en Lazans pou formaliz Swen kot Lakour, parey bokou manm in dir. En servis ki tre enportan parey tou bann Manm in dir.

E si i enportan - si i en servis ki vreman enportan pou donn pli bokou plis pwa, mon krwar anmenn en Lalwa e garanti sa servis anba Lalwa, i en keksoz pou mwan ki tre nob

e nou, nou kontan pou nou anmenn sa Lalwa ozordi.

E mon priyorite, nou priyorite nou Minister ozordi nou se pou nou sorti dan Lasanble avek en Lalwa ki permet ki nou kapab al fer sa. E bann konsern propozisyon lo zesyon sa Lazans ki osi enportan - i osi enportan lo zesyon lo ki mannyer Lazans pou fonksyonnen, me mon pa krwar Mr Speaker si ozordi nou pe merit al debat lo la.

Posibilite i pou la li;- posibilite i pou la pou letan nou'n ganny sa Lalwa e Lazans in etabli i pou annan son *CEO* i pou annan *Board*, i pou annan tou son bann travayer e nou, nou ava byen kontan pou nou revin ankor dab Lasanble pou tou sa bann larestan keksoz, konsern sirtou bann pti detay lo ki mannyer pou annan kriter ensidswit.

Sa i sa Lazans ki pou al travay lo la. E si i annan okenn, i annan *Oral Question* dan Lasanble nou ti ava byen kontan pou nou retournen lannen prosenn, pou nou kapab adres sa bann konsern spesifik. E ki mon pa war li byen san prezans nou pa ankor apwent en *CEO* pou nou kapab fer sa Mr Speaker.

Mon dezyenm pwen Mr Speaker permet mwan pou zis

re anforasi sa ki *Leader Zafer* Gouvernman i eksplike lo azanda Gouvernman, pou profesyonnalizm moderniz sa servis e pou nou donn li en lot formil.

Sa i en servis ki nou pe garanti la avek en Lalwa, ki en dimoun i gannyen si in ariv en staz son lavi i pa kapab okip son lekor ditou e la pou li kapab ganny sans e i pa kapab ni finansyelman i pa kapab finansyelman. I annan ki kapab finansyelman - sa ki pa kapab finansyelman pou kapab donn son lekor sa servis ki Gouvernman i ava ed li pou peye sa servis pour ki i kapab gannyen.

I pa ki nou pe al fer en lot kad travayer ki nou pou apel *carer* - i pa sa ki sa Lalwa i pe fer e Gouvernman napa pou le moman - pou le moman mon pe dir pou napa en loportinite ouswa pou napa okenn lide pou nou kapab al fer sa.

E sa i pou fer ki i pou reste parey Polisi la i ete, me ki i pou donn sans annan en Kontra ki pou ganny fer ant sa resipyan avek sa *carer* parey Onorab Georges in donn byen leksplikasyon.

E rezon aköz - mon kontan ki *Leader Lopozisyon* in osi koz lo la e larestan Manm osi in koz lo la, Onorab Arissol, Onorab

Henrie, Onorab Georges osi in koz lo la, ki i pou fer sir ki bann fanmir i pran responsabilite ek bann fanmir i ede avek pran swen avek pa zis bann dimoun aze.

Me en lot dimoun swa in ganny aksidan, swa in santi li dan en bezwen e i annan bann fanmir ki kapab fer li e ki sa i pa vin en responsabilite pou Gouvernman fer li.

E lot pwen osi ki mon ti ava kontan fer resorti Mr Speaker an zeneral se ki, sa servis ki ganny donn avek sa bann resipyan, i en servis ki nou pe garanti ki si ou pa kapab peye pou ou lekor ki Gouvernman i ava fer kontribisyon pou ou kapab gannyen.

I fer ki si en dimoun li i santi ki i anvi donn sa servis, i anvi donn sa servis e i anvi fer li swa lo en baz plen tan swa lo en baz mitan li ki decide.

E mon kontan ki sa pwen in ganny resorti ki nou pa oule fer sa vin en louvraz formel. Sa dimoun ki li i santi parey en dimoun ki pe pran en Kontra par egzanzp li al netway semen i annan swa li, swa i pou la anploye ouswa i dir en be non mwan mon stil lavi ouswa sa ki mon anvi fer se fer sa e sa Lalwa i fer provizyon ki sa bann dimoun i kapab pran plis ki en

Kontra mon krwar sa keston ti demande.

I kapab pran plis ki en Kontra i pa anpes li e si avek bann formasyon ki in ganny sa dimoun i pou kapab - parey nou pe dir - byen debourye. I pou kapab byen debourye letan i pou'n pran detrwa Kontra. E dapre sa ki sa Lalwa i pou preskrir pou li kapab gannyen Mr Speaker.

Fotespere mon krwar petet sa lo merit sa Prozedlwa an zeneral i en pe pli kler. I parey en dimoun ki *self-employed* la, i *self-employed* li e li i endepandan. Sanmenm sa ki Lalwa pe dir en travayer en depandan e li i regarde ki kantite Kontra i kapab pran. E i en swa ki sa dimoun i pou pe fer.

E mon ti ava kontan refer sorti ki i annan - e Departman Lanplwa i a pe ankouraz bann dimoun pou antre dan lanplwa formel. E i pe dir ek zot i annan *reskilling* bann diferan program ki ganny fer. E dan Sesel in ganny dir ankor plizyer fwa - mon ti tann PS Baker pe dir i annan bokou plis louvraz ki dimoun Sesel an se moman.

E alors Mr Speaker i pa ki nou pe dir avek bann dimoun pa angaz zot pou zot donn sa servis. E mon pou kontinyen refer tou sa *as* en servis;- i en

servis en benefis ki nou a pe donnen i pa ki nou pe fer kad pou en louvraz parey kek fwa ti annan bann konfizyon.

Mon trwazyenm pwen Mr Speaker, se posibilite lamannman definitivman. E mon'n tann Minis Hassan, mon'n tann lezot Manm Onorab osi ki'n dir avek nou ki nou Lalwa i dinamik. E Biro *Attorney Zeneral* plizyer fwa in dir ek *Cabinet* pa per pou nou anmenn bann lamannman kot nou santi, i merit annan lamannman an mezir ki ou enplimant en Lalwa.

E mwan mon ti ava tre kontan pou mon retourn dan Lasanble. E toultan mon kontan dir dan sa Lasanble ki si i annan en keksoz ki nou'n devlope nou pe fer, sirtou nou'n dir premye Lalwa ki nou fer - premye. E nou santi i annan keksoz pou aranze plito nou ganny kritike nou pe aranze, ki nou kit li parey i ete apre nou fer krwar nou kouver bann keksoz ki mal avek.

Mwan mon pou napa problem ditou Mr Speaker, i ava en gran plezir pou mwan retourn Lasanble si i annan en keksoz ki nou santi nou bezwen vin adrese.

Katriyenm pou nou petet nou'n ganny kritike ki napa konsiltasyon, nou a pe tay avek.

Be mon'n tann plizyer bann Manm in koz lo bann miting ki'n ganny fer bann konsiltasyon.

E Komite Teknik ki'n travay in vwar ki depi 2018 ti pe travay lo sa Prozedlwa e in annan bokou, bokou, bokou miting ki'n ganny fer, in annan bokou bann konsiltasyon ki'n ganny fer avek diferan dimoun. E letan konsiltasyon in ganny fer i pa vedir ki prezan nou bezwen pran tou rekomandasyon sa ba konsiltasyon.

Komite Teknik i annan en Komite Teknik ki'n ganny *chair* par 2 dimoun ki pe asiz lo *panel* ozordi, *chair* avek *co-chair* e zot in fer en kantite louvraz depi lannen pase pou zot kapab travay lo la e koz avek en kantite dimoun pou zot kapab. E regarde dan lepase osi ki'n pase pou nou. So i pa en keksoz ki fek komanse i pa en keksoz ki nou pe pran a la lezer osi tou Mr Speaker.

E i annan osi konsern lo sa ki konsern bann msye, bann zonnm travay koman *carer*. I osi i en fo konsep. Nou kapab dir ki depi Septanm 2022 i annan 410 zonnm ki pe travay koman *carer*. Savedir sa Lalwa pa pe anpes okenn zonnm pou travay koman *carer*. Zot pe travay kekfw si i annan bann ka spesifik ki

ganny anmennen sa i ka par ka me i pa pe anpes okenn zonnm travay koman *carer*.

Setyennm konsernan laz pou komans travay koman *carer*. Lazans Proteksyon Sosyal pe deza adres sa. I deza annan bann travay ki in koman fer pour vwar ki lo en baz ka par ka e nou tou nou'n adrese poudir wi sa laz 25an pou re regarde pou revwar. Sa nou kapab dir poudir i deza pe komans ganny fer sa louvraz.

Mon lot pwen provizyon tranzitwar ki sa Prozedlwa i pe fer referans avek. I bezwen ganny fer sa, definitivman. I pa akoz ki nou'n tay avek prezan i bezwen. I responsabilite Gouvernman pou fer sir ki letan ou annan - ou pe bouz e i pa pe zis en Prozedlwa sa i pe bouz sorti kot Proteksyon Sosyal Mr Speaker, i pe vin kot Departman Lafanmir i pe sorti kot en Minister pou la kot en lot.

I bezwen annan en provizyon tranzitwar e *CEO* Morin avek *PS* Roucou zot annan en plan e zot pe travay ki'n komanse parey mon pe dir depi lannen pase lo diferan mwan kan ki bouze, ki mannyer keksoz i pou ganny fer.

Lo ki konsern sa Lazans, eski i pou regulariz tou servis ouswa zis prive ouswa piblik? I

en Lalwa ki regulariz tou servis sa nou anvi fer kler. E kot i konsern kondisyon mon konnen sa enn ki la in ganny bokou konteste lo merit kondisyon travay *carer*.

Kontra, resipyan, si i pou annan en *Tripartite Agreement* ouswa si nou pe lav lanmen parey Pilat ensidswit.

Mon konnen poudir *Leader* Gouvernman in adres en pti git lo la. Me selman ler ou annan en Kontra - mon pa konnen si kekfwa nou krwar sa Kontra i pou diferan avek lezot Kontra travay ki en dimoun i annan - i pou en Kontra ant sa resipyan ki pe ganny sa servis avek sa dimoun ki pou al donn sa swen.

E Lazans li parey nou Polisi nou bann filozofi Gouvernman, nou regularize nou fasiliter. E nou anvi ki responsabilite osi bann fanmir e larestan dimoun i pran zot responsabilite. E ladan dan sa Kontra, mon konnen nou pe deside ki pou annan dan sa Kontra - i pour ki kondisyon ant sa 2 dimoun.

E Kontra i bezwen diferan dapre definitivman bezwen sa dimoun, dapre bann diferan konfizyon e i bezwen annan en Lazans ki la pou li kapab ekout tousala pou li kapab ekrir sa bann Kontra pou fasilite keksoz.

E parey mon'n dir lo komansman Mr Speaker, sa i en bon pe, i parey ... i annan pou fer ek Lalwa - i fonksyonman sa Lazans ki apre si Lasanble parey in ganny rekomandasyon ki mon vremen apresye sa rekomandasyon ki i kapab diskite avek Lasanble lo sa bann kriter lo larestan keksoz, nou, nou pare pou fer li letan sa Lazans in ganny etabli.

E mon krwar mon dernyen pwen Mr Speaker pou terminen fason evalyasyon ki'n koz lo la nou'n koz bokou lo *Barthel* zis pou enform Lasanble avek tou dimoun nou pe servi *WHODAS* pa *Barthel* pou fer evalyasyon.

E in deza fini ganny aprouve sa pou nou kapab revwar la fason e pou adres en pe bann konsern lo sa bann dimoun ki pou ganny par Lazans Servis Lasante, pou kapab ganny akse avek sa servis ki nou a pe koz lo la.

An gro Mr Speaker sa Prozedlwa i pe zis pou nou kapab etabli sa Lazans. E son merit, son merit pou etabli - nou pe al dan Staz Komite mon pa oule koz lo bann pwen spesifik aköz bann petet bann mo, bann *wording* dan sa Lalwa - mwan mon pa en *expert* Lalwa - mon a les sa pou bann dimoun ki *expert* Lalwa - bann *wording*

nenport ki la fason ki'n ganny ekri ki anpes nou ouswa ki pa donn parey nou pe dir, en bon komansman sa Lazans la nou ava envit bann Manm pou fer bann sizesyon, ki nou ava konsidere definitivman pou kapab aranz li.

Parey mon'n dir nou pwen prensipal se pou nou sorti avek en bon Lalwa, ki nou kapab komans travay avek pou nou kapab etabli.

E si nou dir i enportan - tou sa letan in enportan nou napa en Lalwa - nou, nou pe dir i enportan nou pe anmenn en Lalwa, en Prozedlwa pou nou kapab fer ki sa servis osi i ganny kouver - ki nou bann dimoun i ganny kouver anba en Lalwa ki bezwen en servis, me ki pa kapab furni sa servis lo li menm.

E prensipalman mon pe mazin bann dimoun ki bezwen - byen bezwen sa servis swen kot lakour, ki pe ekout nou la ki pou pe bezwen annan en Lalwa ki kouver zot ki formaliz en pe sa bann swen ki zot, zot bezwen. Bann dimoun aze, dimoun dezabilite, bann zanfan, dimoun ki fer aksidan. Nenport ki dimoun ki byen bezwen li.

E son fonksyonman Lalwa i pa dan Lalwa li menm, i pou avek sa Lazans ki prezan i

pou al enplimante e sa nou pou ganny sans mon mazin lannen prosenn Mr Speaker pou regarde.

E nou pou envit tou bann Manm pou kontribye pou nou kapab fer sir ki nou annan en bon Lalwa e ki Lazans i ava kapab enplimante.

E Lasanble i la pou li sirvey travay sa Lazans e regarde ki mannyer ansanm nou a kapab bouz devan e formaliz enn fwa pour tou regulariz e fasilite sa servis ki nou bann dimoun i pe ekspekte, nou garanti zot anba en Lalwa. E avek sa mon krwar Mr Speaker mon ava termin mon Repons.

E mon ava dir mersi bokou davans pou bann kontribisyon, bann lamannman ki pou anmenn pou fer nou ganny en bon Lalwa pou nou kapab al travay avek.

E mon ti ava kontan osi remersi bokou *PS Linda William* avek son tim, li ki ti Chair pou travay lo la, *Deputy Chair* ti *PS Roucou* e ansanm avek *CEO Morin* e avek *Ms Amelie* kot *Attorney Zeneral* ki'n travay sanses bokou travay pou nou kapab nou'n al en bon pe vatevyen avek sa Lalwa, ki nou'n nobou kapab anmenn sa devan Lasanble ozordi. Mersi bokou Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Minis pou ou Repons. Mon ava aprezan apel bann Manm pou vot lo *general merit* sa Lalwa dan *Second Reading*. Manm ki an faver lev lanmen? Mersi. Manm ki vot kont?

General merit Home Care Agency Bill, 2022 16 Manm in vot pour. 0 kont e 9 Manm in *abstain*. Bill in aprouve par Lasanble. E nou a fer *Formal Second Reading*.

MADAM CLERK

Mersi Mr Speaker. *A Bill for an Act to establish the Seychelles Home Care Agency that will register beneficiaries of home care services and home care givers and administer and regulate the provision of home care services and for other connected or incidental matters.* Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Madam Clerk. Byen nou pe al dan Staz Komite nou a pas- Lo kote *Bills Committee* lekel ki pou pran sarz? Onorab Naidu mon a donn ou laparol. Parey labitid nou a pas annord e nou a sey gard *focus* lo sa ki annan dan *Bill*.

HON SATHYA NAIDU

Mersi Mr Chair. Nou ava komans avek *long title* lo paz 5. *Insertion of commas. Start with "the beneficiary of home care services, (comma) and home care givers, (comma) and administer and regulate the provision of home care services" (insertion of a comma)" and for other connected or incidental matters."* To simply ensure that it reads better.

In the interpretation section page 6. "Certificate of competence means a certificate evidencing competence in home care recognised by the Seychelles Qualifications Authority." So we are deleting *"in home care on an elementary intermediate or advanced level."*

MR SPEAKER

Byen. Nou pe kontinyen parey labitid. Onorab Georges in lev lanmen. Onorab.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mr Chair mon retourn lo *long title*. Mon pa konnen si sa premye *comma* ki nou'n *insert* i merite – *"that we register beneficiaries of home care services"* mon krwar i devret kontinyen *"and home care givers," and then comma "and administer and regulate"* akoz sa i en diferan seksyon.

And then the next comma mon krwar i nesaser. Me mon krwar the first one is one comma too far. Mersi.

MR SPEAKER

Wi, vi ki i annan en “and” avek i zwenn sa 2 ansanm. *Bills Committee, panel nou aksepte sa amendment?*

HON SATHYA NAIDU

Yes Mr Chair.

MR SPEAKER

Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Chairman. Mr Chairman an relasyon avek sa *certificate of competency* eski mon kapab demann en klarifikasyon *panel?*

Home care as recognised by the Seychelles Qualifications Authority. Mon kestyon i is the Seychelles Qualifications Authority qualified to recognise a certificate in home care? Given that homecare has a relationship that gives a connotation of Health?

Ozordi par egzantp sertifikata en dokter i pa ganny *recognised* par en *Qualifications Authority*, se en *medical Council* ki determinen. *Allied Health professionals and lezot konsey, Nurses and Midwives Council* i

recognised pou nurses. Why are we putting Qualifications Authority in this context?

*I would want a reference Authority ki annan konpetans pou recognised sa kalifikasyon. Mon pe zis go Mr Chairman avek sa ki mon'n war i egziste *Australie* i pa en *Qualifications Authority* ki fer sa.*

Australie i annan en sistenm *home care* ki i an egzistans bokou letan. I annan Seselwa ki pe fer li e ki i annan en *subset* pou bann *care givers* e zot *recognised* bann diferan konpetans pou bann *care givers* dan diferan domenn enkli *Langleter* osi parey. Mersi Mr Chairman.

MR SPEAKER

Mersi. Lo kote *panel* lekel ki e pran laparol?

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mr Speaker *yes*, Linda William-Melanie i a reponn.

MR SPEAKER

PS? Yes PS go ahead.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Mr Chair rezon ki *SQA* ki'n ganny mansyonnen dan sa Prozedlwa se aköz li ki *the Authority* ki *validate* tou bann *training* ki ganny fer.

Bann *module* i ganny anvoye kot SQA e bann *training* depi avan ki ti pe ganny fer par *NHSS* pou bann *carer*, tousala i bezwen pas atraver si oule SQA.

So si i annan okenn Lotorite ki anvi donn *training* zot bezwen zot osi fer sir zot pas atraver sa Lotorite. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Alright, thank you. Nou a kontinyen Onorab Naidu.

HON SATHYA NAIDU

Yes, Mr Chair. Dan seksyon *interpretation* “*needs assessment*” *under the third line under section 10 “to determine if he or she is eligible for home care,” comma. On to clause...-*

MR SPEAKER

Un instant. Mon annan 2 lanmen ki'n leve.

HON SATHYA NAIDU

Alright.

MR SPEAKER

Wi Onorab Pillay?

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Chair. Mr Chair dan son *summing up* Minis in mansyonn *WHODAS*, mon pe

regard *WHODAS* ki *relate to mostly in relation to disability.* Mon war la poudir “*needs assessment means an assessment made by a medical or health professional into the needs of an applicant under section 10 to determine if he or she is eligible to home care.*”

Now, mon pa war kote WHODAS i antre ladan. Mon pe prezimen poudir sa assessment i ganny fer in the basis of the competency of that medical professional. Par egzanp si en dimoun i ganny epilepsy en dokter i determinen i ganny epilepsy. Now WHODAS takes it further. WHODAS deals with the intervention ki bezwen ganny fer ki lenpak sa lentervansyon pou annan lo sa endividi.

The way I see it i se ki mon pa pe war ki mannyer sa 2 i konekte la. Unless zot kapab eksplik mwan how you're going to connect the 2. Given ki zot pe servi sa a zot basic metric for assessment. So nou bezwen ganny en klarifikasyon Mr Speaker akoz i serye.

What it means se ki demen Mr Speaker ou ganny en latak ou ale, se en dokter ki fer assessment lo ou whether or not ou bezwen en carer. Whereas WHODAS is different. So eski dokter pou servi WHODAS in the assessment? I pou

enteresan pou vwar ki mannyer dokter pou fer sa. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi nou aprann sa kestyon premye. PS?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Ankor zis pou donn en pti pe klarifikasyon dan bann travay ki nou'n fer, nou'n travay tre pre avek *Health Care Agency*. E WHODAS li i si oule i sa *tool* ki pou ranplas *Barthel* dan lesans kot i evalye fonksyonman en dimoun.

E parey nou konnen letan nou pe koz servis *home care*, servis *home care* i osi annan pou fer avek fonksyonman en dimoun.

E avek sa WHODAS pou annan en *needs assessment tool* ki se sa ki pou determinen. Si ler nou'n servi sa *tool* WHODAS in war poudir dizon ou'n ganny en latak, i annan serten aktivite serten mouvman ki ou pa kapab fer, e prezan ou bezwen ganny en servis *carer*, la sa *needs assessment* i pou dir ou poudir be i pa kapab servi son lanmen gos.

So alor son *needs* i bezwen ganny petet ganny son ben, i bezwen ganny tel, i bezwen ganny son manze dimoun i bezwen fer li manze. So sa ki i

pe dir *by needs assessment, what is your need?*

Your need se apre ki ou ganny assess par sa lot *tool*, i poudir ou poudir ou pa kapab, ou pa kapab fonksyonnen *full capacity*, alor ou bezwen en serten lasistans. *And this is your need* pou ou ganny ben, pou ou ganny manze, pou ou *shopping* ganny al fer pou ou akoz ou pa kapab deplase kot ou lakaz.

So vwala en pti pe ki savedir sa *needs assessment*. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Wi Onorab Pillay, oule *pursue* sa pwen la? Yes nou a fer li.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Chairman. Mon swiv larepons ki'n ganny donnen ki *the basic metric is WHODAS*. Prezan *it comes to needs assessment*. So going prezan to mon kestyon, *where is the needs assessment? is it going to be prescribed or se ki sa ou en internal procedure* ki pou ganny met an plas *following implementation of the law?*

Where can we find needs assessment? Akoz mon rezon mon kestyon se akoz, demen ou ganny ou en aplikan i annan en *needs assessment* ki'n ganny fer *of course you'll be subjective*

on a case-by-case basis depending on sa ki ou prezante.

Be nou bezwen admet ki pou annan en kategori dimoun si in ganny en latak laservel oubyen si in ganny en lot problem, ki pou annan en serten mobilite ki i pa pou kapab fer. I pou tonm dan menm subset.

So eski i pou annan en preskripsyon of sa *needs assessment*? Kote ki nou koman Manm Lasanble par egzamp dan sa Lalwa nou pa pe war li la, kote ki i ete sa *needs assessment please*? Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. *PS*, wi?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mr Chair. Sa *needs assessment* i pou ganny fer par *HCA*. I kapab ganny fer par atraver diferan group profesyonnel, ki letan i pe vwar sa dimoun *occupational therapist, physiotherapist*, e son Zofisye Medikal en *nurse*.

So i pou sitye avek *HCA* pa avek sa nouvo Lazans. Se ler sa dimoun in fini fer son *needs assessment* in konnen ki servis i pou bezwen, la ki i vin kot Lazans avek son sertifika *needs assessment* ki i gannyen avek *HCA* pou li kapab *apply* pou li ganny en *carer*. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi *PS*. Onorab Gill.

HON CHURCHILL GILL

Mersi Mr Chair. Zis en presizyon, mon note ki sa *Bill* li pou *Seychelles Home Care Agency Bill*. Dan *definition* i annan *home care* apre *home care giver*.

Me selman taler dan bann lentervansyon ki'n ganny fer, in fer sorti ki i annan bann dimoun ki zot, zot rod etranze pou vin travay pou zot. Prezan mon pe zis gete si sa bann group koumsa pou reste antyerman deor sa *Bill*, zot pou napa naryen pou fer ek sa oubyen - *or otherwise*? Zis en klarifikasyon pou kler lo la.

MR SPEAKER

Thank you. Dan *panel* lekel ki pou adrese? Etranzé? *PS carry on*.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Parey sa *Bill* li menm pe dir sa Lazans i pou *regulate home care service*. Kwa ki ou en etranze, ou pe vin donn en servis enn nou sitwayen Seselwa. E rezondet se ki pou fer sir i nou protez nou sitwayen osi ler en etranze i antre dan lakaz en dimoun.

Malgre i kapab pe pey sa *carer* li menm. Me sa *carer* etranze i bezwen anrezistre akòz sa *Agency* i bezwen annan *oversight* pou konnen lekel ki pe donn *care*? Akòz mazin en anba la i annan lofans osi.

So alor i pou enportan ki bann etranze - bann *carer* etranze ki vin dan pei - ki en dimoun i fer li vini lo prive akòz i annan son mwayen pou li peye - me selman apre ki in ganny son *GOP* avek tou keksoz i bezwen anrezistre ek Lazans, *ok*? Mersi.

MR SPEAKER

Mersi *PS*. Amwen ki ou ti lo menm pwen, mon ava. Menm pwen, *ok*. Non Onorab Gill in *ok* li, i annan Onorab Cosgrow ki'n lev lanmen si ou lo menm pwen ale. Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Chairman. I *tie in* en pri pe avek pwen ki mon'n *raise* oparavan, me mon ava refer mon pwen apre. Me lo sa pwen *regarding* sa eski ou pe dir ek nou - e mon bezwen kler lo la - eski ou pe dir ek nou la manner mon war ou pe formaliz prosedir *GOP* pou en dimoun ki vin en *carer*. Akòz i vin pli - mon pa pe dir i vin pli fasil - mon pe dir i vin pli kler. I pe vin anba sa Lalwa, i pe vin

anrezistre ek sa Lazans i pou annan en *custodianship of* sa *GOP* ler sa dimoun pe gannyen. *Is that what you're telling us* la? Mersi.

MR SPEAKER

Thank you. PS ou ti a kontan klarifye?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Pa sa ki mon pe sey dir. Sa ki nou pe dir sa dimoun li i santi in ganny *assess* par lasante, i santi i bezwen en *carer* e fanmir sa dimoun *or* sa dimoun li menm i santi i prefere;- sirtou par egzantp ler nou ganny bann *live-in carer* i prefere al rod en dimoun aletranze li i fer son laplikasyon *GOP* i fer tou son prosedir li.

Me enn fwa ki i pe al *take up* louvraz *carer* isi dan nou pei Sesel, i anrezistre avek Lazans ki *at least* Lazans i annan sa lenformasyon. Demen i annan en konplent ki ganny fer, i ava annan en Lotorite atraver sa *monitoring officer* ki kapab antre osi pou fer sir ki sa dimoun la i annan en proteksyon, i pa pe ganny abize osi.

So vwala bann proteksyon ki nou pe mete pou fer sir ki ler nou pe dir *regulate* la, i sa servis ki pe ganny donnen par sa *care*

giver. Kwa ki dan en lakour kot Gouvernman i pey sa *carer* oubyen kot i ganny peye par prive, i zis parey Minister Lasante i *regulate* bann *private medical clinics, pharmacies*.

So i bezwen annan en Lotorite ki pe get sa servis ki pli ale pe vin an demann. Mersi.

MR SPEAKER

Wi nou a terminen Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Wi mon konnen Mr Speaker ou konsernen Chairman avek bann pwen ki nou *linger*, me nou pa pe *linger* lo la nou.

Sa ki prezan nou pe gete se ki ler sa dimoun in ganny son *GOP* i vin travay, vi ki i antre dan en *register* ki zot, zot pe *manage – correct*.

Sa *register* i en *register* ki montre tou dimoun ki pe *provide care, GOP or otherwise*. *Now*, mon keston *very simple* - si par egzant mon'n ganny mon *needs assessment*, mon'n kalifye pou mon ganny en *carer* atraver *Home Care Agency*.

Eski mon kapab fer vini en *carer* etranze avek mon *GOP* i vin travay e *Home Care Agency* ki pe pey son ki pe donn sa larzan, eski sa I an ...? Eski mannyer nou pe dir - aköz Lalwa pa anpese la, aköz ler

mon pe li Lalwa i *still possible*. So eski *that will be possible as well?* Mersi.

MR SPEAKER

PS wi?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mr Chair. Sa Lazans parey nou'n dir i pou *regulate home care service*. En dimoun i ganny son *needs assessment* ki war ki i bezwen en *carer*.

Mon a pran sa legzanp petet mwan pou mon manman. Si nou koman fanmir nou annan larzan e nou pa bezwen vin kot Gouvernman, nou fer nou laranzman nou rod nou *GOP* nou al rod nou *carer* etranze. Me ler sa *carer* etranze i antre dan pei, i vin anrezistre avek Lazans, pou fer sir ki si zanmen i annan en keksoz i annan *monitoring* ki ganny fer.

Gouvernman i pou pey - parey Minis in dir dan son lentrodiksyon avek son rezimen taler - *home care service* ki Gouvernman i peye i pou pas atraver *means test*. Ler in fini fer son *needs test assessment* parey i ete konmela i fer *Barthel*.

Ler *Barthel* i dir poudir wi in bezwen en *carer* i vin *apply* kot Lazans *ASP* konmela, ler sa nouvo Lazans i vini sa dimoun prezan i pa pou ale kot *ASP* li, i

pou al kot sa Lazans ki sipoze pe *regulate* e sa Lazans ki Gouvernman pou met an plas pou asire ki i donn sa servis.

So enn fwa ki la kot Lazans i *apply*, i pou fer sa *means test process* baze avek son *needs test assessment* ki in gannyen ki montre wi i bezwen en *carer* prezan Lazans pou determinen si Gouvernman pou peye e konbyen i pou peye. Se tou ki Lazans pou bezwen fer. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi. Onorab Pillay nou a terminen silvouple.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mr Chairman mon bezwen *press* lo la. Nou'n ganny dan *summing-up* Minis en *statement* ki'n dir nou *Barthel* pe ganny ranplase par *WHODAS*.

La nou'n ganny *PS* ki dir nou ler i fer son *Barthel*. So klarifye premyerman pou mwan lekel ki pou ganny servi dan sa konteks?

Dezyenmman an relasyon ek seksyon 10, apre ou *needs assessment as may be prescribed by law* i dir i bezwen ganny *prescribed* - mon pa'n war sa *prescription needs assessment nor the form* zot in dir nou sa pou vin apre.

Ler sa dimoun in ganny kalifye pou en *carer*. E admeton baze lo ou *needs assessment* ou'n dir poudir sa dimoun i kapab ganny sa *financial assistance* pou en *Home Care Agency* pou en *carer*, eski sa dimoun i kapab pran en *carer* etranze pou travay avek li? Ou ganny mwan la? Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Minis in lev lanmen. Minis i ava adrese.

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Wi. Mersi Mr Chair. Mon krwar mon konpran kote *Leader* Lopozisyon pe vini avek sa kestyon.

Mon krwar si en dimoun - sa in fer kler i pou en dimoun ki pa kapab, akoz pou ou al dan sa bann demars rod en dimoun aletranze, ou annan mwayen. Si ou annan mwayen ou pa pou vin kot Gouvernman pou ou vin rod sa lasistans ou al direk kot laba kot ou rod *GOP* ou fer selman parey *PS* in eksplike ou anrezistre.

Si ou santi apre - sanmenm sa labi ki ou pe vin kot Gouvernman selman ou bezwen led ou, ou bezwen led finansyel ou pe al prezantre dan sa zafer dimoun vini pou fer Gouvernman peye, nou pa pou

antre ladan - pa pou antre ladan sa. Sa Lazans pa pou antre ladan.

Akoz i *means test* i pou dir ki kantite ki sa dimoun dapre son mwayen ki i pou gannyen. I en servis ki pe donn dimoun ki bezwen ki napa sa. E vwala. I pa vedir ki aköz Gouvernman pou donner ki son standar pou desann vwala aköz nou'n anmenn Lalwa pou *regularize* pou met en standar ki i pou annan.

Mon krwar i annan en pti pe konfizyon Mr Chair si mon pa konnen *Leader* Lopoziyon i ti annan kekfwa lezot par deryer sa kestyon en lot kestyon ouswa en lot azanda, ki i anvi petet vreman fer pase.

Ouswa si zis kekfwa i pe regarde si en dimoun i kapab i pe vin *means test*, selman i oule ki Gouvernman i al rod en travayer etranze pou li, non. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi Minis. Onorab Cosgrow ou kestyon i ankor la? Be poz li.

HON WALLACE COSGROW

Mersi Mr Chair. Mr Chair mon ti annan enn, be ler bann demars pe deroule mon'n ganny 3 sepa 4.

MR SPEAKER

Non, annou retourn lo ou enn.

HON WALLACE COSGROW

Mon premye i konsern *needs assessment*. Mon anvi zot fer li kler, sa *needs assessment* la eski son labaz se *WHODAS*; savedir bann prensip *WHODAS* ki pou gid sa *needs assessment* par *HCA*?

Sa ki mon anvi zot fer li kler ladan. Aköz ler nou pe koz *WHODAS* apre nou pe koz *needs assessment*, nou ganny lenpresyon ki i annan 3 zafer me solman mon anvi zot fer li kler.

Mon dezyenm kestyon Mr Speaker i sa ki konsern sa ki pe deroule la en. Ler dizon mwan mon santi poudir mon paran i annan- mon pa kapab reste ek li en, i pe neserman bezwen *carer* li, i kapab sey fer son pti zafer me selman i reste li tousel. Mwan mon deside mon Wallace Cosgrow mon kapab *afford* pou mwan rod en etranze pou vin reste avek mon paran.

Mon'n fer tou mon laranzman priveman mon Kontra i pou en Kontra prive avek sa dimoun, *regardless* ki sa dimoun i ete ki son louvraz ki ti pe fer, ler i vini i pou bezwen anrezistre ek ou e pou *subject to your registration criteria*, kot si ou krwar poudir sa dimoun i napa en sertifika

home care then ou, ou kapab dir li pa vin travay avek mwan ki'n fer laranzman prive avek li? So si ou kapab klarifye sa avek mon silvouple. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. I annan 2 pwen. Nou a pas premye kot *CEO*.

CEO BRENDA MORIN

Bonn apre midi Mr Speaker. Mersi. Bonn apre midi tou Onorab. Onorab mersi pou ou kestyon.

Pou donn ou en pe klarifikasyon lo sa enn premye la ki i paret i annan en pe konfizyon. Ozordi i annan *needs assessment* ki'n ganny fer i apel *Barthel*, i ganny fer kot *HCA*.

Dan sa bann reform ki pe ganny fer *Barthel* pe ganny ranplase *by WHODAS* li osi i apel en *needs assessment*. Demen kekfwa nou pou vin avek en lot dan 10an, i pou *still* en *needs assessment*, so nou pe sanz *Barthel* pou met *WHODAS* li ki apel *needs assessment* ki ganny fer kot lopital laba.

Li sanmenm sa menm prosedir ki pe pase la i pe kontinyen. Savedir laba kot lopital i fer ou *assessment* apel li ki oule i fer sa *assessment* apre ou anmenn kot sa Lazans pou li fer ou *means test* parey

nou pe fer ozordi. Me zis en nouvo *tool* ki pe anmennen.

Sa nouvo *tool* i en pe pli gran, i donn en pli bon rezilta se sa sanzman ki i vini. Me selman i ti kapab reste *Barthel* li me selman nou pe servi enn nouvo *ok?* Sa lo sa enn premye.

Ou dezyenm kestyon ti si oule anmenn ou prop *carer* ou pe fer ou Kontra avek li. Ler ou pou vin anrezistre kot sa Lazans, wi i kapab gete. Si ou pe fer desann ler en dimoun i annan zis klarifikasyon dan peser, me definitivman nou war i pa kapab vin *carer*. I napa naryen pou fer ek *carer*.

Alors sa Lazans i form par dan *monitoring* i pe gete. Oubyen ou'n anmenn sa i konn fer en servis ki dan ou biznes ou, ou pe dir i en *carer*, nou pou vwar klerman i pa en *carer*.

So definitivman sa Lazans pou kapab entervenir ladan poudir oli ki in fer *carer* son kalifikasyon, oubyen wi i pa kapab fer, akoz i napa kalifikasyon ladan.

So tousala i form par sa bann *monitoring*, pou anpes sa bann labi ki'n arive kot menm dan *carer* ki dimoun prive in anmennen, i pa pe travay koman *carer* i zis ganny kasyet anba la osi. So tousala i pou form par dan sa Lazans - *monitoring*.

Me selman i byen sa ki ou'n dir wi i pou en Kontra ki ou, ou pou fer avek ou dimoun prive ki ou'n anmennen me selman Lazans pou annan en *oversight over it*. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Mon ti annan lanmen ki'n leve kote isi. Onorab Georges premye apre Onorab Arissol e apre Onorab Loze.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker anefe mon pe swiv sa dernyen kestyon. Si mon regard seksyon 6, *clause 6*.

Clause 6 i dir ki "A home care giver, not being a person concerning which a family or other arrangement outside of this Act is made, shall not provide home care without registering".

Savedir ki dan legzanp Onorab Cosgrow mwan mon al rod - i pa bezwen en etranze i kapab en Seselwa osi - mon al rod en dimoun prive, mon pa pas atraver laba aköz mon pa bezwen *means test*, mon pa bezwen zot larzan. Sa *home care giver* pa bezwen ganny register. *Under 6* i pa bezwen aköz i tonm an deor "*is not a person concerning which*" ou konpran?

So eski mon konpran zot byen, ki sa dimoun pa bezwen

ganny anrezistre, me i pou *still* ganny *monitor* anba *clause 4(f)*? *Clause 4(f) "monitor home care provided by home care givers"*. Aköz i pou *still* en *home care giver*, me i pa pou en *registered home care giver*.

E si se pa sa lentansyon, si lentansyon parey PS Melanie, William Melanie in dir, se ki tou *home care givers whether* atraver zot, atraver *the Act or separate* i ganny anrezistre, la mon krwar nou bezwen tir sa *clause* dan 6 "*not being a person*" eksetera, *so that everybody is covered*. Mersi. Premye pwen.

Dezyenm pwen *very briefly* Mr Chair eskiz mwan, mon retourn lo *long title*. Premye landrwa kot *home care givers* i dan sa tit, "*homecare*" is *one word, whereas it should be 2 words* aköz in ganny define koman "*home care giver*" dan 3 mo. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. sa dezyenm pwen mon sipoze i ase senp pou aksepte. Si *panel* napa okenn obzeksyon zis *Bills Committee* i ava note.

Lo lot kestyon *panel*. Lkel ki kapab adrese?

LEGAL DRAFTSPERSON
AMELIE NOURRICE

Thank you Mr Chair. Ok so rezon akoz nou'n enkli "concerning which a familiar arrangement outside of the Act is made" i akoz nou ti anvi par egzantp;

Si mwan mon annan mon vye paran e mon anvi just give home care without even going to the necessity sorry pou financial assistance, then I could have it without having to go through all the mechanisms konmsi ki nou'n delineate anba sa Lalwa.

Nou pa anvi en sityasyon kot if it's clear, that's it - akoz the Agency is given the power to go and monitor either when they've been registered or not. Because we're regulating home care generally. Be selman si i kler ki mwan I want to take care of my mother for example, mon kapab zis - I mean (sorry:- ok. Can I have a minute please? Ok.

MR SPEAKER

One second, si ou a zis poz nou a les Minis take over adrese e nou a regarde apre. Minis.

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mersi Mr Chair. Zis pou les Ms Amelie breathe en pti git. Mon krwar ki i pe eksplik nou la se ki ekout ankor Onorab Georges la ki i pe dir sa. Si i bezwen fer

lamannman nou napa problemm.

Me selman ki nou alor nou ti anvi, si en zafer fanmir napa larzan la, si ou anvi ekip ou vye paran ou anvi fer laranzman kot napa en Kontra, napa sa bann keksoz formel, si ou'n deside poudir ou kapab i annan ase ou pou ekip ou paran ou pa bezwen al okenn par, napa problemm. Mon mazine se sa ki nou ti pe met sa clause Onorab. Me si nou'n mal mete kekfwa petet ou ava diriz nou.

Me selman dek koman - dek konan i annan en Kontra, dek koman i annan en keksoz formel menm si ou a pe al prive ou a pe al sours sa servis lo en baz Kontra, la ou pou bezwen anrezistre. Si nou'n mal met li kekfwa petet ou ava diriz nou. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Onorab Georges eski nou'n settle pwen konsernen clause 6?

HON BERNARD GEORGES

Wi. Yes and no Mr Chair. Mon preferans mwan me mon pa konnen si se sa ki preferans panel se ki, parey PS Melanie in dir every care giver through the Act or not i bezwen anrezistre, i bezwen ganny monitored by the Agency.

Mon krwar *that the – if that is the aim*, nou bezwen e fer 2 sanzman;- enn *subject to what the legal drafts person* i ava dir nou, enn se tir sa *clause* dan 6 pou dir ki en *“home care giver shall not provide home care”* so *if that covers everybody within the Act or not.*

Me nou pou bezwen remont en pti pe dan *definition section* kot *home care giver*, *“definition of home care giver means a person who provides home care to a beneficiary.”* *“Beneficiary is defined as the person receiving home care under this Act.”* Setadir atraver ASP.

Nou bezwen tir sa mo dan *home care giver who provides home care to a beneficiary”* zis dir *to provide home care to a person, then it covers beneficiaries and non-beneficiaries as well.* Mersi.

MR SPEAKER

Letan nou ankor lo sa pwen, mon konnen mon pa sipoze pe tro antre dan deba, me si nou tir sa *clause* eski mon ti a kontan klarifye.

Eski en dimoun ki in *normal course of life* en zanfan i pe reste avek son manman son vye paran, *is giving care* eski i bezwen al anba? E si nou tir sa

eski nou pe met problem lo sa kalite sityasyon?

Sorry si mon pa anvi konplik deba, me petet *panel* ti kapab zis fer en pwen, *sorry*. Onorab Arissol eski ou ti lo sa pwen mon war ou... Yes Onorab, silvouple adrese?

HON SANDY ARISSOL

Mersi Mr Chair. Mon krwar pwen ki ou pe fer i enportan e nou pe koz sa nou de Onorab Henrie. Onorab Wallace Cosgrow in lev en pwen enportan me selman letan mon ekout Mrs Morin avek PS le pwen lesansyel.

Nou annan 2 senaryo, en senaryo kot mwan mon annan mon vye papa, mon deside pran lan *sabbatical leave without pay* pou mwan travay avek mon vye papa dan lakour aköz i mon papa. *Still* kantmenm i mon papa, mon deside al *carer* avek li mon pou bezwen al anrezistre, kantmenm i mon papa mon pou bezwen al anrezistre.

Akoz mon'n deside en sel kou apre 45an al travay en kou avek mon papa pandan lan, kwa mon anvi revanze, mon anvi bis li? Lazans i bezwen konnen ki *care* ki mon pe pran avek li koman sa dimoun aze, oubyen sa dezabilite. Sa premye.

Dezyenm senaryo i senaryo ki Onorab Wallace in anmennen mon deside mon annan mon larzan mon annan tou mon mwayen fer vini en etranze dan pei pou travay ek mon vye paran. Ou bezwen anrezistre. Ou konnen akoz mon dakor sa anrezistre, parske se la kot labi - pa pou sa dimoun ki i pe travay avek, me pou sa etranze ki mon'n anmennen. Akoz?

Letan mon deside pran mon manman anmenn li 3 mwan Australie mon annan drwa vire dir avek sa enn ki mon'n anmenn pou travay *carer* "Get sa, la i annan sa bout later ki ou war laba deryer arpan la nou'n gannyen sa met en pe mayok lo la touzour ziska ler mon vini."

Be i pa'n vin plant mayok isi li, li in vin travay *carer* avek mon manman.

Alor Lazans i bezwen konnen ki pe arive - pa zis avek sa dimoun aze oubyen sa dezabilite - me osi avek sa imen ki'n sorti aletranze in vin donn en servis dan nou pei. Alor mwan mon dakor ek sa pwen. En pti pe sa ki ou ti pe dir Mr Chair. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. *Panel* i oule fer remark la oubyen nou a kontiny- Onorab Pillay ou ankor lo menm pwen?

HON SEBASTIEN PILLAY

Mr Chair mon bezwen zis en kou ou lendilzans pou mwan dir ek *panel*. Konmsi zot reaksyon ler Onorab Cosgrow ek mwan menm nou'n komans *raise* sa pwen *GOP, it's been totally different* to ler Onorab Georges in war *where we were coming from. The point* -

(Off- Mic)

HON SEBASTIEN PILLAY

... non *it is, it is.*

Zot, zot ti pe *assume* poudir *we are trying to get at something - which is* mon pa konnen *untoward*. Nou bezwen fer zo - nou lentansyon lo la i bon. Nou bi nou se si ou annan en Lalwa ki pe *regulate home care, it has to regulate home - care period, because* -

Akoz demen - demen se *ASP* ki bezwen *foot the Bill* ler en dimoun i *fail* dan *caring*. Ou war? Dan sa konteks la - ler mon pe dir *ASP* set akoz *welfare* ki pou bezwen antre pou ede lo en kote e Lazans li i pou fer son bout lo en kote, ou konpran?

These things have to mesh together byen, *that's why* ki mwan mon an faver pour ki nou

annan sa bann lamannman kot nou tir sa “*other family or arrangements*” ki *anybody* ki pe vin Sesel, menm etranze ki pe vin *provide care* pou en dimoun i annan en *registration point*.

E i annan en landrwa kot nou kapab *monitor* ki kantite *GOP* nou pe donn dan sa sekter. Akoz *home care* i kapab vin en *field of carer* en *field of work* pou serten dimoun. Ki en *training* i ganny fer atraver *NIHSS*.

Aprè dezyenmman dan definisyon anler - *yes home care giver* i zis *somebody* ki *provide* en *care* avek en dimoun, prezan ou ava annan *beneficiary* anba ou Lalwa, *which means* ki en dimoun ki benefisye avek sa ki *Home Care Agency* pe *provide*. *I think we should go with what has been proposed*.

Me selman mon ti a kontan zis demann *panel* konmsi, pa tro pran sa ki nou pe dir avek en move lentansyon petet setou. Mersi.

MR SPEAKER

Panel? Kot nou ete la i annan propozisyon pou *amend* sa *clause*, eski nou pe pran li?

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Wi mon krwar Mr Chair. Zis pou garanti *Leader* Lopezisyon nou pa pe pran sa ki i pe dir ek

move lentansyon, i zis i bezwen fer son Kreol kler parfwa. Setou. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi. *Ok, so where are we* avek *clause 6?* Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mr Chair nou en pti pe dan, nou en pti pe parey letan ozordi, en pti pe sonm, akoz ou war *the problem is this*; ou'n lev en bon pwèn ou Mr Chair. Me si ...

MR SPEAKER

Eski mon kapab fer en pwèn lo la Onorab Georges?

HON BERNARD GEORGES

Eski definisyon *home care* i ganny modifye pou li konmsi ekskli *the normal everyday family arrangement?* Parey i dir nou “*home care means flexible and personal daily care and support outside of the normal family environment or outside of normal family relations.*”

Prezan la prezan si nou met sa, la prezan tou nou *home care* i kapab ganny anrezistre e kouver. Selman i permet en dimoun ki pe zis viv dan lakaz mon la mon'n ek mon papa toultan, mon'n soz, e mon pe kontinyen donn li son dite dan bomaten e kwi son manze. So

mon pa konnen si sa i ava ede.
Sorry. Yes Onorab Pillay?

HON SEBASTIEN PILLAY

Wi be selman Mr Speaker mon konpran ou mwan. Me selman ou, ou pe mazin en konteks kot sa *familial arrangement* kot sa manm fanmir i pe pran en bon swen avek sa vye paran.

Be natir louvraz sa bann dimoun probableman zot in bezwen deza war kantite lentansyon i pe reste avek son fiy, son garson, son belfiy e tretman ki i pe gannyen *within* sa *family arrangement* petet i pa neserman *the best treatment*.

So mon pa konnen si ou pe dir ki konmsi oule *exclude familial arrangement* konmsi e nou *focus* zis lo *home care* or nou pe dir nou, ki nou pe dir tou *home care*;- tou lenstans kot ou pe *provide* sa *care* i bezwen vin anba en *formal setting*.

Mon pa konnen mwan sa ki mon konpran ou pe dir se ki ou pe dir *sort of* met enn akote. Mon konpran *where you're coming from, I understand that*. Me selman *I'm not comfortable* petet akoz nou pe fer en Lalwa *for it*. Mon pa konnen si *CEO* i oule azout en keksoz mon war li pe ...

MR SPEAKER

CEO?

CEO BRENDA MORIN

Zis ki mon oule dir konmsi mon krwar nou pe dir menm keksoz, nou oule regulariz tou sa servis nou pe koz menm langaz nou tou. Mersi.

MR SPEAKER

Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mr Chair anefe sa Lalwa in fini *provide* ou en pe bann keksoz ki nou pe regarde la.

Par egzanp pou regard ou pwen "*familial arrangement*" in fini ganny defini. Defini egzaktaman parey ou anvi. En laranzman kot *care* pou en dimoun ki baze lo en lobligasyon moral *ok?* E ki i pa depan lo lasistans anba sa *Act*, *so that takes care of that*.

Sa ki nou'n bezwen *take care of* la se pa bann *familial arrangement* se bann "*or other*" *ok* ki en Kontra direk an deor la fanmir avek en Seselwa oubyen avek en etranze.

E mon krwar pou nou fer sa *everything* i plizoumwenn *ok'* sof ki nou pou bezwen dan 6 selon mwan dan sa *clause* ki nou ti pou tire konpletman "*not being a person concerning which familial*" nou devret tir selman

or other arrangement ok, and retain familial arrangement akoz li i tonm an deor.

Me “*or other*” which is either a contract avek en third party an deor lafanmir lokal or en third party an deor en lafanmir, etranze li i ava ganny kouver par Lazans, par lanrezistremman ek Lazans.

E si mon propozisyon finds favour avek Lasanble sel keksoz ki nou pou bezwen fer se redefinir en pti pe beneficiary akoz i pou prezan en dimoun ki resevwar “*home care under this Act*” me osi “*in an arrangement which is not a familial arrangement.*”

Pour ki home care giver i a kapab prezan pa neserman “*to a beneficiary - to a beneficiary or other person not receiving assistance under this Act*” or something like that ok. So sa ki mon oule oubliy net.

MR SPEAKER

Dan sa ka mannyer nou kapab prosede se premye ou deal avek ou amendment dan 6, nou aksepte oubyen zete. Apre nou kapab fer sa amendment dan “*beneficiary*” si sa in pase.

Mon annan mon krwar Onorab Georges i devret propoz son amannman dan 6, annou ekout lopinyon panel lo la e apre nou a ekout lopinyon

Manm lo la, e ou a konnen kote nou fini. Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

6 i senp Mr Chair, mon pe tir dan dezyenm laliny sa 2 mo “*or other*” so that it reads; “*a home care giver not being a person concerning which a familial arrangement outside of this Act is made, shall not provide home care without being registered.*”

MR SPEAKER

Thank you. Panel la en propozisyon devan nou ki mannyer zot war i ale?

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mersi Mr Chair. Mon krwar nou kapab aksepte sa propozisyon. Mersi.

MR SPEAKER

Ok. Manm? Eski Manm i lev okenn rezervasyon ki nou bezwen vote? Nou kapab aksepte? Thank you. Ok. Onorab Georges that is accepted.

Prezan nou kapab retourn lo modifikasyon ki nou bezwen, an relasyon avek sa? Mon krwar ou'n dir nou bezwen en redifikasyon dan beneficiary?

HON BERNARD GEORGES

Wi. *Beneficiary* pou le moman se selman en dimoun ki pe ganny lasistans anba *the Act*. Or nou pe *include* li osi la, nou pe osi *include* en *beneficiary* - en dimoun ki pe fer son laranzman prive.

MR SPEAKER

So ou a propoz en *wording*?

HON BERNARD GEORGES

Definition of beneficiary clause 2, clause 2. "Beneficiary means a person whose application for home care has been granted or who is receiving home care"

Nou bezwen dir "*who is receiving home care whether privately or under this Act but excluding through a familial arrangement*". Ok *that's the concept*.

MR SPEAKER

En pti pe ...

HON BERNARD GEORGES

I lour?

MR SPEAKER

En pti pe lour - wi. Mon pa konnen ki *panel* i a mazine. Me eski ou vreman bezwen sa soz "*whether privately or under arrangement*", ou'n dir "*has been receiving home care under this Act*." Sa dezyenm kategori

la lezot *arrangement* i pe *still get home care under the Act*.

HON BERNARD GEORGES

The problem i pa vin la Mr Chair, *the problem* i vin en pe pli tar lo definisyon *home care e home care giver*. Akoz *home care giver* aprezan "*it's only a person who provides home care to a beneficiary*."

Alor ki nou, nou pa anv i ki zis *to a beneficiary* akoz a *beneficiary* se en dimoun ki pe ganny *home care under the Act*. Nou anv i ki i kouer osi bann Kontra prive, me ki pa bann *familial arrangements*.

MR SPEAKER

Yes. Madanm Legal Draftsperson.

LEGAL DRAFTSPERSON AMELIE NOURRICE

Thank you Mr Chair. Ok. What if we read "means a person whose application for home care have been granted or who is receiving home care outside of a familiar arrangement which has been defined?"

MR SPEAKER

Mersi. Ok Onorab Georges. *Please repeat the wording so that everybody understands.*

HON BERNARD GEORGES

It's the definition of beneficiary. "Beneficiary means a person whose application for home care has been granted or who is receiving home care outside of a familial arrangement".

MR SPEAKER

Thank you. Panel ki zot mazinek avek sa wording? Ok. CEO in dakor. Manm any objections ek sa i fer kler? Onorab Arissol.

HON SANDY ARISSOL

Mr Chair mon anvi zis demann en pti klarifikasyon *in regards to* sa lamannman ki nou pe fer.

Sa mon retourn lo mon pwen, i vedir si mwan mon anvi demen bomaten koman Sandy Arissol travay avek mon papa, mon pa bezwen anrezistre avek zot *health care, I mean pa health care*, avek Lazans e zot pa kapab *monitor* mwan sa ki mon pe fer? Zot kapab *monitor* mwan selman mon pa ganny drwa anrezistre - mon pa bezwen anrezistre.

Be si mon pa anrezistre be eski pa i kas tou keksoz?

MR SPEAKER

Sorry annou al annord please. Minis.

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mersi Mr Chair. Mon krwar i annan en pti konfizyon.

Onorab Arrisol letan nou pe dir *familial it means* i pa travay. I pa en travay - i pa konsidere fer en travay aköz ou pe okip ou paran - i en laranzman famiyal i pa travay. Dek ki koman ou pe travay kantmenm ou fanmir, ou pou annan en Kontra, la i pou tonm ladan. E ou anrezistre ladan.

Aküz si mon pe zis ekip parey nou pe dir mon vye manman mon ekip li, mon pe okip li koman en zanfann mon pa pe anrezistre mon pa pe - I pa -

Aküz sa ki nou pe dir *lai outside of family arrangements* sa ki ou a pe dir la i pa pou tonm *outside family arrangements* aköz ou'n arete pou ou travay, pou ou ganny larzan. Wi.

MR SPEAKER

Wi. *It's getting very complicated.* Wi Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Si nou swiv largiman Onorab Arissol i annan 2 kote sa en - Enn si nou fer regilasyon vin restriktiv, *then* nou pou dekouraz manm fanmir pou pran ka avek zot vye paran.

Sa i posib, *ok*. So mon krwar se sa ki nou bezwen *avoid at all cost. But at the same*

time ki mannyer nou *deal* avek sa pwen ki ou'n *raise* vizavi *ok* mwan mon deside pran swen ek mon vye paran me selman dan plas ek li la, pe pran swen ek li mon *Amusement*, mon partou, e sa dimoun i dan lakaz e prezan lekel ki pou vini pou gete ki pe pase avek li?

That's where we have an issue. And I understand your point Minister. Lo en kote oule fer ki i posibil pou lafanmir - manm fanmir pran, *but at the same time* ou pa oule ki ler i pran *then* napa naryen ki pe arive pou *oversee* or regarde kwa ki pe pase ek sa dimoun.

MR SPEAKER

Ok nou a les Minis adrese avan apre nou ava al kot Onorab Cosgrow.

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mersi Mr Chair. Konpran konpletman sa ki ou pe dir. Be selman mon pwen se ki eski nou pa pe *over legislate* tou?

Akoz i annan parey kot Departman Lafanmir i annan en Seksyon *Elderly* li. Seksyon *elderly* kot bann dimoun i raport bann ka labi;- bann ka labi ki fanmir nenport ouswa kantmenm mon pa bezwen neserman bezwen swen kot lakour, me selman mon pe

ganny abize par Manm ou fanmir ki pe vol mon larzan sepa kwa la.

Nou bezwen met tousala ladan. mon pe zis demande kekfwa petet si nou pa - sa provizyon i pa kapab ganny - petet, petet en lot landrwa ki kapab ganny fer. Sa bann zafer fanmir kot fanmir pe abiz kanmarad, ouswa eski nou pou al met sa ladan Mr Chair? Mon pe zis demann en kestyon. Mersi.

MR SPEAKER

Wi, nou bezwen senplifye keksoz. Onorab Cosgrow ou ti pe kontinyen.?

HON WALLACE COSGROW

Yes Mr Chair, vreman senp. Mwan mon santi poudir si nou oule *monitor*, nou bezwen annan anrezistremman, *otherwise* ki mannyer ou pou konnen poudir mon egziste? *There has to be a registration process* pou ou konnen poudir mon egziste pou ou kapab *monitor* mwan.

Mon dezyenm pwen Mr Chair, i lo sa zafer *familial arrangements*. *Now*. Nou, nou pe get li koman mwan mon vini mon donn mon manman en servis *carer*.

Be i kapab annan 5 nou, 6 nou *siblings*, nou kapab ozordi

elekte ki poudir mwan mon 5 *siblings*, mon 4 *siblings* in met larzan ansanm, mwan mon aret travay i pey mwan e i fer en Kontra formel avek mwan, mon antre dan en Kontra kot i don mwan mon bann benefis tou keksoz e i vin en Kontra, i vin en laranzman travay i pa zis, i en laranzman familyal - wi.

Me dan en laranzman familyal i kapab annan en laranzman lanplwa ki ganny fer e nou bezwen fer sir nou *capture* sa. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mr Chair mon krwar dezyenm pwen Onorab Cosgrow i fasil pou *capture*. An deor sa Lalwa ou antre dan en Kontra, *it's a binding contract* ant ou bann *siblings* avek ou, ki napa naryen pou fer avek *home care*.

I egzakteman parey ou kapab antre dan en Kontra pou ou al koup gazon ou papa tou le Mardi apre midi e ganny peye. *So I don't think that's an issue.* Me son premye - son premye i en pwen mon krwar ki nou devret adrese e sa se pwen *does monitoring*: ... eski ou bezwen anrezistre pou *monitor*? Premyerman mon pa krwar ki

nou bezwen aköz mon pe al propoz en solisyon.

E dezyenmman mon krwar ki i enportan pou annan en *monitoring* menm ler napa lanrezistreman. E sa ki mon pe propoze se anba definisyon "*beneficiary*" aköz tou bann *beneficiary*, pardon, *sorry*, eskiz mwan.

Anba "*functions of the Agency* kot i met *monitor 4(f)* "*monitor home care provided by home care givers.*"

Mon ti ava sizere nou azoute "*including under a familial arrangement*". *So that means that you can monitor everybody including family matters.* Sel problemn se *how do you know, well obviously* ou pou ganny en rapor ki i annan en dimoun ki pe ganny maltrete *or whatever and you'll be able to do it that way.* Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Wi, mon krwar si ou fer li koumsa, si dan sa *monitoring* montre, poudir i annan en labi oubyen en keksoz, *obviously there are the laws* kot ou kapab raporte, *take action.* Panel, eski zot krwar sa i *meet zot criteria*?

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Wi Mr Chair i *meet*. Parey selman mon pou repete Mr

Chair, i annan en Seksyon *Elderly* kot Departman Lafanmir, ki i osi fer son *monitoring*. Li osi *deal* avek sa bann ka, kot fanmir, nenport kwa ki i redwir labi nou bann *elderly* an zeneral. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi. Annou gete si nou kapab dakor avek sa *amendment to clause 4(f), is that right*, Onorab Georges, *what is the wording please?*

HON BERNARD GEORGES

The wording Mr Chair, "se after the word 'givers' and before the semi column to insert including "under a familial arrangement".

MR SPEAKER

Mersi. Mon krwar sa i meet en pe bann kestyon ki Manm in leve.

HON BERNARD GEORGES

"Comma including under a familial arrangement." Mersi.

MR SPEAKER

Panel i dakor? Manm nou kapab aksepte sa? Mersi, thank you.

Lo kote Onorab Loze, ou ti'n lev lanmen avan, eski i en diferan pwen? Mon krwar nou'n *settle* sa enn.

HON JOHAN LOZE

Mr Speaker *it's been exhausted*. Pwen ki mon ti pe al leve in ganny *taken cared of by* Onorab Georges. Mersi.

MR SPEAKER

Thank you. Onorab Naidu move on please.

HON SATHYA NAIDU

Lo clause 6, sub 4(b) it should read as follows, "Reject the application where the Agency is not satisfied that the applicant meets the requirements of this Act". So prior to applicant "does not" is removed and meets with an "s".

Part 8. "A person aggrieved by decision of the Agency made under section 5 may appeal against is being inserted," such decision to the Appeals Board".

On page 10 clause 9(b) it should read as follows. "Enable the beneficiary to lead the best life possible and to remain fit and active". So "for a longer period" is removed.

MR SPEAKER

Onorab Cosgrow?

HON WALLACE COSGROW

Mersi Mr Chair. Mr Chair mon napa en problemm avek sa lamannman ki'n ganny fer. Me

mon annan en konsern. Mon krwar ler mon'n fer mon lentervansyon boner, mon ti annan en konsern lo sa "responsibilities of home care givers" being in the body of the main Act. Mon ti pe mazine ki i annan posibilite ki sa bann responsabilite i ogmante, i sanze e ki ou tir li la, nou met li dan en preskripsyon.

Konmsi Minis i kapab fer en S.I e met sa bann responsabilite ladan. Mon pa konnen ki lezot Manm i panse. Akoz mon pa krwar ki si demen nou anvi nou bezwen amann sa nou bezwen anmenn Lalwa devan Lasanble e fer en prosedir. Ou konpran? Mersi Mr. Chair.

MR SPEAKER

Mersi. Sa ki ou pe dir i sanz kontenir Lalwa ase avek signifikans. Me mon a les *panel* adrese.

LEGAL DRAFTSPERSON
AMELIE NOURRICE

Thank you Mr Chair. So sa section 9 li is just a general provision to give a general idea of what the responsibility of a home care giver is. So si ou get anba dan sub section 2 just below, then we say "we are going to issue standards basically to give effect to the

general provisions under section 9. " Thank you Mr Chair.

MR SPEAKER

Thank you. Fotespere Onorab Cosgrow i kapab aksepte sa. Onorab Aglae.

LEGAL DRAFTSPERSON
AMELIE NOURRICE

Yes. And yes, this would be promulgated by regulations. Thank you Mr Chair.

MR SPEAKER

Thank you Madam. Onorab Aglae ou ti pe lev en pwen ou?

HON EGBERT AGLAE

Wi Mr Speaker mon ti'n lev lanmen depi taler. Mon ti oule klarifikasyon avek *panel* devan.

Anliny ki zot pe sanz *format* pou servi sa WHODAS, mwan mon oule konpran aköz. Avan (*relax* ou) aköz i enportan, i en zouti enportan sa, zot pe sanz formil. *Barthel was a simplified form, WHODAS i annan 3 versyon e i annan pei ki li i adopte en hybrid version.*

Eski prezan konversasyon, sirtou avek *Health Care Agency* in ganny fer, aköz sirtou *at clinical level*, sirtou avek WHO i en pti pe pli *in-depth*.

Eski bann *Health Care Professional* laba, zot in pare

pou zot kapab antreprann sa, dan sa *WHODAS* li menm? Akoz i en pti pe pli kompleks ki en form *Barthel* li. Sa ki mwan mon anvi konnen.

MR SPEAKER

PS?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Mersi Onorab. Wi Onorab, *Health Care Agency*, aktyelman in annan en kantite konsiltasyon avek bann Konsiltan *WHO*.

E la aktyelman i annan en *survey* ki pe fini ganny konplete, zisteman an servan pe teste sa *tool WHODAS 2.0* ki pou parey mon'n dir lo komansman, i pe teste fonksyonnalite sa dimoun.

E alor *once* ki sa *survey* i fini ganny fer la, i annan anviron 300 dimoun pe ganny teste avek sa *tool*. E *WHO* in fini donn son laprouvasyon, e Minister Lasante in fini donn son garanti, son laprouvasyon, ki sa pou ranplas *Barthel index*. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Wi Onorab?

HON EGBERT AGLAE

PS mon konpran ou mwan. Prezan eski ou pe dir mwan ki apre sa, akoz souvandfwa nou

pri avek bann lenstriman enternasyonal. Eski nou, nou pou bezwen rate enn ki *suit* nou *needs*?

Akoz pa tou keksoz ladan, ler mon pe gete ki relevans avek nou. Se sa ki i annan serten pei li i adopte *in between* sa 3 versyon ki i annan en *hybrid version*. Sa ki mon anvi konnen. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. *PS* ou kapab adrese nou a terminen avek sa pwen.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Yes Mr Chair. Se sa rezon pe fer sa *pilot*, pe teste. E *once* ki in fini teste *HCA* pou ganny donnen kwa kisisa egzakte man pou bezwen servi. E se sa rezon ki ansanm ek sa, sa *needs assessment* i vini enn fwa ki sa *tool* in fini ganny aprouve pou ganny servi Sesel. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Byen. Onorab Naidu ou a kontinyen zis *next point*.

HON SATHYA NAIDU

Lo *clause 10 sub (3) part (a)* *should read ...*

MR SPEAKER

Sorry. Eskiz mwan mon bezwen aret ou. Onorab Bistoquet in lev

lanmen ou ti lo en bann pwen ki nou'n leve?

HON ROSIE BISTOQUET

Mersi Mr Speaker. Bonn apre midi. Lontan mon'n lev mon lanmen Mr Speaker depi ler ti pe diskrit lo *Barthel* kekfwa ou pa'n war mwan.

Mwan mon dan sa *clause* (5) la, non i pa (5) i 6(5). Mon ti oule demann en kestyon lo la “*certificate of registration shall be valid for a period of 3 years.*”

Apre *subject to section 7* “*may upon application to the Agency be renewed*”. Mon ti oule konnen akoz 3an, ki zistifikasyon pou 3an? Apre eski pou annan nouvo konpetans ki pou ganny devlope pou sa dimoun antre anba la pou li kapab fer son servis? Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. *Panel* lekel ki kapab adrese? PS.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Parey nou'n dir Minis in dir bomaten i pou premye Lalwa pou entrodwir sa Lazans. I pou annan son *standard of care, level of care* ki pou ganny devlope anba regilasyon.

Enn fwa sa in ganny fer o firamezir kot i bezwen *improve*

lo la i ava *improve*. Me pou donn 3an pou donn en lespas letan, ki enn fwa ki en dimoun in anrezistre ki si i annan *training* ankor parey *professional development* ki i bezwen fer zisteman pou *upgrade* li, i ava annan letan avan ler pou li re anrezistre. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Wi Onorab.

HON ROSIE BISTOQUET

Sorry en, anba menm seksyon si par egzanp zot pe ganny en *live-in carer* ki en *expat*, eski i bezwen son *GOP* i tourn kot li apre pou li re *apply* ankor ouswa akoz i pou 3an, ki pozisyon i ete la? Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. PS ou annan en repons pou sa?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Bann keksoz *GOP* vreman pa nou, pa Lazans annefe ki sipoze pe *deal* avek *GOP* li, se Departman Lanplwa.

Me i ava annan bann kondisyon mon mazine ki Departman Lanplwa letan Lazans pou'n komanse i bann keksoz administrativ ki Lazans i ava diskrit avek Departman Lanplwa kot i konsern servis *carer* be pou lemoman la le nou

bann diskisyon ki nou'n fer nou pa'n antre dan zafer *GOP*. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi. Onorab mon sipoze ou kapab satisfè avek sa, akòz si en *GOP* i pou 2an *obviously the renewal of the GOP will come first and then* apre 3an *the renewal of the certificate*. So mon krwar nou kapab kontinyen avek sa.

Onorab Naidu nou ti'n ariv lo seksyon 10 mon krwar.

HON SATHYA NAIDU

Wi, lo paz 10. *Clause 10 part 3. "The Agency may upon evaluation of the application (a) grant the application.", (b) "impose" so nou pe tir "attach conditions prior to granting the application"*.

MR SPEAKER

Thank you. Next.

HON SATHYA NAIDU

On page 11. Mr Speaker anba Order 72 mon pe bouz en lamannman e nou bezwen waive sa 72hours period, so I require your guidance.

MR SPEAKER

Mon krwar sa *72hours notice* avek letan ki nou'n gannyen pou travay lo sa *Bill*, mon krwar

nou bezwen konsider bann amannman.

Selman mon a zis dir nou pa pou kapab fer en long deba endefini lo soz, si i annan en amannman dek ki ou'n eksplik li nou a kapab annan en sanzman lide e apre vote. *Yes go ahead with the amendment* Onorab. *Sorry yes* Onorab Pillay wi?

HON SEBASTIEN PILLAY

Mr Speaker *I'm a stricter for procedure*. Nou bezwen ganny en *suspension of 72hours*. *The Bill is not an Emergency Bill as defined by the Constitution*. *The Bill* in vin kot nou an retar wi, napa problem ek sa.

There is no issue pou move an amendment but we must get a suspension of the Standing Order. So Onorab i a *move for a suspension of the Standing Order* i a ganny segonde, Lasanble i ava vot lo la *then he would present his amendment*. Mersi.

MR SPEAKER

Thank you. Non, non. Annou, sorry annou pa antre dan definisyon *emergency*, annou zis *take the fastest way which is to move the amendment, get it accepted or not if that is the case and then we can move*. Onorab Naidu.

HON SATHYA NAIDU

Mersi Mr Speaker. *So I require your guidance, so I read the amendment and then move or move the amendment and then we'll take a vote?*

MR SPEAKER

Onorab Georges, i a eksplik ou. *You move first, yes Onorab Georges.*

HON BERNARD GEORGES

Yes Mr Speaker. *Let me make the Motion Mr Speaker. Selman avan ki mon make the motion this is an Emergency Bill, that's why it's being passed. So quickly. But let's not go into that.*

Anba Order 97(1) mon move pou ganny ou permisyon Mr Speaker to suspend Order 72(1) to allow the person presenting the amendment to move an amendment, malgre ki 72hours pa'n ganny donnen pou son amendment. Mersi.

E pandan ki mon la, mon ava move osi pou okenn lezot amannman ki i anvi anmennen dan sa konteks pou osi sispann Standing Orders. Mersi. Reste trankil.

MR SPEAKER

Dan en sel Mosyon. Mosyon a ganny segonde silvouple. Onorab Woodcock.

HON WAVEL WOODCOCK

Motion seconded Mr Speaker?

MR SPEAKER

Manm a vot lo la silvouple. Manm ki an faver? Mersi. Manm ki kont? Mersi. Lo Mosyon pou *waive 72 hours requirement* pou en amendment. 16 Manm in vot pour, 0 kont, 9 abstansyon. Mosyon in aprouve.

Onorab Naidu prezant ou Mosyon, ou amendment.

HON SATHYA NAIDU

The amendment being proposed anba clause 11, insertion of subsection 3 initially should read "nothing in the section prevents a home care giver from providing home care to more than one beneficiary".

Nou anvizaze elarzi sa provizyon e se sa ki pe al ganny propoze;

"Notwithstanding any provisions of this Act, a home care giver may provide home care services to more than one beneficiary or person provided that the services are provided under a contract of private agreement which the Home Care Agency shall have previously approved".

Is the panel ok with that proposition?

MR SPEAKER

Wi. Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Ou war Mr Chairman *that's why* mon'n dir prosedir i enportan. Mwan dan mon versyon i annan "*nothing in this section prevents home care giver from providing home care to more than one beneficiary*".

Now the amendment has changed, where is the amendment that has been changed, why has it not been circulated? Ou vwar nou bezwen fer keksoz onnetman.

MR SPEAKER

Ok annou les Onorab Naidu ...

HON SATHYA NAIDU

Wi, zisteman Mr Chair, lamannman pe ganny propoze e mon pe swiv. Si fodre anmenn en Mosyon anba *Order 47* baze lo lamannman ki'n ganny bouze - si fodre nou anmenn en lot lamannman pou bouz en lamannman. Mon krwar pa i pou annan en problem, *we can follow procedure which is required*.

MR SPEAKER

Mwan. Mon war li koman en Mosyon *to amend an amendment. Is that correct?*

HON SATHYA NAIDU

Yes Mr Chair.

MR SPEAKER

Ok so yes Onorab Pillay?

HON SEBASTIEN PILLAY

Non, mwan ki mon zis dir ek ou, mwan mon napa problem *move these amendments, because* ou annan ou 8mil dimoun ki ganny afekte par provizyon sa Lalwa.

So nou pa kapab initilman retard li, *but at the same time* mon oule ki i al lo rikord prosedir Lasanble ki sa bann prosedir pe ganny servi ozordi. Pour ki demen mon kote latap ki dan minorite si i fer li, mon pa ganny problem.

Prezan mwan ki mon pe dir Onorab mon annan en versyon en *track version* devan mwan, dan mon *track version* sa ki ou pe dir lir napa. *Yes but that's the point, an amendment to an amendment* nou bezwen ganny *notice of it!* Non ou pa kapab:-

MR SPEAKER

Onorab *hold on a second*. Nou ti pe. *Hold on please*. Mon ti pe rod sa seksyon dan *Standing Orders* ki koz lo *amendment to an amendment*. Me selman

petet lezot Manm ki pli familye.
Onorab Georges wi?

HON BERNARD GEORGES

Yes Mr Chair. *In fact* Mr Chair sa ki'n arive la se ki i annan en amannman ki'n ganny *table* e ki nou tou nou annan dan nou *track version*.

E sa i normal, ou'n donn permisyon, anfen nou'n vote pour ki sa amannman i kapab ganny anmenn, malgre ki 72erdtan pa'n ganny donner. La prezan sa ki sa Manm ki pe *move* sa amannman i anvi fer, i anvi *amend the amendment*, e pou li kapab fer sa i bezwen al anba *Standing Order 73(3)*.

Amendments to amendments ki dir “*Orders 45, 46 and 47 shall apply to debate on amendment to Bills with the substitution of the word clause for the word motion*” eksetera.

So ler nou retourn lo 47 nou war *amendments to amendment* e i dir ki “*an amendment to an amendment may be moved at any time after the question, upon the original amendment has been proposed*” which you have and before it has been put which you haven't done yet, akoz nou pa ankor vot lo la.

So therefore Onorab Naidu i parfetman *within his rights* anba *Order 73(3) as read with*

Order 47 pou li *move en amendment to an amendment*.
Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Onorab Pillay mon krwar sa prosedir i kler, wi.?

HON SEBASTIEN PILLAY

Non, Mr Speaker nou tou nou konnen sa prosedir pa kler, *what is being done is an abuse of the Standing Order*.

Premyerman Onorab in *move* son lamannman *as the representative of the Bills Committee*. Now *as a representative of the Bills Committee* i reprezant tou lede kote latab lo *Bills Committee*, which means i sipoze pe reprezant lamannman tou lede kote latab lo *Bills Committee*. That's the report of the *Bills Committee* ki i pe lir.

So ki mannyer i kapab pe *move* en lot lamannman lo en lot lamannman?

Dezyenmman i pa ankor ni menm eksplik son lamannman, *the question hasn't not been put* - nou pa ankor i konnen son lamannman *and then suddenly* i pe *move* en lot lamannman. Eksplik nou akoz ou bezwen? At least annan respe pou Lasanble, kot nou eksplik Lasanble akoz zot pe *move* en

lamannman lo lamannman ki ou pe fer.

E trwazyenmman eski koumsa ki nou prosede lo dernyen zour travay? *Come on.* Nou bezwen konpran - konmsi, nou, nou bezwen ganny respe pou nou konnen akoz ou pe *move*, ou'n dir nou "*nothing in this section prevents home care giver from providing home care to more than one beneficiary*", sa lamannman in sanze. So ou eksplik nou akoz ou lamannman in sanze.

Even the first amendment pa'n ganny eksplike. Ou konpran? *So come on* aret abiz prosedir Lasanble.

MR SPEAKER

Non, non. *Anyway* mwan mon pa santi poudir Onorab Naidu pe abiz prosedir, akoz mon krwar in swiv. E si mon kapab, Onorab Naidu petet in ariv en pri konfizyon akoz i ti pe prezant rapor, me apre in prezant en amannman dan son non.

E mon pa'n tann li dir poudir sa i en *Amendment Bills Committee*. So Onorab Naidu oule adres ou amannman ki ou'n propoze?

HON SATHYA NAIDU

Wi Mr Chair. Malgre ki wi se *Bills Committee* ki'n diskite, in

tonm lo en lagreman se mwan ki pe bouz sa lamannman finalman.

E pli boner mon ti'n site poudir *the scope is being extended* e i aparet Onorab Pillay pa'n ekout byen sa ki mon dir.

So an relasyon avek *clause 3 sub (3)* "*nothing in this section prevents a home care giver from providing home care to more than one beneficiary*". You want to extend the scope to cater for private agreements as well. So i pou lir *comme swivan*; "*notwithstanding*" dan plas ki devan nou la.

"Notwithstanding any provisions of this Act, a home care giver may provide home care services to more than one beneficiary a person provided that the services are provided under a contract or private agreement which the Home Care Agency shall have previously approved".

MR SPEAKER

Thank you. Mon krwar son amannman i kler mon pa konnen si lopinyon, *yes we can have a point of view on the amendment.*

HON SEBASTIEN PILLAY

Mr Chairman *but this is not clear. I don't think this is even in*

line with what the panel intended. Akoz ler mon'n ekout Minis that wasn't the intent. So what is going on exactly?

Petet *panel* i kapab klarifye *whether this was discussed* avek zot avan. Mersi.

MR SPEAKER

Ok. Ou pe al lo *merit of the amendment*, nou kapab al lo *panel* pou regarde? PS Melanie.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Mr Chair si nou pou *go according to the amendment* ki ti ganny fer avek *Bills Committee* yer, sirtou si kot i konsern bann *contract* ki pe ganny fer *between at the beneficiary* avek sa *home care giver* ki tonm anba *Agency*.

Sa ki deza la ki'n ganny met dan (3) i kler. Akoz *agency* li menm i pa sipoze pe antre dan *private contract* avek bann dimoun an deor par egzanp bann dimoun ki al fer zot laranzman an deor rod zot *carer* parey taler nou ti pe dir, sa i zot laranzman.

Sa ki *Agency* i konsernen avek ki sa *home care giver* i anrezistre. i pa pou antre dan laranzman Kontra sa dimoun an deor, ki al rod son *private carer*. I pou ede *facilitate, draw up* sa Kontra avek sa *care giver* avek sa aplikan ki benefisyè

anba Lazans, pou li ganny lasistans peyman avek Gouvernman. Sa ki mon ti anvi fer li kler.

Me selman atraver Lazans si i annan en *home care giver*, i kapab travay avek en lot *beneficiary* ki pe ganny lasistans atraver *the Agency*. Parey in ganny mete la dan sa enn clause me i pa pou bann Kontra prive.

So otomatikman si Lazans ki pou donn li en lot *beneficiary* pou travay avek, Lazans pou fasilite sa Kontra *between* li avek sa lot pou permet li travay avek sa lot *beneficiary*. Mersi Mr Chair.

HON SATHYA NAIDU

Mersi Mr Chair. Mersi pou ou klarifikasyon ki PS William in donn nou e so nou ava al avek sa lamannman inisyal ki ti'n ganny propoze dan plas sa lot.

An relasyon avek *clause* 12, lot propozisyon se-

MR SPEAKER

Nou annan en lamannman la. Ou'n retir, si mon konpran byen ou'n retir ou amannman prezan ou? *So we have to go back to the original amendment?*

HON SATHYA NAIDU

Back to the original amendment.

MR SPEAKER

E nou bezwen desid lo la. Mon krwar si mon kapab propoze ki si i annan en Manm ki annan en *point of view* lo sa *amendment*, nou kapab ekoute e apre nou kapab vot lo la. Onorab Pillay wi, ou lo la ou?

HON SEBASTIEN PILLAY

Non, Mr Speaker. Mon ti pe zis propoze ki anliny avek *Standing Order* i fer en *motion to withdraw his amendment to the amendment e keep the amendment as it was originally*.

So akoz in fini pas son Mosyon *to his* in fini pas son *second motion* in fini amann sa la. So i pe *withdraw* son *amendment*.

So ki i fer i *move en motion to withdraw his amendment to the amendment and then* nou vot lo lamannman ki'n ganny propoze ladan *or we vote to the Bill as amended as was agreed* avek sa lamannman ki deza ladan. Selman *we need a motion for withdrawal* akoz nou annan en lamannman ki *standing* la.

MR SPEAKER

Wi. Annefe Onorab Pillay i annan rezon akoz i dir ou *Order 48 a notice of motion or amendment may be withdrawn at any time before it is moved*.

Me (2) i dir *“after the question on motion, or amendment has been proposed the motion or amendment shall be deemed to have put to the possession of the Assembly and may only be withdrawn with the leave of the Assembly.”*

So nou pa ti ankor segonde. *Ok sorry*, nou pa ti ankor segonde oubyen vote alor Onorab Pillay *the notice of amendment is being withdrawn before it is moved. Thank you*. So Onorab Naidu i kapab kontinyen avek sa amannman ki la.

HON SATHYA NAIDU

So nou pou al avek *clause 11*.

MR SPEAKER

Wi. *You are still on the amendment* Onorab Naidu. Yes Onorab Henrie?

HON GERVAIS HENRIE

Wi Mr Chair, mersi. Bonn apre midi tou dimoun. Mon annan zis en klarifikasyon byen lo sa *original 11(3)* ki *the original amendment*.

Akoz *beneficiary* mon pe konpran dimoun ki anba sa Act ler i dir *“nothing in this section prevents a home care giver from providing home care to more than one beneficiary”*. I kapab travay ek 2 dimoun.

Be prezan son *financial assistance, because the concept of ou pa kapab ganny plis ki - well* apel li sa ler apel li saler apel li *whatever*, dan konmsi plis ki enn *who will pay for the additional beneficiary?* Mersi.

MR SPEAKER

PS wi?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Sa lot *beneficiary the additional* i bezwen enn ki'n kalifye avek Lazans pou li ganny lasistans *carer*.

So i kapab annan sa dimoun ki pe travay dizon en legzanp 5erdtan avek en premye *beneficiary*, en dezyenm ki kalifye petet pou 3erdtan lasistans avek Lazans, sa enn premye i kapab travay avek sa enn dezyenm. *The financial assistance* i pou sa *beneficiary* ki kalifye sa *means test*.

So Lazans i ava pey sa *care giver* pou travay avek sa dezyenm *beneficiary* dapre Kontra, dapre son bezwen ki a ganny *drawn up*.

So i pou *from* Lazans, akoz sa dezyenm *beneficiary* in kalifye pou li ganny lasistans finansyel avek Lazans, apre ki in kalifye pou li ganny en *carer* atraver son *needs assessment*. Mersi.

MR SPEAKER

Thank you. Wi Onorab Henrie?

HON GERVAIS HENRIE

Zis en pti pwen vitman;- savedir dizon en *care giver (a)* i travay *half day* avek en dimoun 7er bomaten ziska 11er. Sa *care giver (a)* i al travay avek en lot dimoun apre midi 3er ziska 6er.

Apre sa menm *care giver (a)* i kapab aswar travay avek en trwazyenm *beneficiary* ki kapab sorti avek - *I don't know* par lao R10mil *as long* ki i pe travay e pe fer tou bann keksoz selon Lalwa i demande? *Ok*, mersi.

MR SPEAKER

Panel mon krwar in *nod*. So Onorab Georges ...

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. En lot legzanp mon mazine se si i annan 2 vye ser par egzanp ki pe reste ansanm enn;- tou lede i kalifye enn i *mobile*, me i *still* bezwen en *home carer*, lot i *capacitated* e i bezwen en swen diferan, *the same care giver* i kapab donn mwayen an 2 peyman avek sa 2 dimoun.

But that was not the reason mon'n demann ou laparol Mr Chair. *Given that - given that* eski nou devret *limit clause (3) to nothing in this*

section, prevents a home care giver or nothing in this Act because there may be other places in the Act.

Alor mon ti ava sizer en *amendment to the amendment to read “nothing in this Act prevents a home care giver from”* premyerman.

E dezyenmman mon ti ava propoz en *simple amendment* mon pe regard 11(1). *“The Agency shall allocate home care givers to a beneficiary”, I think it’s probably better to say “shall allocate a home care giver to a beneficiary”.* Mersi.

MR SPEAKER

Be annou pran *amendment (3)* avan i fini ek li apre nou kapab al lo 11(1). Dakor? PS wi, in lev lanmen.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Mon anv zis ganny klarifikasyon avek lo sa ki Onorab Georges in dir, nou konnen nou pe koz bokou lo konsernan sa enn Act ki *The Home Care Agency* pou pe *manage*.

Si mon pe konpran byen letan ou pe dir *outside this Act*, eski ou pe anpes en dimoun ki annan en Kontra avek en *beneficiary* ki tonm anba Lazans al travay dan prive? Eski sa? Petet mon'n mal

konpran ou. Sey eksplik nou. Mersi. Klarifye *please*.

MR SPEAKER

Mersi. Mwan mon anv zis ki nou pa limit sa provizyon ki en dimoun i kapab azir pou 2 *beneficiaries or more* senpleman *to section 11*.

Mon anv ki i *range across the whole Act*. Akoz i posib ki dan en lot landrwa dan Act mon pa konnen nou napa letan pou vwar, ki i annan en restriksyon. So mon oule ouver li pou fer li kler ki *even if there is something else which contravenes this or contradicts this*, en dimoun i kapab donn *care two or more beneficiaries*.

So nothing in this Act prevents a home care giver as nothing in this section. Mersi.

MR SPEAKER

Ok. Ou pe fer en amannman lo en amannman, so nou bezwen pran tou lede separe oubyen nou kapab pran sa koman en senp amannman?

HON BERNARD GEORGES

En senp amannman si *panel* i dakor dapre nou prosedir.

MR SPEAKER

Ok. Panel Onorab Georges pe propoze sanz *“nothing in this*

section” to “nothing in this Act”, correct?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Wi Mr Chair. *Agreed. Ok. So can we prezan panel* osi in dakor. Sa *amendment* la in enn ki *Bills Committee* in dakor avek *panel*? So nou ava kapab aksepte li si manm pa *raise objection*. Onorab Cosgrow.

HON WALLACE COSGROW

Ya Mr Chair. Mr Chair mon napa en *objection* lo sa amannman - mon annan an konsern mon oule leve lo sa seksyon la. Ler nou pe get *11(2)* i pe koz,

“in allocating a home care giver to a beneficiary, the Agency shall have regard to the extent of the beneficiary’s needs”.

Now nou pe koz lo *needs of the beneficiary*, me napa landrwa ki koz lo- Mon anvi antre lo la letan nou antre lo Kontra en? Me solman mon krwar ler nou'n tann Onorab Henrie koz lo sa zafer i kapab travay ek enn, ek 2 apre aswar al ek en trwazyenm. konmsi pou mwan mon komans konsernen. Kote ki kondisyon lanplwa i antre la anndan?

Sirtou par egzantp *working hours* en dimoun, *overtime*? Mon konpran nou dir si en

dimoun i anvi al travay i al travay, me solman i *still* bezwen kapab ganny proteze, i *still* bezwen kapab protez son lekor osi kont *over work*. So mon pa pe war kote sa i antre ladan.

E mon pou antre en pti pe ler ou pou antre dan Kontra akoz mon konsernen ek sa seksyon Kontra en. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi. *PS* ou dan en pozisyon pou klarifye son konsern?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Mr Chair nou oule asir Onorab ki letan Lazans pou vin an plas, i pou met tou sa bann keksoz administrativ pou asire ki en *care giver* i pa *over work*. E bann keksoz ki annan pou fer avek Lalwa Lanplwa i ganny respekte dapre kad Kontra ki ganny fer. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. *ok*, nou'n aksepte *section (3)* mannyer in ganny propoze. Nou a kapab kontinyen. Onorab Naidu, *next point*?

HON SATHYA NAIDU

Lot clause se clause 12.

MR SPEAKER

Yes Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mon ti'n fer e propozisyon amann 11(1).

MR SPEAKER

Ah wi.

HON BERNARD GEORGES

"Shall allocate a home care giver to a beneficiary" aköz dan 11(2) nou koz *"to a home care giver to a beneficiary"*. Mon pe zis align enn avek lot.

MR SPEAKER

Yes, thank you. Mon krwar sa i straight forward. Panel? Minis in nod, so nou kapab aksepté sa. Lo kote panel, Manm yes napa okenn obzeksyon. Ok.

Onorab Georges ou'n fini ek sa? Onorab Naidu.

HON SATHYA NAIDU

Ok, Mr Chair. On to clause 12 en lot lamannman ki pe ganny propoze se sub (4) insertion: -

"Where a beneficiary is subjected to medical examination after the conclusion of a contract under subsection (1) and the medical or health professional determines a change in the beneficiaries condition, the contract may be amended to reflect the new needs assessment report issued

by that medical or health professional".

MR SPEAKER

Zis avan nou al pli lwen zis en pti kestyon, a change in a beneficiary's condition does it mean beneficiary "ry's"?

HON SATHYA NAIDU

Yes, that's right.

MR SPEAKER

Ok so that's, in korize ok. Well, nou pe konsider sa clause, sa panel premye wi? Panel ti en keksoz ki ti'n dakor avek lo la non?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mr Chair, *may I?*

MR SPEAKER

Yes PS.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mon pa konnen letan mon tann Onorab Naidu pe lir, in dir *"may"*, me selman dan amannman la pe dir *"shall be amended"* byensir si i devret reste *"shall" not "may"* en.

MR SPEAKER

Wi annou *stick* avek sa manman ki lo papye la, *"shall"* Onorab Naidu. Yes Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Mon krwar mon'n tann Onorab Naidu fer enn de pti sanzman

Dan *beneficiaries condition* in dir “*the contract may be amended based on*” epi in, i annan en lot sanzman la mon krwar ki in lir, mon krwar i pe propoz en *amendment to an amendment* ankor. *Can we hear that?* Akoz mwan ki'n ed li avek sa re formilasyon Mr Chair.

MR SPEAKER

Eski ou ti pe fer en lot amannman, oubyen ou'n zis mank mannyer ou'n lir Onorab Naidu?

HON SATHYA NAIDU

Mr Speaker mon ti pe lir baze lo lasistans ki mon'n resevwar avek *LGB* e mon ti'n panse poudir ki i pa ti pou en lamannman ase sibstansyel, pou nou pas lo en lamannman lo en lamannman. Me si fodre nou fer sa nou a fer li.

MR SPEAKER

So i pa pe propoz en nouvo amannman. *So in other words the wording there is what we aware considering?* Yes Onorab Georges.?

HON BERNARD GEORGES

Wi si Onorab Naidu i donn mwan son *words* sa ki in lir, akoz i pa'n lir parey i devan nou. Onorab Naidu i pa'n *move this amendment* apre *move an amendment to an amendment* in al direk dan son *amendment*. *So we can't follow.*

Si i dir nou in dir *the beneficiary's* e mon ti'n ed li avek “*y's*” *condition the contract in dir “may”* apre i annan en lot sanzman. *Can we have that change please?*

HON SATHYA NAIDU

Ok. Be amended to reflect.

MR SPEAKER

So i annord avek sa ki- Onorab Pillay?

HON SEBASTIEN PILLAY

Be mwan mon annan en problem la mwan. Mwan mon pe swiv sa ki devan mwan *which is the report of the Bills Committee.*

Konmsi nou pa kapab kontinyen zis fer sa *and then* zis aksepte ou pe fer sa, ou kapab demen sanz en keksoz pli sibstansyel e mon pou bezwen aksepte. Mon pa dakor ek sa!

So si i konnen poudir i annan lamannman ki ganny propoze, *then* nou *rewrite* lamannman.

Nou pa kapab vini nou annan en keksoz ki'n ganny agree be pa vo lapenn mon anvoy mon bann Manm lo *Bills Committee*, mon aret anvoy zot *as of next year*. Si mon pou fer en lamannman pou tonm dakor ek *panel and then* pou vini pou vin sanze.

Now dan sa konteks ki la i pa sibstansyel mon dakor, *but if you change something substantial* mon pou zis bezwen aksepte? *And in fact even you should not be accepting it.* Lasanble in ganny en prepozisyon lamannman - si i annan sanzman dan sa *wording panel* i ava diskite parey, nou'n dir *panel* diskite?

Annou gete ki pou arive so nou *move* lamannman e i ava sanze nou ava ganny diskisyon *otherwise* get sa ki nou pe fer la. Konmsi annou respe tou Manm dan Lasanble. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. Eski mon'n konpran byen, nou pe reste avek *amendment* ki'n ganny propoze par *Bills Committee*? Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

Onorab Naidu ava *move* lamannman ki'n tonm dakor avek *Bills Committee*. Enn fwa ki in fer sa mwan mon ava

demann permisyon *to move amendment to the amendment* Mr Chair. Me nou pa ankor ariv la.

MR SPEAKER

So premye lamannman ki'n fer par *Bills Committee*. *Is the wording that we have before us faithful to the amendment?*

HON SATHYA NAIDU

Mr Speaker mon ava lir lamannman ki'n ganny propoze par *Bills Committee*. E *it should read as follows*;

“Where a beneficiary is subjected to medical examination after the conclusion of a contract under subsection (1) and the medical or health professional determines a change in the beneficiary’s condition, the contract shall be amended, based on the new needs assessment report issued by the medical or health professional.

MR SPEAKER

Ok. So that’s the amendment before us. Ok prezan sa amannman i la pou Manm konsidere. Onorab George si anvi propoz en amannman lo la.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. Anba *Order 73(3)* read with *Order 47* mon

anvi move en amendment to, 3 amendments to the amendment.

Premye amendment se pou koriz dan trwazyenm laliny beneficiaries to read beneficiary “y’s” instead of “ies”.

The contract dezyenm amannman ki mon pe propoze se olye “shall” pou li vin “may”. E mon ava eksplike aköz.

E trwazyenm amannman se olye “based on the new needs assessment” mon ti anvi propoze “to reflect” so that it reads, “on the beneficiary’s condition the contract may be amended to reflect the new needs assessment report” etcetera.

E mon konnen ki i annan en kontansyon lo “shall” and “may”. Mon ava eksplike aköz mon'n propoz “may”.

MR SPEAKER

Sorry Onorab Georges eski nou kapab deal avek lezot? Sa sanzman lo koreksyon lo beneficiaries can’t we accept that as just a change to the correct wording so that nou pa bezwen pran lo koman en amendment it’s a you just putting in the correct wording? Ok good.

That’s done, “amended” instead of “based” you’re saying to reflect the new needs. Eski nou kapab aksepte sa

koman just a change of wording ki reflekte en lot soz,-saverdir si panel i aksepte sa nou kapab si manm napa obzeksyon yes panel in nod.

Then we can go to the substantial amendment which is to substitute “may” in place of “shall” sa ou kapab adrese mon krwar.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Chair. sel rezon ki mon pe propoze se ki, eski tou bann changes to the beneficiary’s condition i pou otomatikman lead to a change of the contract?

Sa ki mon kestyon or eski ou annan sanzman to the medical condition other beneficiary’s condition ki pa pou neserman bezwen amann sa Kontra. That’s the question I’m asking.

So if it requires an amendment then it will be, but if it doesn’t require an amendment, then it doesn’t need to be amended. Otherwise ou pou otomatikman bezwen sanz en Kontra menm si ou pa pe sanz naryen ladan. Mersi.

MR SPEAKER

Ok, so nou a les PS reponn sa kestyon, PS?

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mersi Mr Chair. Mr Chair mwan mon oule met lanfaz lo si nou go back kot i dir mon pou lir;-

“Where a beneficiary is subjected to medical examination after the conclusion of a contract under subsection (1) and the medical or health professional determines a change” - it’s a change “in the beneficiary’s condition the contract shall be amended” because there is a change. This is a keyword,” the change.”

Parey mon ti eksplike taler, si en dimoun in ganny en latak son kondisyon premye kou i se ki i bezwen en carer pou en dizon en lazournen antye, ler son case i ganny review i vwar poudir avek fizyo avek keksoz in re ganny son bann fonksyonman.

So Kontra i bezwen sanze pou reflekte sa bezwen aktyel apre ki sa in ganny determinen. So se sa rezon ki nou santi “shall” i bezwen reste, akoz nou pe dir- si in change, si i pa'n change Lalwa pe dir change ou konpran?

So pou nou, nou pe get ki koman panel. This is the key word akoz se sa rezon bomaten ler Minis in koz lo la, kot letan nou pe koz labi ki nou dir be petet a en moman donnen sa dimoun ti bezwen, i pa ti pe marse, i pa ti pe fonksyonnen.

Be apre in reganny son fakilte eski i merit kontinyen ganny carer pou en lazournen antye? Kontra travay sa care giver i bezwen sanze. I pa “may change” i bezwen sanze. So pou konnen the key word i “change” si i pa'n sanze letan in fer the needs assessment i dir parey, i pa sanze i dir tousel. I sous entendue parey nou dir dan Lalwa.

Me si i sanze i bezwen sanz son Kontra sanze, i pa kapab reste lo menm Kontra dir “may” e vwala kot par ler petet sanmenm sa i ganny bann difikilte zot pe dir be nou pa'n fer due diligence, petet pou fer sir ki sa kontra i ganny sanze. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Ok. Sa leksplikasyon panel avan mou retourn lo la. Onorab Bistoquet.

HON ROSIE BISTOQUET

Mersi Mr Speaker. Mon en pe dakor avek sa ki PS i dir, be selman ki letan nou dir “and the medical or health professional determines a change into the beneficiary’s health status” ouswa “health conditions”. Akoz condition can be any condition. So it should be en keksoz pou fer avek lasante.

E apre sa ki parey *PS* pe dir, wi i kapab petet sa dimoun i ti annan en in ganny en latak i pa'n kapab marse, ouswa in reste *North East Point* pou en pe letan sa *carer* in monte desann.

It could be vice versa, i kapab sa dimoun ti annan zis en tansyon, i ti napa okenn lezot gran problem;- i ti kapab fer son pti kwi manze ouswa i ti kapab al deor en pti kou, be selman i ti pe ganny en *carer* 3erdtan.

Apre zis en sel kou i ganny en gro latak, savedir i pou bedwen en *carer* 24 lo, *well full time* mon pe dir. *So it could be both ways*, i pa zis konmsi letan i pe rekipere. Me petet i lot kote osi. Mersi.

MR SPEAKER

Ok. Mon zis anvi dir ki Onorab Bistoquet pe entrodwir en lot eleman dan azout *health condition*. Konmsi nou bann *amendment* pe vin konplike. *Condition* i kapab aplik pou *health condition understood*. Me, Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Chairman. Sanmenm lo mon kote letan nou ti pe dir i annan en kantite keksoz pou nou konsidere ek sa Lalwa. Ou konnen *both* Onorab Georges avek *PS* i byen.

Dan en konteks Onorab Georges pe demann ek ou, ki par egzanp si ou'n ekrir en Kontra e ou pe pey sa *carer* R6660 *right*, e i *pay* en *full day care*.

Kondisyon sa dimoun i *such* ki par egzanp apre son *needs assessment* premye i pa ti pe kapab bouz o en kote lebra, la i pa kapab bouz tou lede. *Still* sa kondisyon sa Kontra pou reste *the same* akoz i pou *still* pey li *full day care*, ou pou *still* donn li sa.

Unless ou pe dir ek mwan dan sa Kontra, ou pou spesifye serten lezot aktivite spesifik ki ou bezwen fer avek sa dimoun. Se sa ki ou pe dir mw ---- si ou pe dir mwan sa *then* mon swiv ou largiman ou konpran?

But on the other hand ou bezwen osi mazine poudir si son kondisyon pe *improve* ou, ou bi se avek en sityasyon kot en dimoun son kondisyon i kapab *improve* sepa pour ki i vin depandan lo en lot dimoun. Be se ki avek son *improvement* e *condition* i ed *improve* son mobilite, psikolojikman li osi i *improve* pou li sorti dan son kondisyon.

So mon krwar nou problem la se ki nou bezwen konpran byen *from* perspektiv bann eksper, *what we want to mean exactly*.

Otherwise si ou'n ekrir en Kontra *and the contract* parey mon'n dir *is for the amount* ki sa dimoun pe gannyen, *he or she is giving full day care which includes* balye lakaz, netwaye, met prop fer tou keksoz.

Mon pe zis donn bann legzanp konmsi. *It includes all of that, then what are the conditions that will change? What - how will the contract change in relation to a condition that worsens e ou ti still pe donn sa dimoun everything - the maximum?* Mersi.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mr Chair, *may I?*

MR SPEAKER

Yes PS.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mon krwar petet bann difikilte ki pe avek sa deba se ki, nou pe *still* mazin *home care* pou parey i ete la. Nou pa pe vwar - aköz taler nou'n demann kestyon lo *WHODAS needs assessment*.

Mon'n dir poudir lo fonksyonnalite, se Kontra i sanze baze ler sa *assessment* in ganny fer, ler bann dimoun medikal, *health professional* zot ki pou determinen. E baze sa ki zot in determinen la ki sa Kontra i sanze. So i pa pou Lazans ki pou sanze, sa Kontra

pou bezwen sanz dapre sa ki'n ganny determinen par Lasante.

So se sa ki mon pe dir *the change* ki nou pe koz lo la. *This is the key word* ki pe dir lo la ki i annan pou fer avek sa Kontra. Aköz sa Kontra pou bezwen lo sa bezwen ki'n ganny *assess*. So i pou-

E se sa rezon ki i kapab annan sa sanzman ladan. E si i annan sa sanzman i "*shall*" cannot "*may be*". Sa i mon lenterpretasyon. *Unless-*

MR SPEAKER

Ok, panel pe propoze ki nou gard "*shall*" si i annan okenn largiman ki nou kapab pous sa *but, otherwise* nou bezwen aksepte li. Onorab Gill.

HON CHURCHILL GILL

Mersi Mr Chair. Mr Chair nou pe zis perdi letan aköz sa *clause* i pe dir egzakte man parey i devret dir. E sa "*shall*" i deza ladan, *panel* i oule kit li e nou napa naryen pou diskite lo la.

MR SPEAKER

Non i ler *panel* in donn son lopinyon, i depan lo Manm. Nou'n dir sa souvan.

HON CHURCHILL GILL

Non, in eksplike li, in eksplike li. Me i pa paret ...

MR SPEAKER

Sa in ganny dir souvan, me *panel* in donn son rezon. Mersi Onorab. *Panel* in donn son rezon pou gard “*shall*” si Manm i aksepte sa nou kapab fermen. Ok? Onorab Georges oule kontinyen?

HON BERNARD GEORGES

Mon ti anvi zis fer Onorab Gill rapel ki si mon donn en direktiv lo nou kote latab pou la avek “*may*”, “*shall*” i tonbe. Me pa sa ki nou anvi fer, nou pa isi pou fer sa kalite keksoz.

May I suggest Mr Chair en solisyon. Mon *still* pa vwar akoz- mon *still* krwar ki “*shall*” i pou ferm nou dan en trou dan serten ka, kot nou pou bezwen sanz en Kontra menm si nou pa bezwen, *but that’s ok it’s not a deal breaker*.

E se pou sa rezon ki mon ti'n propoze ki olye nou met “*based on*” nou met “*to reflect*”, akoz i bezwen- sa Kontra i bezwen reflekte sa ki sa *needs assessment report* pou fer. E alors si mon pe- si nou pou gard “*shall*” les mwan propoze ki olye nou met “*to reflect the new needs assessment*” si nou kapab met “*to reflect any new needs assessment*” “*any*”.

Donk *that will give a wider marz mannev*. Ok akoz i pa kler. *There will be a change but it*

doesn’t mean that that change will necessarily lead to a requirement to change.

MR SPEAKER

Thank you. Panel? ok akse, Manm? Ok good. Nou'n fini avek sa. Kontinyen Onorab Naidu.

HON SATHYA NAIDU

Ok Mr Chair. Renumbering.

MR SPEAKER

Yes sorry Onorab Cosgrow kote ou ete la? Lanmenm ok.

HON WALLACE COSGROW

Mr Chair wi. Mr Chair mon ti pe esper tou sa bann deba “*may*”, “*shall*” fini, pou mwan antre avek sa ki pou mwan. Pa dan sa lamannman me solman pou mwan sa *clause 12* Kontra i *clause* pli enportan dan sa Lalwa ozordi.

Akoz annefe se sa tou dimoun deor, tou bann *home carers* pe asize pe ekoute pe espere. Akoz lenpresyon ki nou'n donner, se ki nou pe formaliz *home care* e i annan menm ki nou'n al ase lwen pou dir nou pou donn zot, zot bann benefis nou pou donn zot, zot bann diferan benefis ki zot sipoze gannyen koman en travayer koman en anplwayer.

So this is the section where nou deal ek sa bann zafer benefis. So ler mon get 1, 2 avek 3 Mr Chair, mon gete mon war en laranzman tripartit, en laranzman Agency. Pa en laranzman akoz parey mon'n dir boner i annan entermedyer dan milye e sa se Lazans.

Now sa Kontra pou ganny fer between sa home care provider avek sa beneficiary. E an prensip si i koumsa, sa dimoun i anploye avek sa beneficiary ok?

Me lekel ki pou pey sa home care provider, eski sa beneficiary pou pey from son pos si i pe ganny en full day, full allowance, full zafer kot i pa pe bezwen subsidise li osi?

So kote bann provizyon kondisyon lanplwa i antre dan sa Kontra? Akoz 3 i koz lo bann needs of sa beneficiary, i pa koz lo kondisyon sa dimoun. Akoz nou'n koz lo konpansasyon, nou'n koz lo saler pou monte, nou'n koz lo konze piblik. Kote i antre son konze piblik ladan?

So pou mwan sa seksyon ki la is this section dan sa zafer e si nou kapab ganny en pe leksplikasyon avek panel, kote benefis the home care giver i antre ladan? Mersi bokou Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi. *Panel i kapab adrese?*

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mersi Mr Chair. Mr Chair mon krwar si petet kekfwa dan mon konklizyon, se sa ki mon ti adrese -se sa ki mon ti adrese Mr Chair. E parey mon krwar PS in fini eksplike, in dir nou a pe mazin nou home care parey i ete konmela.

Napa en lenstans ki dan nou prezantasyon panel ouswa dan mon lentrodiksyon, ki sa ki Onorab Cosgrow in dir nou'n dir. Revwar verbatim Mr Chair, napa en lenstans kot nou'n dir ki sa bann carer i anploye ensidswit konze piblik, nou'n pa'n nonm sa nou.

E vwala akoz sa Lalwa i parey i ete. E nou ti pe dir letan sa Lalwa i pou bann dimoun ki benefisye avek en servis ki zot bezwen, ki Gouvernman i donn zot ki zot pa kapab peye. Sa i pa en Kontra Lanplwa Carer - pa sa, sa Lalwa. I pa en Kontra Carer sa.

E mon krwar sa bann konfizyon ki mon ti'n vwar depi komansman, nou'n met dan konklizyon nou'n dir nou'n adrese. E i en mon krwar i en zafer ki petet Lopozisyon pa dakor avek ki mannyer sa Lalwa in ganny ekrir, pou Kontra dan plas kekfwa petet

nou apre propoz sey konmsi regarde ki i napa - i pa kler sa Kontra.

Nou, nou vwar ki mannyer keksoz i marse i kler. kKkfwa petet la fason ki mannyer sa model ki nou anvi ki sa bann dimoun i ganny anploye ki pa leka. Mon krwar petet Mr Chair se sa ki Onorab Cosgrow pe demann leksplikasyon lo la. E vwala nou larepons.

E mon ti dir dan konklizyon sa i en servis - i en servis ki Gouvernman i *provide* lasistans pou bann dimoun ki pa kapab donnen. E sa kontra travay prezan sa Lazans li i antre pou regard sa Kontra e desinen. Kontra parey in dir wi i ant sa *beneficiary* avek sa dimoun ki donn *care*. Me i en servis, i pa en Kontra Lanplwa.

MR SPEAKER

Thank you. Mon annan - Onorab *sorry* lo sa konsep mon krwar nou pou bezwen aksepté mannyer Lalwa in ganny prezante.

Si ou annan lopinyon lo la byensir, ou annan en lopinyon me selman nou pa pou kapab al reformil sa ki sa Lalwa in mete. Mon a pran ou kestyon Onorab Loze.

HON JOHAN LOZE

Yes, Mr Chair. Mr Chair Minis i annan en kestyon ki Onorab Cosgrow in poz li ki in pa'n reponn. Lekel ki peye? Eski Lazans i donn larzan sa *beneficiary*, sa *beneficiary* i peye? Eski sa *beneficiary* i pey dan son pos, Lazans *reimburse* li? Eski Lazans i pey *the care giver* direkteman?

Now kestyon ki Onorab Cosgrow ti pe demande e ki Minis ziska prezan pa pe kapab dir nou, eski sa bann keksoz ki bezwen vin anba sa Kontra la, eski i pou ganny definir par en *S.I.* ouswa nou pou kot li *vag* parey i ete la? Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi. Minis.

MINISTER MARIE-CELINE ZIALOR

Mersi Mr Chair. Mon krwar pou tir sa konfizyon, mon a demann parey ki *ASP* i fer la ki i ava petet *CEO* i ava eksplike. Akoz Gouvernman i donn *beneficiary* li, sa lasistans i en lasistans sosyal, selman mon a les *CEO* i a pli byen kapab eksplike ki mwan. Mersi.

MR SPEAKER

CEO.

CEO BRENDA MORIN

Mersi Mr Speaker. Mersi onorab pou ou keston. Lazans li i *provide* sa benefis pou sa peyman i pe ganny peye avek sa benefisyer.

Endirekteman la Lazans li i donn sa *carer* apre pou fasilite pou sa benefisyer, akoz parfw i annan ki lo lili i pa pe kapab al labank pou al tir larzan sa ki nou ede. E Lazans la sa nouvo Lazans osi la, i pou kontinyen avek sa sistenm ziska ler li i a vin avek son model ki li i a vwar, me sa benefis i pou sa benefisyer.

Li si li i oule son larzan dan son lanmen pou li pey son *carer*, sa i enposib, me si osi i annan lezot fason ki nou pou bezwen a Lazans pou fer i a fer. Mersi.

MR SPEAKER

Ok. Onorab Cosgrow.

HON WALLACE COSGROW

Mr Chair, mon konpran ki zot pe dir, be sa ki zot ti pe vin avek la - sa ki zot pe vin avek i ti anba lankadreman en *Scheme* Gouvernman *but the Scheme no longer exists* la. La ou'n normaliz li *but it cannot be a Scheme* si i anba sa, ou konpran?

So ou'n normaliz li, *now who protects the home care givers?* Akoz ki nou'n fer

toultan nou'n dir ki poudir anba en *Scheme*, sa dimoun napa okenn benefis, napa okenn naryen zis i vini i al donn en sa - i ganny peye *at the end of the day* i pa ganny naryen. I reste parey la.

Konmsi - *so basically* zot in vin anmenn en Lalwa ki tou keksoz i parey e nou pe pran sepa konbyen erdtan pou nou diskite lo en keksoz e kit tou keksoz parey.

E pou mwan *sorry* pou mwan sa i konpletman fel tou sa ki zot in dir nou anvi fer avek *home care service* - AKonpletman. Mersi bokou Mr Chair.

MR SPEAKER

Ok. Sa i en komanter. Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Chairman, Mr Chairman premyerman permet mwan fer 3 koreksyon.

I pa nou kote latab ki'n dir poudir an relasyon avek bann *carers*, zot pou ganny formelman anploye eksetera, eksetera se lo kote. Si mon *go back to verbatim* bomaten *well* mon'n sey mon mye pou *capture* sa ki'n ganny dir;- Onorab Samynadin, Onorab Woodcock, se zot ki'n dir.

E ou Minis ler ou'n reponn ou pa'n adres sa bann konsern ki zot in dir, sa zot ki'n dir poudir lankadreman eksetera, eksetera, pa nou. Nou sa ki nou pe demand ou, nou pe demann ou pou kre en- donn nou en klarite.

Ou, ou dir nou poudir *home care*, nou, nou pe mazin *home care* parey i pe ganny fer ozordi. *CEO* i dir nou *home care* pou vin dapre en model ki sa Lazans i a determinen. So nou, nou bezwen ganny en konpran. Lo en kote *home care* pou parey ozordi, be lo lot kote i pou vin ek en model ki sipoze ganny determinen.

Nou kestyon i senp, eski Kontra pou adres bann size ki nou'n souleve? Konze piblik, apard lezot, bann kondisyon travay, eski sa pou ganny adrese? Si ou dir nou poudir wi i pou ganny adrese *then* nou napa problem. Be si ou pa kapab *confidently* dir nou wi i pou ganny adrese la *then we have a problem* aköz nou pe pas en Lalwa ki pou al afekte dimoun.

So si ou annan sa peryod 12mwan, mon pa war li i byen ki Lasanble nou pe pas tou sa letan pou diskrit lo en keksoz ki Gouvernman pa ankor pare pou fer son lenplimantasyon.

So eski konze piblik tou sa bann size ki ganny souleve la pou ganny *taken onboard* avek sa size Kontra e eski i pou ganny preskrir oubyen non? Setou.

MR SPEAKER

PS wi.

PS LINDA WILLIAM-MELANIE

Mr Chair mersi. Mon krwar mon pa pou al dan tou bann keksoz lepase. Me selman Polisi si nou rapel Onorab Henrie in komans koz lo sanzman Polisi 2008, 2009.

Mon ti *PS* apre 2009 e a en moman donnen dan sa Lasanble ti dir aköz pa donn larzan avek zot bann *beneficiary* pou pey zot *carer*?

Nou ti trouve poudir sa ti pou en problem, aköz si en *beneficiary* i lo son lili ki mannyer i pou ganny sa benefis. Sa benefis i parey *CEO* in dir se sa benefis pou sa dimoun ki bezwen sa led. Ek sa benefis sanmenm sa ki sa larzan i pey sa dimoun ki donn li sa servis.

En desizyon Gouvernman ti ganny pran depi avan se ki Lazans Proteksyon Sosyal i administre - ankor enn fwa i administre sa benefis lo *behalf* sa *beneficiary*, ok?

E si nou pou get sa *transition clause* 38 ki pe dir i pou *pass on* avek Lazans, sa i pou kontinyen ziska Lazans i fini met son bann striktir annord. E sa model ki pe ganny dir se en model ki enternasyonanman partou i koumsa.

Carer i anrezistre avek en Lazans. Tou bann resers ki nou'n fer pou nou kapab vin ek sa Lalwa, nou'n vwar poudir *carer* i anrezistre ek en Lazans, bann ki Gouvernman i bezwen donn peyman donn larzan i donn avek sa Lazans parey i le ka la ozordi, pou pey sa dimoun ki donn servis sa *beneficiary*.

Leta pa pe donn en saler sa *carer* li. Parey ki i vin lo en *payroll*. I en benefis pou sa dimoun ki *apply*. E pou zis reponn kestyon ki Onorab in dir *Scheme* pa'n mor li, *Scheme* i dan sa Lalwa, akoz i dan son Bidze *goods and services* ki pou kontinyen pey sa bann *allowance*, ki sa *beneficiary* pou gannyen.

So ler Lazans i ava ganny etabli, Minis in dir bomaten pe met en Lalwa ki pou etabli en Lazans, pou li *migrate* sa servis *from ASP* akoz *ASP* parey nou tou nou'n koze, i pa en Lazans ki sipoze *manage home care service*. I ti ganny plase dan en

fason tanporer apre ki in vin en pe *long term*.

Me i bezwen annan son landrwa pou li pou *manage* li e se sa rezon ki sa Lalwa pe anmennen ki i annan sa Lazans. Nou'n koz lo bann, sa *clause* tranzitwar; - ler Lazans parey Minis in dir in fini etabli li, si i annan bann keksoz anba regilasyon, si Gouvernman in vwar poudir i kapab met *carer* lo son *wage Bill* i ava vini.

Me selman la *the objective* se ki sa Kontra i get parey *the job description* ki ou sipoze al fer avek sa *beneficiary*, ler in ganny assess son bezwen? So vwala en pti pe ki mannyer i devret.

Swa mon pa konnen si sa Kontra ki pe vin en problem, *the word contract*, but i annan en keksoz ki bezwen montre ki ou sipoze fer avek - ki travay ou sipoze fer avek sa *beneficiary*.

So si sa Kontra ki en problem, mon pa konnen Lasanble i a dir poudir Kontra ki en problem ki pe may nou zanbet, me lentansyon se ki asire ki ler en *care giver* i pe al travay kot en dimoun ki'n ganny assess i bezwen sa led, i bezwen donn sa servis dapre sa ki'n in ganny assess.

So i annan sa kondisyon poudir si ou pou travay 3erdtan dan 3erdtan ki ou sipoze al fer

dan lakour sa dimoun pou sa dimoun?

So Mr Chair vwala en pti pe ki mon kapab eksplike vizavi bann *policy decision* ki ti ganny pran pou nou kapab anmenn sa Lalwa devan. E osi baze tranzisyon depi bann diskisyon bann *policy* avan. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mersi. Mon bezwen demann en klarifikasyon oubyen en konfirmasyon zis pou kapab *move on*.

Mwan mon konpran Minis ek *panel* in dir *this is*, nou pe koz lo en *service contract*, nou pa pe koz lo *employment contract*. *Service contract therefore* i pa annan kondisyon ki relye avek *employment laws*, konze bann keksoz koumsa *am I correct? Ok* Minis. So la i la ki *manner the program has been conceived*.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mr Chairman. *Then* Lasanble in ganny *mislead*. Akoz ler Bidze ti pe vini, ya non, non annou lo sa la. *When the budget was coming* e Gouvernman *was almost, was sure* ki son Lalwa pou pare in entrodwir en nouvo *line* dan Bidze.

En *budget line* dan Bidze pou en *Home Care Agency* dir

nou son Lalwa pe vini. I ti pe vin avek lentansyon *in the respect to formalize the employment of carers*. *No but that was the Minister said when the budget came and in fact* nou, nou pa ti vote lo Bidze *and there was no debate on that*.

Be la nou pe war poudir *government is not ready* avek son Lalwa. E Gouvernman ki i pe fer i pe met en *transitory clause*.

So Mr Speaker mon bezwen demann ou Mr Chairman, si Gouvernman pe met en *transitory clause*, si Gouvernman pe met en *transitory clause for 12 months* akoz ki Gouvernman *had not taken it's time* pou anmenn son Lalwa *next year*. E *bring it* la pou fer nou pran sa letan pou nou diskite la *when the law is not ready?*

Se Minister Finans ki ti dir nou sa, *correct me if I'm wrong*.

MR SPEAKER

Wi, mwan mon pa kapab dir poudir *the law is not ready, the law is before us*. Zot in anmenn en Lalwa ki zot anvi so la i la kot nou'n arive. Onorab Henrie.

Nou pou bezwen *move on* lo sa pwen *the law the way it is presented to us* i stand. Onorab

Henrie ki pwen ou ti oule fer lo la?

HON GERVAIS HENRIE

Wi Mr Chair, Lalwa i pare, i la devan nou. Solman nou koman en Lasanble nou bezwen aksepte poudir *we have to set up that legal framework* ki apre i ava annan bann lapwentman.

E sa bann dimoun ki ganny konfyè sa bann responsabilite pou bezwen asize prezan fer tou sa bann zafer parey Kontra. E koumsa dan zot pei mon pe gete la par egzantp- ou kapab ekspekte poudir *the contract will be part of the Mother Act. It doesn't work this way a mon avis.*

Bomaten dan mon prezantasyon mon'n donn legzanp *IECD* mannyer i marse. So i annan tou son bann keksoz ki pou ekoul ek li. Par egzantp ozordi Mr Chair, Gouvernman i donn en lasistans finansyel bann dimoun ki dan biznes *childminding* pou zot pey en *childminder*.

So i annan en model ki mars parey. Gouvernman i pou donn ou en lasistans finansyel. So mwan mon ava zwenn Lopozisyon lo en serten kote, pou dir Minis in promet nou poudir i ava annan kontinyasyon diskisyon menm dwatet vin devan nou.

So par egzantp letan Kontra in pare, en konversasyon ki Lasanble i kapab fer - aköz par egzantp pou mwan mon ti dir dan mon prezantasyon pwen ki mon oule fer lo la mon konsernen avek sa zafer pansyon. Mon anvi war ki bann *care givers* pa perdi zot pansyon, ki zot kontinyelman ganny responsabilize pou pey zot kontribisyon.

Akoz prezan zot bann *independent service provider* pou nou kontinyelman sansibiliz zot pey zot pansyon. Pour ki Fon Pansyon i pa perdi li, bann *active members* e ki kontribisyon Fon Pansyon pa tonbe nou fek pe koz lo la.

So *the contract* i kapab fer kler sa poudir pansyon ou bezwen peye, sepa mwan konze piblik ouswa menm mon pe get *Bhutan* dan zot Kontra i met zot sonm ki pou ganny peye. E mon a fini lo la Mr Chair aköz nou dan lot *clause* i koz lo *financial assistance*.

Par egzantp dan Lalwa *IECD* i annan en *sub clause* ki dir ou larzan ki ou pey sa *child minder* i bezwen anliny avek sa ki Leta in preskrir.

I napa li dan sa Lalwa la, be tandis ki en *beneficiary* i kapab deside pou koup en R100, i donn son *care giver less*. So si nou ti pran sa model *IECD*

ki dir i bezwen menm *amount* ki Leta in preskrir pou peye i ti pou en kouvertir.

So i annan bann keksoz ki nou pou bezwen kontinyelman regarde. Be solman mon satisfè Lalwa i parey, i permet sa bann dimoun ki pou ganny konfyè responsabilite pou vin avek bann detay sa son fonksyonman. Be solman pou wan la mon kapab viv avek mannyer i ete. Mersi Mr Chair.

MR SPEAKER

Mon oule zis dir ek Onorab Cosgrow nou'n *deal* avek sa bann kestasyon. Minis in klarifye, nou pa kapab sanz *the whole concept of the law*. Lalwa i la devan nou, nou pe pran bann amannman ki kapab antre dan Lalwa. Me ou, ou pe koz en lot model.

So, Onorab Cosgrow fer en dernyen pwen avek Onorab Loze aköz mon pe *move on* apre-

HON WALLACE COSGROW

Mr Chair mon pou fer dernyen pwen pou mon met keksoz kler. Ler nou pe get sa seksyon 12 la nou pe koz en lagreman triparti ek Lanplwa la, *ok* en lagreman triparti dan en sans. Me sa seksyon 12 i get zis 2 kote i get zis sa Lazans ek sa *beneficiary*.

Napa en lagreman ant sa Lazans avek sa *home care giver*

sa ki mon pe dir i pa fer provizyon ladan pou annan.

Ler ou get *sub (3)* i dir ou "*the contract shall set out the obligations of the parties and the conditions under which it should be performed based on the needs assessment*". So i pou en Kontra teknik *based on* probleman sa dimoun ki ou pe al travay ek li. Pa *employment conditions*.

So ki mon pe dir mwan sa dimoun, sa *home care giver has to be protected in a way or another* avek sa Agency, Agency *has to enter into either it's a Service Agreement* avek sa *home care giver or an Employment Contract - I don't know* ki zot anvii antre ladan *but there has to be an Agreement* avek sa *home care giver*.

Sa *home care giver* pa kapab zis vin dan naryen ditou i vin kot ou i bezwen annan en lagreman ant ou avek li. Ou konpran mwan, se sa ki mon pe sey dir. Si zot pa pe dakor avek sa, mon asir zot poudir ankor dan detrwa mwan zot pou tourn la zot pou vin re amenn sa ki mon pe dir. Mersi bokou Mr Chair.

MR SPEAKER

Ok mersi. Sa ti son dernyen pwen. Onorab Loze.

HON JOHAN LOZE

Mersi Mr Speaker. Mr Speaker *I'm not going to belabor the point.* Selman mwan i annan en keksoz ki'n arive apre ki Onorab Henrie in koze. Onorab Henrie in dir les bann dimoun antre an plas, les zot *set up*, les zot definir bann kondisyon, akoz la nou tou nou agree poudir keksoz i vag e menm en pe tro vag.

Now, read sa ki Onorab Henrie fek dir avek sub(5) ki "the Minister may prescribe terms and conditions that will apply to the provisions of home care and which terms and conditions shall be deemed part of every contract".

The Minister i la li, enn. Nou kit en Kontra deliberately vague e en clause enportan ladan apre ki nou ganny eksplike poudir les bann dimoun antre dir nou poudir the Minister pou prescribe. Setou mon word of caution mon ti oule leve. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Thank you. It's a word of caution. Mersi. Minis panel in note. Yes silvouple.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mon pe zis met sa pwen devan ou. Ou war prezan kot nou, nou vini koman Lopozisyon, *The*

Minister holds a majority in the House. Now, ler li i vin ek son prescription, the only way ki nou, nou kapab challenge son prescription is by a Motion to quash son prescription.

Now given mannyer Gouvernman pe fer ozordi kot zot anvi menm vot lo en Lalwa ki pa ankor pare, eski nou kapab dir poudir ler nou ganny nou en kondisyon ki vin atraver en regilasyon nou konman Lopozisyon nou pou kapab anpese oubyen fer keksoz pase?

So, we have to make sure ki Gouvernman i pran konsyans bann konsern ki nou annan from the get-go. Otherwise, i pou en mountain for us to have to climb ler pou nou al quash en S.I en relasyon avek en Kontra. And that is the danger ki i annan la Mr Speaker.

The danger i se ki nou dir that we will apply to the provision of home care and which terms and condition shall 'be deemed' to be part of every contract.

Sa Minis i annan en pouvwar - se Gouvernman Minis ki pou annan pouvwar napa nanryen pou fer avek Lazans, napa nanryen pou fer avek sa and as a Tripartite Agreement ou pa kapab annan zis two parties and it is

considered, all three parties have to be considered. And that is what we are saying.

Ozordi nou annan sa problemn ek konze piblik carer, nou annan problemn avek zafer konze carer. We want that to be resolved atraver en lazans.

But nou pe zis pran sa problemn transfer li avek sa Lazans, and then it will carry on. So, if we do not want to find a solution to it Gouvernman find, that is your way of doing thing.

Be we feel ki carers e bann dimoun ki resevwar care from zot they do need a solution. That is what we said. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi. Anfen bann komanter in ganny fer. Mon krwar nou bezwen retourn lo sa pwen ki nou ti ete ti dernyen wording.

Nou'n aksepte sa wording ki LGB ti propoze amended to reflect any new needs, korek?

Mon pa krwar nou ti'n fer en desizyon lo la. Panel ti'n dakor. Manm in aksepte.

So, ok we can move on from there.

HON SATHYA NAIDU

As A result of Clause 4 sub 4 in Clause 12 there will be renumbering, so clause 4 should read as number 5 and after that

number 6 under Clause 12 in relation to contracts.

On to page 12-part 5 Clause 14, it should read "The Agency shall cause monitoring officers appointed under this Act to perform visits to a home".

So, "to perform home" "home" is removed. So, it should read "visits to a home".

Onto clause 16 sub 2 the fourth line suspended, "suspend the certificate of registration until such period that he or she complies with the enforcement notice". So "such period that" is being inserted.

Clause 17 (1) it should read as follows "The Agency may after serving the home care giver with a notice giving him or her an opportunity to show cause as to why his or her certificate of registration should not be revoked, "revoke the certificate of registration".

So, with a "show cause" "show cause" is being removed.

And then there is a formatting to line after (a) with regards to (b).

Now part (c) the second line it should read as follows "to provide home care within the period during which his or her certificate of registration is suspended" – "during which' is inserted. '

Clause 18 “the President may appoint. on such terms and conditions as the President may determine”. So, we are removing the word “he” cause tomorrow we might have a female for a President.

Appointment of Deputy CEO mon krwar Onorab Pillay Mr Chair.

MR SPEAKER

Sorry yes nou annan en lanmen ki’n leve Onorab Henrie.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Chair. Very quick query pou panel kapab eksplik mon. Mon ti lev sa pwen dan mon lentervansyon.

Eski zot kapab klarifye pou mwan, lefe ki i annan en Board ki ganny apwente on the consultation of the recommendation of the Minister by the President, aköz ki pa sa Board ki pe rekomann en lapwentman ki CEO avek Prezidan? E ki Prezidan i zis apwent sa CEO?

Mon vwar poudir zot dir poudir “the President may appoint.”

Savedir eski zot pe dir mwan poudir there is somebody else ki kapab appoint sa CEO in which case the Board?

So, if that is the case then aköz nou pa fer li en pe pli explicit.

I think that is what the intend was. So perhaps let’s make it a little bit clearer ki nou le dir la? Mersi Mr Chairman.

LEGAL DRAFTSPERSON AMELIE NOURICE

Thank you, Mr Chair. Yes, I do agree with this proposal we can say “the President shall” and we can also include “in consultation to the Board” because the Agency is in fact accountable to the Board. Thank you, Mr Chair.

MR SPEAKER

Ok. Madanm Draftsperson in propoz en nouvo wording lo lapar panel. Manm I aksepte sa? Thank you. Onorab Loze lekel pwen ou ti le leve?

HON JOHAN LOZE

Sorry Mr Speaker I wanted to raise a point on 14 but your eyes were adverted at the time. Ler mon ti sey ganny ou latansyon.

Mon ti le zis rod en leklersisman 14(1)(b) “whenever a complaint is lodged by a person against the home care’ giver.

Mon ti pe zis demande eski i annan en lot landrwa kot ou trigger en home visit if a

complaint is lodged against the beneficiary of the service of care? Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi. Panel? Yes, madanm Draftsperson.

LEGAL DRAFTSPERSON
AMELIE NOURICE

Thank you, Mr Chair. In fact, we do have a provision. It is on dispute resolution. This where both parties can actually lodge a complaint against each other.

Yes, and the complaint will be heard by the Agency, the CEO most specifically. Thank you, Mr Chair.

MR SPEAKER

Thank you. Wi Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Wi very quickly. Pwen Onorab Loze i se ki if you look at 14 where you look at your monitoring of home care you are monitoring home care only from one perspective. From the perspective of the home care giver only.

Even monitor the beneficiary. What he is saying is should you capture it as well? Monitor the conditions within which the home care giver is giving son care.

Petet, are you trying to say that and then wherever the Agency deems it necessary? Eski ou pe dir li la?

Ti ava bon nou met en keksoz zis pou fer - make it a little bit clearer. Mersi.

MR SPEAKER

Panel. Yes, Ms Nourice.

LEGAL DRAFTSPERSON
AMELIE NOURICE

Thank you, Mr Chair. Ok in fact we had a provision to that effect previously.

Selman the problem with this is that this whole part here regarding monitoring of home care, we talk about suspension, we talk about a notice of enforcement and revocation.

So, it might be a bit awkward in this particular part. That is why we reserved this to the resolution procedure in the other provision. Thank you, Mr Chair.

MR SPEAKER

Thank you. Ok so nou'n aksepte wording dan 18. Onorab Georges.

HON BERNARD GEORGES

What was the wording Mr Chair?

MR SPEAKER

Madam Ms Nourice, *would you like to repeat what you proposed - the President "may appoint" - "shall appoint" with the consultation of the Boar? Please repeat.*

LEGAL DRAFTSPERSON
AMELIE NOURICE

Thank you, Mr Chair. It should read "The President shall appoint in consultation with the Board". Thank you, Mr Chair.

MR SPEAKER

Thank you. Onorab Georges wi.

HON BERNARD GEORGES

Or should it read. "The President shall in consultation with the Board appoint". Because otherwise we going to have a problem with "on such terms and consultation."

Si nou if we put it, if we put "the appoint" earlier.

MR SPEAKER

Ok thank you, panel in nod. Manm i aksepté.

LEGAL DRAFTSPERSON
AMELIE NOURICE

I agree. Thank you.

MR SPEAKER

Onorab Pillay.

HON SEBASTIEN PILLAY

Wi apre zis en pti pwen pou Ms Nourrice.

As far as I know PEMC is redetermining the condition and terms for CEOs in the public sector.

Not in public sectors but for CEOs and there has been already an assessment done by PEMC pou bann SOEs and eventually this is going to be - to come up.

Now in drafting we need to start considering that there has to be according to Government policy.

Akoz sak CEO pa kapab ganny apwente left right and center and then en bann pe ganny enn, lot pe ganny enn i annan ki ganny plis ki son Minis eksetera.

So mon vwar poudir la nou pe donn Prezidan - of course i pa kont Konstitisyon pou fer sa.

So, I am saying is we should take account of that as well.

MR SPEAKER

Well do we need to take account in the law or nou zis assume that is the way it needs to be done? Panel? Can I propose that we continue avek sa wording ki'n ganny propoze? Thank you. Ok will go to the appointment of the Deputy CEO

nou kapab *follow* lo menm formil? Ms Nourice?

LEGAL DRAFTSPERSON
AMELIE NOURICE

Yes, thank you Chair, we will go with the same provision. Thank you, Mr Chair.

MR SPEAKER

In other words, we have settled that. Onorab Naidu i kapab move on.

HON SATHYA NAIDU

Mr Chair, an oversight on my part with regards with clause 15 subclause 5.

“The monitoring officer” with insertion of a comma after “officer.”

And I believe Honorable Henrie wants to bring forth a proposition.

MR SPEAKER

Onorab Henrie.?

HON GERVAIS HENRIE

Mr Chair mon ti’n diskrit avek *Caucus* ki mon ti oule fer en lamannman ki mon ti pe dir zot mon swete zot kapab aksepte dan 15 (5) i fer provizyon ki sa *monitoring officer* i bezwen prezant rapor an ekrir avek *CEO* dan lespas 10 zour. Si i annan en *inquiry* ki’n fer dan en konplent.

E mon krwar mon ti pe anvii propoze ki i vin *7 working days instead of 10*. Akoz rasyonnal nou pe *deal* avek bann dimoun ki kapab aze malad dezabilite.

E nou bezwen pran li adres bann size avek plis lizans.

E mon krwar ki poudir tir 3 zour i pa pou vreman afekte zot performans;- konmsi zot bezwen donn lizans latansyon en sityasyon ler i vin devan zot.

So mon ti pe propoze ki nou redwir sorti 10 pou vin 7 zour travay. Mersi.

MR SPEAKER

Onorab Arissol.

HON SANDY ARISSOL

Mr Speaker an tou an siportan sa ki Onorab Henrie pe dir, selman mon ti a kontan kekfwa demann *panel* en leksplikasyon - kekfwa akoz zot in tonm lo 10 zour?

Eski i annan bann rezon spesifik kekfwa zot ki i anndan zot konnen an relasyon avek rapor?

Sey eksplik nou *then* avan kekfwa nou kapab tonm dakor lo sa lamannman e vote. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. *CEO*.

CEO BRENDA MORIN

Mersi Mr Speaker. Mersi Onorab pou ou kestyon.

Rezon ki nou 'n mete parey osi avek kot ASP deza ler nou pe fer *investigation* in pran nou apepre 10 zour pou gannyen akoz ou pe lyez avek lezot lenstitisyon par ler, ki ou bezwen rapor avek zot pou espere. Alor menm mon vwar 7 zour i en pti pe kourt. En pti pe letan pou nou kapab e sa Lazans osi pou kapab akimil lenformasyon. Par ler i pa sitan vitman ki ou gannyen. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi. So, *panel* i an faver gard sa 10 zour. Nou a kapab aksepte? Good. Onorab Naidu? Kot ou ti'n arive.

HON SATHYA NAIDU

Clause 19 part 2. It should read "the Deputy Chief Executive Officer" the insertion of "officer".

Part 3 it is the same "Deputy Chief Executive Officer is acting in the office of Chief Executive Officer", so we are removing "the".

And under part 4 9 (3) "power and function shall for the purposes of this Act" comma.

And in part 5 on page 16 it should read as follows "that the appointment had ceased to have

effect or on the ground". Insertion of "on."

And in Clause 21 part 3 we are removing "s" from "experiences" it should be "experience" rather.

Clause 25-part "b" on page 18, it should read as follows "the Chairperson may by a written notice" is being inserted "14 days" should read as "14 with an hyphen and day".

So, day - "s" is being removed and onto part 7 when it comes to the heading it should read as "part 7"

And on to Clause 26 part 5 they just realignment and with regards to part 6 of Clause 26 it should read as follows "the Agency shall make a decision based on the facts presented before it and the party shall comply with the decision". Insertion of "with the decision".

On the part 7 "a person aggrieved by decision of The Agency may appeal against" we are inserting "against" "such decision to the Board Appeals Board".

On to Clause 32 it should read as follows we are removing "her" it should start with "Civil" and caps capital "Civil or criminal liability shall not lie against the Agency Chairperson, Vice-Chairperson

the member of the Board a committee' removing the word "staff or" it should be' 'officer or other staff of the Agency in respect of an act done or omitted" and it continues.

On to the Schedule formula for, we are entering inserting the word "for" determining financial aid.

And when it comes to part 1 where it concerns immediately family members means "father, mother, husband, wife, domestic partner and "living - in" should there is hyphen between "living-in."

And when it comes to part 2 part a part 2 it should read" a utility bill" rather than "utility bills." On the part "b" it should read "transport expenditure" is considered' rather than "expenditures are." And the same applies for part "c" "rental expenditures is considered."

And those are all the amendments for the consideration of the panel and the House Mr Chair.

E mon oule zis azout sa mo - Onorab Pillay sorry si mon'n dezapwent ou si mon pa'n konn Standing Orders par ker, me par fwa dan lavi ler ou komet serten lerer, se la kot ou kapab aprann pou pli byen fer.

So donn mon en sans osi. I zis fer 2an ki mon la konman

en Manm Elekte pou distrik Saint Louis e non pa en Manm ki'n asiz dan syez pou en peryod 12an. Selman lannen prosen nou ava zwenn. Mersi.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi. Onorab anfen mon pa krwar in mansyonn sa avek okenn move lentansyon.

Be ou non in ganny mansyonnen ou le klarifye Onorab Pillay? Sorry wi ale klarifye.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mon vwar ou pe donn mon sa laparol avek en pti pe trepidasyon.

Mr Speaker mwan mon zis konman en Manm ki annan plis leksperyans ki Onorab, mon oule zis dir ek li koumsa poudir mon lentansyon sete pa pou entimid ou, non fer okenn lot fason.

Me mon vwar ou'n pran sa laprantisaz konman en lofans, so mon demann ou leskiz si mon'n ed ou aprann en keksoz - e ki- non mon demann li leskiz si mon'n ed li aprann en keksoz Mr Speaker.

Lefe i reste ki mon osi mon'n aprann par mon fot. E mon ti ava zis an pasan mansyonnen ki Mr Chairman

malgre i reste zis 10 nou lo sa latab sa *Standing Order* ki la, la mon konn li ase byen mwan - pa trakase. Mersi.

MR SPEAKER

Tre byen. *Ok* annou zis konpran kanmarad. Mersi bokou. Bon nou'n ariv a lafen bann lamannman.

E nou'n vot lo bann lamannman ki ti nesesez lezot lamannman in ganny aksepte,

Nou ava pas dan Staz Lasanble pou nou pran *Third Reading of the Bill*.

Onorab Georges mon ava apel ou pou ou fer *Third Reading*. Onorab Georges ou'n pare?

HON BERNARD GEORGES

Wi Mr Chair. Mon pe demann mwan si nou pa devret vot lo bann amannman oubyen eski nou *we have taken all the amendment has been accepted already?*

MR SPEAKER

Wi.

HON BERNARD GEORGES

Ok dan sa bann ka Mr Speaker anba *Order 66 (1)* mon *move* ki *the Seychelles Home Care Agency Bill 2022 as amended* i ganny lir en Trwazyenm Fwa. Mersi.

MR SPEAKER

Mersi sa Mosyon i ava ganny segonde? Onorab Naidu.

HON SATHYA NAIDU

Mosyon i ganny segonde Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi. Manm ava vot lo Mosyon pou *Third Reading of the Bill*, Manm ki an faver lev lanmen silvouple.

Mersi. Manm ki kont?

Mersi lo *Formal Third Reading Home Care Agency Bill, 2022 as amended*, 16 Manm in vot pour, 0 kont e 10 abstansyon. Sa Mosyon i pase. Alor Manm in aprouv *Bill* lo *Third Reading* e Madanm Clerk ava fer *Third Reading*.

MADAM CLERK

Meri Mr Speaker. *This Act may be cited as the Home Care Agency Act, 2022 and shall come into operation on such date as the Minister may by notice published the Gazette appoint.* Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi Madanm Clerk. Bon nou'n ariv a lafen travay lo sa *Bill* i reste pou mon remersye bann Manm e *panel* pou zot

partisipasyon e mon ava fer zis de pti komantr.

Mon krwar deba ozordi lo sa *Bill* in vremen enn ki'n lo en standar o an zeneral. E mon felisit bann Manm pou sa e mon apresye. Fotespere ki i en keksoz nou kapab tenir e kontinyen.

Mon konnen poudir in en *Bill* ki tous en Polisi sosyal ki tre enportan pou tou popilasyon e pou zot mon krwar ki Manm sa ki lavantaz ki nou'n annan dan *focus* lo sa *Bill*, se ki bann ki konsernen i santi ki nou pe donn zot latansyon olye adres nou bann konsern oubyen diferans nou menm.

So annou zis aksepte sa konman en bon siny pozitiv. An menm tan mon aksepte bann konsern. Mon krwar sa legzanp in osi montre nou ki bann konsern letan ki nou gannyen pou *Bill* i vremen poz en problem reel e ki nou pou kontinyen nou zefor pou ganny pou etabli en proses pli *smooth* e ki pli an faver letan pou Lasanble konsider bann *Bill* mannyer i devret konsidere.

Alor mon ava remerisi bann manm *panel* e mon ava swet zot bon depar e orevwar.

Mon a tenir Lasanble ankor en pti moman pou nou adres petet enn de pti pwen.

Mersi bokou. E bonn kontinyasyon.

(The Minister and her delegation were excused from the House)

MR SPEAKER

Bon nou ava zis pran en pti moman akoz sa i nou dernyen *Sitting* dan sa lannen e in annan i en lannen ase sarze, nou'n *deal* avek bokou lezislasyon e bokou kestyon e Mosyon mon santi ki Manm in met bokou zefor dan zot fer zot travay konman Lezislater e konman Manm Lasanble ranpli zot devwar.

Mon konnen poudir dan *recess* bokou Manm pou okipe avek bokou lezot keksoz e mon oule swet zot bon travay pandan sa letan.

Mon konnen poudir i pou annan serten keksoz ki pou konsern Lasanble e Komite e mon pe espekte ki Manm i ava kapab ranpli sa bann nesosite ki devan zot.

Mon oule dir osi ki nou *recess* nou pa ankor *set* en dat pou nou rebran apre *recess*, selman nou estimen ki i pa pou avan lafen Fevriye.

Rezon pour sa mon ti ava eksplik piblik se akoz i annan travay renovasyon e reparasyon ki nou bezwen fer dan *Chamber*.

Enn, i annan bann travay bann dega ki ti okazyonnen par linondasyon ki nou ti gannyen detrwa mwan pase, ki nou pa ankor rektifye akoz nou pa'n zanmen kapab frenm Lasanble pou ganny ase letan pou nou kapab fer li. E osi i annan nou program pou nou sanz *Sitting arrangement* dan *Chamber*.

E tousala pou konmans ganny fer deswit ki nou sorti la ozordi.

Donk mon le ki nou kontinyen swiv sa bann reparasyon e en dat pou nou rebran Lasanble i ava ganny anonse dan *in due course*, dan letan ki nou arive kapab definir kan nou pou fer li.

Mon ti'n dir bomaten nou pou pran en pti moman pou kapab adres nou bann *constituent* nou bann distrik e mon krwar mon ava envit bann Manm la an se moman pou fer li.

Nou pa kapab pas tou dimoun, me selman parey mon'n dir nou kapab pas de lo sak kote e mon ava propoze ki bann *Chief Whip* i pran laparol premye. E pare bann *Leaders*.

Mon ava apel *Chief Whip* lo kote Lopozisyon Onorab Lemiel, si ou ti ava kontan dir enn de parol?

HON SYLVANNE LEMIEL

Byensir Mr Speaker. Bonn apre midi Mr Speaker. Bonn apre mii tou mon bann koleg Manm Onorab e tou bann dimoun ki pe ekout nou ozordi.

Malerezman ozordi Mr Speaker nou dernyen zour dan Lasanble, mazorite nou bann distrik pe vwar zot anba delo ozordi. E Anse Royale i pa enn leksepsyon kot deza delo in monte en pe partou. E petet nou pe demann bann Lazans pou entervenir en pti pe vitman akoz depi bomaten i annan serten pa mal dega ki pe pase.

E nou vwar ki lasistans pou ariv i *very, very slow*. So, mon pe demande ki petet ki bann Lazans konsernen i vremen entervenir avan lannwit i fer pou ki i ava kapab rezourd en pe sa bann problem. Mon konnen i annan serten laferm pe konmans noye tou. Kot *Fire Station* in preski fini plen napa semen pase. *So please action urgent*.

De lot kote Mr Speaker 2022 in en lannen *very challenging* nou kapab dir. An menm tan in en lannen enteresan e en lannen kot in annan mon kapab dir ase bokou sirtou isi dan Lasanble, nou'n vwar nou kot nou pe bezwen debat en pti pe, lager en pti sirtou in annan bokou petet paler nou bezwen *walkout* osi,

akoz serten petet fason fer oubyen desizyon ki'n ganny pran petet ki nou, nou pa'n agree avek. Me toudmenm tou sa i form parti travay.

Nou konman bann Lezislater dan Lasanble Nasyonal, in en plezir pou mwan menm mon travay avek tou mon bann koleg isi dan Lasanble lo nou kote. Lo kote dan Gouvernman in en plezir pou mon travay ek zot.

In en plezir travay osi avek sekretarya Lasanble Nasyonal Madanm Clerk, Madanm Depite tou son bann *staff IT* e tou lezot ou menm Mr Speaker in en plezir pou travay avek ou. Depite Speaker in en plezir osi pou travay avek li.

E i reste petet pou nou lo kote sa latab nou dir menm si in annan sa bann diferans antre nou, nou reste touzour zanmi, nou reste touzour byen, nou reste touzour koleg travay avek kanmarad.

Petet mon kontan ozordi pou mwan vwar Onorab Naidu pe *smile* pe sekwe latet. Mon pe mazin en petet nou pou ranvers en pti pe sa bann desizyon ki i ti dir pou dir li i napa nanryen a fer ek nou isi, i pou zis dir nou bonzour.

Mon ti ava kontan ki petet lannen prosen, nou vin avek en lot latitid an ver kanmarad nou

vin arete sa bann latitid rise pouse. Annou arete annan sa bann latitid *personal attack* lo kanmarad, annou travay byen, annou travay dan linite, annou travay konman bann legzanp ki bann zenes la deor pe get nou.

E zot ti vin la dan Lasanble Mr Speaker, zot ti koz ek nou zot ti dir nou poudir si nou krwar nou en bann legzanp pou zot konman zenn.

Annou 2023 annou travay pou nou fer sa bann zenn vwar poudir wi, nou en bann legzanp pou zot e ki zot ava ankouraze pou zot vin bann Lezislater zot osi.

Avan mon terminen mon ti ava kontan swet ou menm ou Mr Speaker avek ou fanmir, Madanm Clerk avek ou fanmir, Madanm Depite Clerk avek ou fanmir, tou travayer dan Sekretarya Lasanble Nasyonal ek zot fanmir, Mr Hermitte pe kit nou, i pe *resign* - i pe pran son retret, alors mon dir li mersi pou tou sa ki in fer pou nou konman bann Manm isi dan sa Lasanble e pou nou Lasanble osi.

Mon krwar in fer en kantite travay pou nou. I *deserve* i en lanmen ti ava byen nou aplodi li pou son travay ki in fer.

(APPLAUSE)

... e nou swet Mr Hermitte bonn sans dan nenport ki keksoz ki li i pe al anvizaze fer.

Mon bann koleg Manm Onorab isi dan Lasanble mon swet zot tou en Zwaye Noel e en bon lannen.

Mon konnen nou pou zwenn en pti pe avan lannen avan Nwel i vini. Mon espere ki tou dimoun in travay ase dir e zot *deserve* en bon konze. Zot *deserve* en bon repo. Nou tou nou *deserve* en bon repo.

E an menm tan mon ti ava kontan swet mon prop fanmir pour mon, mon dir zot mersi pou sipor ki zot in donn mon pou ki mon'n kapab travay pandan sa lannen. Parfwa i pa'n fasil. Me selman avek zot sipor mon'n kapab fer li.

Tou mon bann koleg lo sa latab lo sa kote latab, *as* zot *Chief Whip* mon kontan korperasyon Mr Speaker ki zot in donn mwan.

E mon santi ki nou'n kapab travay byen ansanm e mon espere mon swete, ki lannen prosenn nou travay ava vin pli byen, nou ava pli byen kordinen, nou a travay pli dir ankor pou nou pei Sesel e pou nou fer al devan sa Lasanble.

Lo kote mon bann zabitan dan distrik, i reste pou mwan dir zot mersi pou zot sipor zot

fidelite. E zot devosyon anver distrik a toultan ki nou bezwen zot nou bezwen zot sipor tou dimoun ki nou apele i vin devan, pe enport zot afilyasyon politik nou war zot, zot vini, zot vin devan pou zot donn en koudmen, mon dir zot mersi.

Annou kontinyen dan sa fason travay. 2023 wi, 2022 wi in en lannen *challenging*, annan bokou keksoz, annan bokou nou bann manm fanmir in perdi, nou manm fanmir pros nou mazin zot. Nou konman bann Manm Lasanble nou mazin zot e zot dan nou lapriyer.

Mon espere ki 2023 i ava en lannen en pe plis prosper pou zabitan mon distrik e osi pep Seselwa an zeneral. Pou fini Mr Speaker mon swet tou dimoun en Zwaye Noel e en Bonn e erez Ane 2023. Mersi.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi. I sanble mwan Onorab Lemiel in dir preski tou. Pou bezwen kalkil byen pou gete ki zot kapab azoute. Onorab Arissol.

HON SANDY ARISSOL

Mersi Mr Speaker. Mersi pou donn mwan sa loner pou koz lo *behalf* tou mon bann Manm lo

kote *LDS*, an vi ki i zis mwan avek Onorab Lemiel ki'n ganny sa posibilite pou fer sa.

Letan nou pe koz lo lapli deor, en kantite lapli letan pa bon, mon bezwen osi aksepte e rekonnèt ki lavil sa lannen in byen dekore, byen zoli lavil. So mon ti a kontan profite dir bann ki'n dekor lavil pou met sa lanbyans atraver Biro Mer Lavil felisitasyon, zoli travay e nou toultan swete ki tou-le-z-an i vin bokou pli zoli e bokou pli mye.

Mr Speaker mon ti a kontan premyerman dir mersi mon *Caucus* Lasanble Nasyonal mon bann Manm ki la ki dan tou fason ou en lot zot in sey zot mye, pou zot deservi zot distrik an premye e osi pou nou *attend* nou lobzektif koman bann lezislater. Sa se pou pas bann Lalwa anmenn bann Mosyon kestyon, pou asire ki bann demann nou bann *constituent* i ganny zisteman pase e zot tann nou pe fer sa travay.

Dezyenmman mon ti a kontan dir mersi *Caucus US*. Nou'n travay avek zot pandan lannen antye. I annan plizyer travay ki nou fer ansanm koman en *Caucus* lo Komite, bann vizit, menm aletranze nou bezwen akonpanyi zot e zot akonpanyi nou.

Sa i nou travay koman bann lezislater. Mon ti a kontan dir mersi sekretarya atraver ou Mr Speaker, Depite Speaker, madanm Clerk, Depite Clerk tou bann *staff*. Parey in ganny mansyonnen pou zot travay ekselan ki zot fer, menm anba en kantite presyon menm parfwa avek limit resours nou servi zot en kantite e pou sa mon dir zot mersi bokou lo laper nou *Caucus*.

Trwazyenmman mon ti a kontan dir mersi tou bann Minister depi Egzekitiv, Zidisyer, tou bann Minis e tou bann dimoun dan nou distrik enkli nou *DA*;- nou bann *DA* nou bann *Constituency Clerk* ki'n travay ek tou bann Manm lo tou lede kote latab mon ti a kontan di zot mersi bokou pou tou zot sipor.

E *by now* letan nou pe koze i annan plizyer *Constituency Clerk* ki zot *appraisal* in fini ganny fer e byento zot ava ganny zot rezilta pou zot ganny zot *dues* ki zot in merite depandan lo zot *appraisal*.

Mr Speaker dernyerman mon ti a kontan dir mersi tou nou bann fanmir, tou nou fanmir, nou msye, nou madanm, nou bann zanfan nou tou isi dan Lasanble Nasyonal

ki'n donn nou sa sipor pandan lannen.

An vi ki mon pe koz lo lapar mon *Caucus*, mersi bokou pou zot sipor e zot ankourazman, menm parfwa nou'n ariv an retar la in ariv sa ler ki'n arive i annan zanfan, i annan madanm ki pe esper nou paran la anndan pou ganny en pasaz zisteman pou monte depi ler zot in fini.

E dernyerman mon ti a kontan Mr Speaker, dir mersi nou bann dimoun dan distrik, bann dimoun ki ekout nou lo radyo, lo televizyon, ki anvoy bann pti *anecdote* pou nou pou demann sa kestyon pou li rod sa leklersisman pou li.

Mon ti a kontan dir zabitan Bel Ombre enkli zabitan tou lezot distrik ki mon pe koz lo laper mon *Caucus*, dir zot mersi pou zot sipor. Mersi pou zot gidans, mersi pou zot lankourazman;- enkli bann Seselwa ki ou trouv zot aletranze ozordi ler nou, nou pe fer sa deliberasyon.

Alor pou fini Zwaye Noel, Bonn Ane e nou swete ki lannen prosen bokou plis travay, bokou plis konsantrasyon e pei i bouz ankor detrwa pa annavans. Mersi bokou Mr Speaker.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab Arissol. Mon a envit *Leader* Lopozisyon pou azout enn de mo.

HON SEBASTIEN PILLAY

Mersi Mr Speaker, e bonswar tou koleg Onorab, bonswar tou dimoun ki pe ekout nou. Mr Speaker, premyerman mon oule remerci Bondye, donn lagras Bondye pou ki nou'n war en lot lannen travay, ki nou'n nobou konplete koman en Lasanble. Malgre bann diferans, bann diferan pozisyon ki nou'n pran. Mon krwar nou'n kapab konplet nou travay e sa mon krwar i o servis Lepep Seselwa.

Dezyenmman mon ti a kontan remerisye mon fanmir Mr Speaker, ki bezwen *put up* avek mwan, apre ki mon vin, depandan lo ler ki mon antre, Lasanble i fini, e travay koman en politisyen pa zanmen fasil.

E mon remerisye tou fanmir bann politisyen, ki permet nou fer sa travay ki nou fer. I pa fasil pou zot war mankman ki nou par la parfwa kot lakour, e pou sa mon remerci zot enfiniman.

Mwan osi bezwen Mr Speaker, akoz mon pou ganny problem si mon pa fer sa, remerisye tou bann siporter fidel *United Seychelles* ki'n siport

nou. E osi tou lezot Seselwa ki'n siport nou travay ki nou'n fer koman en *Caucus* Lasanble.

Mon remersi tou Manm mon *Caucus* pou zot devouman, pou zot sipor, pou bann Manm ki lo zil. Onorab Gill e Onorab Uranie, mon sinyal zot pou en mansyon spesyal akoz, zot osi zot bezwen fer bann deplasman ase souvan pou vin bann miting Mahe, e zot fer li avek tout antouzyazme e determinasyon ki demande, e sa nou vreman apresye.

Mr Speaker mon remersi travay ki mon'n fer avek ou lofis, avek Sekretarya. Malgre nou pou toultan annan bann diferans, me mon krwar nou bezwen annan *common ground* osi, nou konnen ki mannyer travay i bezwen ganny fer.

E sa i pa en problem dan en sikonstans, kot ou annan en travay pou fer en keksoz ki ou bezwen akonpli.

Mon swete Mr Speaker, ki pandan sa letan kot i annan bann distrik ki pe fer fas avek bann problem lapli, ki bann lazans konsernen i pran linisyativ e pran tou mezir posib pou zot fer tou sa ki zot kapab, pou asire ki pert propriyete pa sibstansyel.

E pou asire ki nou kapab trouv bann mezir pou ki bann lenpak sa gro lapli pa sitan

prononse. Nou pe apros lafen lannen. Nou tou nou pe al dan sezon festivite. I pa byen pou enn fanmir oubyen en lot, al dan en moman festivite avek en lenkyetid lo zot leker oubyen dan zot lespri.

Mr Speaker, mon bezwen osi remersye mon *staff* ki travay dir e osi remersye tou *staff* Sekretarya Lasanble ki'n travay avek nou. E mon krwar zot in ganny remersye par lezot Manm, me mwan, mon konnen poudir zot travay. E souvandfwa mon enterakte ek zot personnelman, e mon apresye profesyonnalizm ki zot vin avek.

E Mr Hermitte, malgre nou ti komans lo diferan *footing* ler ou ti komanse, me mon'n arive apresye ou travay, e apresye ou respe ki ou donner. Mon krwar ou'n menm montre mwan en kantite keksoz, lafason ki ou montre respe, avek leksperyans ki ou annan.

Mr Speaker, mon osi remersye *leadership* mon parti ki'n annan konfyans dan mon lekip ziska la. Depi nou Prezidan parti, Dr Herminie e tou bann lezot dimoun ki dan mon parti, ki'n fer ki nou'n kapab koman en lekip, reste ansanm e travay dan Lasanble Nasyonal.

Mon swete Mr Speaker, ki tou Seselwa kot ou ete, pe enport si ou Sesel oubyen aryer, ou pas en bon Nwel. Ou akeyir lannen 2023 avek tou prosperite e tou lazwa.

Mon osi swete ki nou a kontinyen fer tou sa ki nou fer avek respe. E ki mon ferm konviksyon, i se ki nou kapab kontinyen travay lannen prosenn e nou pou dan en nouvo *chamber* ki pou'n ganny aranze, alors mon swet tou bann dimoun ki pou travay, bonn kontinyasyon ek sa travay.

E byensir Mr Speaker, mon pou swet ou e ou fanmir en Zwaye Noel e en bon erez Ane 2023, e ki Bondye i a kontinyen beni nou tou. Mersi Mr Speaker.

MR SPEAKER

Mersi.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab. Mon a pas laparol Onorab Bernard Georges.

HON BERNARD GEORGES

Mersi Mr Speaker. Si i reste okenn keksoz pou dir, mon ava sey *sum-up*, apre tou sa bann

zoli parol ki'n ganny koze la apre midi.

Mr Speaker, premyerman, mon premye regar i lo bann dezas ki pe arive dan nou bann distrik, e mon distrik pa'n ganny eparnye dapre sa ki mon konpran.

Sa landrwa Les Mamelles ki apel 'Dan Kan Plaisance,' i anba delo. Mare mont pa'n ede. Bokou lakaz in ganny *flood*, e parey tou bann Manm isi dan sa Lasanble, e parey tou bann dimoun deor ki enkyet, nou espere ki sekour ava vini vit. E ki en serten normalite ava retourn dan lakaz sa bann dimoun, sirtou la ki nou pe antre dan festivite Nwel ek Lannen.

Mr Speaker, mon kontan ou parol pli boner e mon anvi zwenn ou. Ozordi in en zour eksepsyonnèl pou termin en lannen eksepsyonnèl. Nou'n byen debat lo en Lalwa. Nou'n fer sorti nou diferan lopinyon, nou diferan konsern.

Tousala avek bi, anmenn koman lezislater, meyer prozedlwa pou nou pei. E mon krwar si nou fikse sa koman nou lobzektif. Si nou fikse la fason ki nou'n travay ozordi, e ki nou pe termin sa lannen, koman en fason pou komans lannen prosenn, nou Lasanble

pou dan tre, tre, tre bon lanmen.

Mon'n annan loner sa lannen diriz la mazorite dan sa Lasanble, e in en travay ki'n anmenn bokou lazwa e bokou lesperans pou nou pei.

La ki nou pe kit kanmarad e antre dan festivite Nwel ek Lannen, e rebran travay dan plizyer semenn, Mr Speaker, mon ti a kontan demann nou tou isi dan sa Lasanble pou fer en refleksyon lo la fason ki nou'n travay sa lannen, e la fason ki nou ti a kontan travay lannen prosenn.

E zanmen bliye ki malgre nou diferans, e nou diferans i la. Annefe, nou asiz 2 kote latab akoz nou diferan. Me malgre nou diferans, nou tou nou dan en sel Lasanble, sel zanfan Sesel, dan en sel pei, anba en sel Nasyon, ek en sel paviyon.

Nou diferans pa devret diviz nou. Nou diferans, o kontrer i devret ede pou ki nou kapab fer nou travay pli byen ki ler nou fer li nou tousel.

Mr Speaker, i annan bokou keksoz pou dir. Letan i kont nou. Les mwan apre midi la, remersye mon *Caucus* pou sipor ki zot in donn mwan. Mon bann koleg lo lot kote latab pou travay ki zot in donn mwan. *Staff* Lasanble Nasyonal pou lasistans ki zot in donn nou. E

ou menm Mr Speaker avek Deputy Speaker, pou zot gidans pandan sa lannen.

Tou bann Komite in travay eksepsyonneman byen e mon krwar nou devret dir en mo spesyal pou *Bills Committee* avek Manm ki sorti lo tou lede kote latab, pou sa travay ekstraordiner, egzampler ki zot in fer dan sa dernyen lannen.

Mr Speaker, anmezir ki i pe pran son retreat, mon ti a kontan mwan osi, azout mon parol remersiman, kouraz e bonn sante pou Mr Hermitte.

In en dimoun ekstraordiner, eksepsyonnem. Trankil dan son biro, me touzour la pou defann lenter Lasanble Nasyonal.

An menm tan mon ti a kontan remersye Konsey Minis. Bann Minis ler zot in vin devan Lasanble pou zot travay, zot leklersisman ler zot in anmennen e *obviously*, Prezidan Larepublik pou son gidans.

E avan mon fini Mr Speaker, permet mwan osi, azout en parol remersiman pou medya, ki san zot, nou pa ti pou ariv dan lakour tou dimoun, tou lazournen.

Nou en Lasanble ki annan en tre gran lavantaz, e sa se ki tou nou travay, tou bann parol ki nou dir isi. Bann ki nou anvi

dir e bann ki nou regrete ki nou'n dir, i ariv devan dan lakour tou dimoun. E la nou krwar nou bezwen remersye medya pou sa travay eksepsyonnel ki zot fer.

An konklizyon Mr Speaker, mon ti a kontan lo lapar mon *personal assistant*, Gerda, lo lapar mon DA, Ms Claudette Louise, e lo lapar mon *constituency clerk*, Ms Patina Moustache, swet ou Mr Speaker, tou bann koleg Lasanble Nasyonal, tou *staff* Lasanble e tou zabitan Les Mamelles, tou sa ki meyer pou sa sezon Nwel ek pou Lannen 2023. Mersi bokou Mr Speaker.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Mersi Onorab Georges. La mon war mon'n fer keksoz difisil pou mon lekor, si mon ti'n koz premye, mon travay ti pou fasil. La aprezan mon annan difikilte ki mannyer mon pou swiv tousala.

Me, en fason fasil se zis dir pou dir mon vremen apresye bann parol ki'n ganny dir, e mwan annan konplet sipor pou sa bann santiman ki'n ganny eksprimen anver tou bann size ki'n leve.

Donk, mersi bann *Leaders* pou zot parol. Mon krwar zot in

fer sa devwar pou *wrap-up* nou lannen dan detrwa mo pou en pti moman, tre byen. E mon kontan ki nou'n kapab pran letan pou sa.

I ava reste mwan zis pou enn de pti repetisyon. Mon vremen apresye travay ki Lasanble in kapab fer. Mon krwar nou'n ranpli nou devwar koman en *Legislature*.

E mon krwar ler travay in ariv devan nou, nou'n fer li avek devosyon, e nou'n ranpli bann latas ki'n ganny met devan nou, e dan sa, mon krwar nou'n fer kontribisyon pou gouvrenans nou pei, pou byennet nou sitwayen.

E la ki lannen pe fini i reste zis pou remersye dimoun pou zot par dan sa ki nou'n kapab fer. Premyerman remersiman pou bann Manm zot menm, pou zot travay ki zot fer dan zot distrik e isi. E pou anmenn zot kontribisyon dan travay Lasanble.

Mersi bokou osi pou Madanm Clerk, Madanm Deputy Clerk, bann zofisye ki'n swiv nou avek pasyans e devosyon tou sa letan, me osi deryer zot i annan tou nou *staff* ki'n travay vremen dir pou fer Lasanble kontinyen fonksyonnen.

E mon krwar nou pa war zot toultan, me nou konnen pou

dir zot toultan la deryer nou, zot vremen sa masin ki kontinyen fer Lasanble marse, e mon remersye zot pou zot travay, e zot devosyon anver Lasanble.

Mersi nou piblik ki'n angaze avek nou, e nou swete ki zot a kontinyen swiv nou fidelman e reste konsernen avek sa ki nou fer. I en plezir pou swet tou dimoun, Zwaye Noel e Bonn Ane pou 2023.

E nou ekspekte i ava en lannen eksepsyonnel dan tou sans. Mersi bokou e mon swet tou Manm Lasanble bon depar e fotespere zot fini lannen *very joyful* e zot komans lannen in *high spirits*. Mersi bokou. Bonswar.

(APPLAUSE)

MR SPEAKER

Lasanble i ava prezan *adjourn* ziska ler i rebran lannen prosenn lo dat e ler ki nou ava anonse. *Adjourn*.

(ADJOURNMENT)